

Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitləri və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına, terrorçuluğun və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə beynəlxalq standartlar

FATF Təvsiyələri

Fevral 2012

**CİNAYƏT YOLU İLƏ ƏLDƏ EDİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ YA
DİGƏR ƏMLAKIN LEQALLAŞDIRILMASINA, TERRORÇULUĞUN
VƏ KÜTLƏVİ QIRĞIN SİLAHLARININ YAYILMASININ
MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ
BEYNƏLXALQ STANDARTLAR**

FATF TÖVSIYƏLƏRİ

FEVRAL 2012

2012-ci ilin fevral ayında nəşr olunmuşdur

MÜNDƏRİCAT

FATF Tövsiyələrinin siyahısı	4
Giriş	8
FATF Tövsiyələri	11
İzahlı Qeydlər	25
Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri- maliyyə təsisatları və peşəkarlar üzrə tələblərin hüquqi əsasına dair qeyd	91
Lüğət	93
Akronimlər	107
Əlavə: FATF-ın köməkçi sənədləri	108

FATF TÖVSIYƏLƏRİ

Nömrə	Əvvəlki nömrə	
A – PL/TMM SİYASƏTLƏRİ VƏ KOORDİNASİYA		
1		Risklərin qiymətləndirməsi və risk yönümlü yanaşmanın tətbiqi*
2	T.31	Ölkədaxili əməkdaşlıq və koordinasiya
B – CİNAYƏT YOLU İLƏ ƏLDƏ EDİLMİŞ PUL VƏSAİTLƏRİNİN VƏ DİGƏR ƏMLAKIN LEQALLAŞDIRILMASI VƏ MÜSADİRƏ		
3	T.1 və T.2	Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması cinayəti*
4	T.3	Müsadirə və qəti-imkan tədbirləri*
C – TERRORÇULUĞUN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ KÜTLƏVİ QIRĞIN SİLAHLARININ YAYILMASININ MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ		
5	XT II	Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayəti*
6	XT III	Terrorçuluq və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ünvanlı maliyyə sanksiyaları *
7		Kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ünvanlı maliyyə sanksiyaları*
8	XTVIII	Qeyri-kommersiya təşkilatları *
D – QABAQLAYICI TƏDBİRLƏR		
9	T.4	Maliyyə təsisatlarında məxfiliyə dair qanunlar
<i>Müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası, məlumatların saxlanması</i>		
10	T.5	Müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası *
11	T.10	Məlumatların saxlanması
<i>Spesifik müştərilər və fəaliyyətlərlə bağlı əlavə tədbirlər</i>		
12	T.6	Siyasi xadimlər *
13	T.7	Müxbir bank münasibətləri*
14	XT VI	Pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri *
15	T.8	Yeni texnologiyalar
16	XT VII	Elektron köçürmələr*

Etibarlılıq, Nəzarət və Maliyyə Qrupları

17	T.9	Üçüncü tərəfə etibar *
18	T.15 və T.22	Daxili nəzarət sistemləri, xarici filiallar və törəmə təşkilatlar *
19	T.21	Yüksək riskli dövlətlər *

Şübhəli əməliyyatlara dair məlumatların təqdim edilməsi

20	T.13 & XT IV	Şübhəli əməliyyatlara dair məlumatların təqdim edilməsi*
21	T.14	Görülən tədbirlər haqqında məlumatları yayma və məxfilik

Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar

22	T.12	Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar:
Müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası*
23	T.16	Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar: Digər tədbirlər *

E - HÜQUQİ ŞƏXSLƏRLƏ ƏLAQƏDAR ŞƏFFAFLIQ VƏ BENEFİSİAR SAHİBLİK

24	T.33	Hüquqi şəxslərlə əlaqədar şəffaflıq və benefisiar mülkiyyət*
25	T.34	Hüquqi təsisatlarla əlaqədar şəffaflıq və benefisiar mülkiyyət*

F - SƏLAHIYYƏTLİ DÖVLƏT ORQANLARININ SƏLAHIYYƏTLƏRİ VƏ ÖHDƏLİKLƏRİ, DİGƏR İNSTİTUSİONAL TƏDBİRLƏR

Tənzimləmə və Nəzarət

26	T.23	Maliyyə təsisatlarının tənzimlənməsi və onlara nəzarət *
27	R.29	Nəzarət orqanlarının səlahiyyətləri
28	R.24	Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların tənzimlənməsi və onlara nəzarət

Əməliyyat və Hüquq-mühafizə orqanları

29	R.26	Maliyyə monitorinqi orqanları *
30	R.27	Hüquq-mühafizə və istintaq orqanlarının öhdəlikləri*
31	T.28	Hüquq-mühafizə və istintaq orqanlarının səlahiyyətləri
32	XT IX	Nağd pul daşıyan şəxslər *

Ümumi Tələblər

33	T.32	Statistika

34 T.25 Köməkçi vəsaitlər və məlumatlandırma

Sanksiyalar

35 T.17 Sanksiyalar

G – BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIQ

36 T.35 və XT I Beynəlxalq müqavilələr

37 T.36 və XT V Qarşılıqlı hüquqi yardım

38 T.38 Qarşılıqlı hüquqi yardım: dondurulma və müsadirə *

39 T.39 Ekstradisiya

40 T.40 Beynəlxalq əməkdaşlığın digər formaları*

*“Əvvəlki nömrə” sütunu 2003-cü il FATF Təvsiyələrinin müvafiq elementlərinə istinad edir.
Ulduzla işarələnmiş Təvsiyələrin onlarla birgə oxunmalı olan izahlı qeydləri vardır.
15 fevral 2012-ci il tarixində qəbul edilmiş versiya.*

GİRİŞ

Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrup (FATF) öz üzv yurisdiksiyalarının nazirləri tərəfindən 1989-cu ildə yaradılmış hökumlararası qurumdur. FATF-in mandatı cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına (bundan sonra pulların leqallaşdırılması), terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə, kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə və beynəlxalq maliyyə sisteminin təhlükəsizliyi üçün digər əlaqədar təhlükələrlə bağlı hüquqi, tənzimləmə və əməliyyat tədbirləri üzrə standartlar müəyyən etməkdən və bu tədbirlərin səmərəli surətdə həyata keçirilməsini təşviq etməkdən ibarətdir. FATF habelə digər beynəlxalq tərəfdaşlarla birlikdə beynəlxalq maliyyə sistemini sui-istifadə hallarından qorumaq məqsədilə ölkə səviyyəsində çatışmazlıqların müəyyən edilməsi istiqamətində də fəaliyyət göstərməkdədir.

FATF Təvsiyələri dövlətlərin pulların leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə, habelə kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə aparmaq üçün həyata keçirməli olduğu hərtərəfli və davamlı tədbirlər çərçivəsi təqdim edir. Dövlətlərin hüquqi, inzibati və əməliyyat, maliyyə sistemləri bir-birindən fərqlənir, odur ki, bu təhlükələr qarşı eyni tədbirlər görə bilməzlər. Bu səbəbdən FATF Təvsiyələri dövlətlərin öz məxsusi şərtlərinə uyğunlaşdırılmış tədbirlər vasitəsilə həyata keçirməli olduqları beynəlxalq standartı müəyyən edir. FATF Təvsiyələri aşağıdakı məqsədlərə nail olmaq üçün dövlətlərin həyata keçirməli olduqları əsas tədbirləri müəyyən edir:

- Risklərin müəyyənləşdirilməsi, müvafiq siyasətlərin və ölkədaxili koordinasiyanın yaradılması;
- Pulların leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi qarşı cinayət təqibi həyata keçirmək;
- Maliyyə sektoru, müəyyən edilmiş digər sektorlarla bağlı qabaqlayıcı tədbirlər yerinə yetirmək;
- Səlahiyyət orqanların (məs., istintaq, hüquq-mühafizə və nəzarət orqanları s) səlahiyyət və öhdəliklərini, digər institusional tədbirləri müəyyən etmək;
- Hüquq şəxs və qurumlara dair şəffaflyq və benefisiar mülkiyyətçiliklə bağlı məlumatlarının mövcudluğuna dair tələblərin gücləndirilməsi; və
- Beynəlxalq əməkdaşlığın təkmilləşdirilməsi.

FATF-in Qırx Təvsiyəsi ilk dəfə 1990-cı ildə maliyyə sistemlərinin narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə əldə olunmuş pulların leqallaşdırılması ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən istifadə olunmasına qarşı bir təşəbbüs kimi hazırlanmışdır. Pulların yuyulmasının inkişaf etməkdə olan pulların leqallaşdırılması trend və tendensiyalarının əks etdirilməsi və onun əhatəsinin narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə əldə olunmuş pulların leqallaşdırılmasından kənara çıxarmaq üçün Təvsiyələrə ilk dəfə 1996-cı ildə yenidən baxılmışdır. 2001-ci ilin oktyabr ayında FATF terrorçuluq aktlarının və terrorçu təşkilatların maliyyələşdirilməsi məsələsini də öz mandatına daxil etdi və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsi üzrə Səkkiz (daha sonra Doqquz) Xüsusi Təvsiyənin hazırlanması istiqamətində ciddi bir addım atdı. FATF Təvsiyələrinə 2003-cü ildə ikinci dəfə yenidən baxıldı və onlar Xüsusi Təvsiyələrlə birlikdə 180-dən çox dövlət tərəfindən dəstəklənərək pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə (PL/TMM) üzrə beynəlxalq standart olaraq bütün dünya tərəfindən qəbul edilmişdir.

Üzvlərinin üçüncü raund qarşılıqlı qiymətləndirməsinin sona çatmasından sonra FATF FATF-tipli Regional Təşkilatlar və Beynəlxalq Valyuta Fondu, dünya Bankı və Birləşmiş Millətlər təşkilatı kimi müşahidəçi qurumlarla sıx əməkdaşlıq şəraitində FATF öz Təvsiyələrinə yenidən baxmış və onları yeniləmişdir. Təvsiyələrə edilmiş əlavə və dəyişikliklər yeni və meydana çıxmaqda olan təhlükələrə

yönəlir, mövcud öhdəliklərini bir çoxunu aydınlaşdırır və gücləndirir, eyni zamanda Tövsiyələrdəki zəruri sabitlik və dəqiqliyi qoruyub saxlayır.

FATF Standartlarına habelə riskli situasiyalar üzrə tələbləri gücləndirmək və dövlətlərə yüksək risklərin qalmaqda davam etdiyi və tətbiqin gücləndirilə biləcəyi sahələrə daha diqqətlə yanaşmaq imkanı vermək məqsədilə yenidən baxılmışdır. Dövlətlər, ilk olaraq, qarşılaşdıqları pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini müəyyən etməli, dəyərləndirməli və başa düşməli və daha sonra bu riskləri aradan qaldırmaq üçün müvafiq tədbirlər görməlidirlər. Risk yönümlü yanaşma FATF-ın tələbləri çərçivəsində dövlətlərə öz səylərini ən səmərəli surətdə istiqamətləndirmək üçün resurslarını daha effektiv şəkildə yönləndirmək və risklərin xarakterinə uyğun qabaqlayıcı tədbirlər tətbiq etmək məqsədilə daha çevik tədbirlər kompleksi qəbul etməyə şərait yaradır.

Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə çox mühüm bir çağırışdır. Ümumiyyətlə, effektiv PL/TMM sistemi terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə baxımından əhəmiyyətlidir və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı yönəlmiş əksər tədbirlər artıq Tövsiyələrə daxil edilmiş, beləliklə Xüsusi Tövsiyələrə olan ehtiyac aradan qalxmışdır. Bununla belə, yalnız terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə aid olan bir neçə Tövsiyə də vardır ki, onlar da FATF Tövsiyələrinin C Bölməsində təqdim edilir. Bunlar 5-ci Tövsiyə (terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin kriminal-laşdırılması); 6-cı Tövsiyə (Terrorçuluq və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ünvanlı maliyyə sanksiyaları) və 8-ci Tövsiyə (Qeyri-kommersiya təşkilatlarından sui-istifadənin qarşısının alınmasına dair tədbirlər). Kütləvi qırğın silahlarının yayılması da mühüm təhlükəsizlik problemidir, odur ki, 2008-ci ildə FATF-ın mandatı genişləndirilmiş və buraya kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi də daxil edilmişdir. Bu təhlükəyə qarşı mübarizə aparmaq üçün FATF tərəfindən BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən tələb olunduqda ünvanlı maliyyə sanksiyalarının davamlı və effektiv tətbiqini hədəfləyən yeni Tövsiyə (Tövsiyə 7) qəbul edilmişdir.

FATF Standartları Tövsiyələr, onların İzahlı Qeydləri və terminlərin Lüğətdə verilən müvafiq izahlarından ibarətdir. FATF Standartlarında əks olunmuş tədbirlər FATF-ın və FATF-tipli regional təşkilatların bütün üzvləri tərəfindən həyata keçirilməlidir və onların tətbiqi Qarşılıqlı Qiymətləndirmə prosesləri, Beynəlxalq Valyuta Fondu və Dünya Bankının FATF-ın ümumi qiymətləndirmə metodologiyasına əsaslanan qiymətləndirmə prosesləri çərçivəsində dəqiqliklə qiymətləndirilir. Bir sıra İzahlı Qeydlərdə və lüğətdəki izahlara tələblərin necə tətbiq edilməsinə dair nümunələr də daxil edilmişdir. Bu nümunələr FATF Standartlarının icrası məcburi elementləri deyildir və sadəcə izah üçün daxil edilmişdir. Nümunələrin tam əhatəli olması nəzərdə tutulmamışdır, onların faydalı göstəricilər hesab edilməsinə baxmayaraq, onlar bütün hallara aid olmaya bilər.

FATF Standartların tətbiqində dövlətlərə yardım etmək üçün Köməkçi sənədlər, Səmərəli Təcrübəyə dair və digər məsləhət xarakterli sənədlər də tərtib edilir. Bu kimi digər sənədlər Standartlara uyğunluğun qiymətləndirilməsi baxımından heç də məcburi xarakter daşımır, lakin dövlətlər FATF Standartlarının effektiv surətdə tətbiqi yollarını nəzərdən keçirərkən, bu sənədlərə baxmağı faydalı hesab edə bilərlər. FATF-ın saytından əldə edilməsi mümkün olan cari Köməkçi və Səmərəli Təcrübəyə dair Sənədlərin siyahısı Tövsiyələrə əlavə olaraq daxil edilmişdir.

FATF maliyyə sisteminin təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm tərəfdaşlar olaraq özəl sektor, vətəndaş cəmiyyəti və digər maraqlı tərəflərlə sıx və konstruktiv dialoqun davam etdirilməsində istiqamətində fəaliyyətlərə sadıqdır. Tövsiyələrin yenilənməsində bu iştirakçılarla geniş məsləhətləşmələr aparılmış və ümumilikdə, bu proses onların şərh və təkliflərindən olduqca faydalanmışdır. İrəliyə doğru hərəkət edərkən, FATF öz mandatına uyğun olaraq global maliyyə sistemi üçün yeni yaranmaqda olan təhlükələrə dair yeni məlumatlar əsasında müvafiq hallarda standartlara dəyişikliklər edilməsi məsələsini diqqət mərkəzində saxlamağa davam edəcəkdir.

FATF bütün dövlətləri pulların leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı milli sistemlərini yenilənmiş FATF Təvsiyələrinə uyğunlaşdırmaq üçün effektiv tədbirlər həyata keçirməyə çağırır.

FATF TÖVSIYƏLƏRİ

A. PL/TMM SİYASƏTLƏRİ VƏ KOORDİNASIYA

1. Risklərin qiymətləndirilməsi və risk yönümlü yanaşmanın tətbiqi*

Dövlətlər pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini müəyyənləşdirməli, qiymətləndirməli və başa düşməli, risklərin dəyərləndirilməsi üzrə fəaliyyətin koordinasiyasını aparacaq orqanın və ya mexanizmin müəyyən edilməsi daxil olmaqla, tədbirlər həyata keçirməli və resurslarını risklərin effektiv surətdə aradan qaldırılmasının təmin edilməsinin hədəflənməsinə yönəltməlidirlər. Həmin qiymətləndirmə əsasında dövlətlər pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması və ya aradan qaldırılması üçün tədbirlərin müəyyən edilmiş risklərə uyğunluğunu təmin edəcək risk yönümlü yanaşma tətbiq etməlidirlər. Bu yanaşma pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə (PL/TMM) sistemi çərçivəsində resursların effektiv surətdə ayrılması və FATF Tövsiyələrində əks olunmuş risk əsaslı tədbirlərin icrası üçün əhəmiyyətli bir əsas rolu oynamalıdır. Dövlətlər yüksək risklər müəyyən etdikləri hallarda onların PL/TMM sisteminin belə risklərə qarşı müvafiq tədbirlər həyata keçirməsini təmin etməlidirlər. Aşağı risklər müəyyən etdikləri hallarda isə dövlətlər müəyyən şərtlərlə bəzi FATF Tövsiyələri üzrə sadələşdirilmiş tədbirlərin tətbiqinə şərait yaratmağa qərar verə bilirlər. Dövlətlər maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlardan pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə öz risklərini müəyyənləşdirilməsini, dəyərləndirilməsini və onları aradan qaldırmaq üçün effektiv tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb etməlidirlər.

2. Ölkədaxili əməkdaşlıq və koordinasiya

Dövlətlər müəyyən edilmiş risklər barədə məlumatlı olan davamlı olaraq baxışdan keçirilən PL/TMM siyasətlərinə malik olmalı və belə siyasətlərə məsul olan orqan və ya koordinasiya, yaxud digər mexanizm təyin etməlidirlər. Dövlətlər təmin etməlidirlər ki, onların siyasətlərini hazırlayanlar, maliyyə monitorinqi orqanları (MMO), nəzarət orqanları və digər aidiyyəti səlahiyyətli orqanları siyasətlərin hazırlanması və əməliyyat səviyyələrində pulların leqallaşdırılması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı siyasət və fəaliyyətlərin hazırlanmasında və icrasında onlara ölkədaxili səviyyədə əməkdaşlıq etməyə və müvafiq hallarda, fəaliyyətlərini uzlaşdırmağa şərait yaradan effektiv mexanizmlərə malikdirlər.

B. PULLARIN LEQALLAŞDIRILMASI VƏ MÜSADİRƏ

3. Pulların leqallaşdırılması cinayəti*

Dövlətlər pulların leqallaşdırılmasını Vyana və Palermo Konvensiyaları əsasında cinayət əməli olaraq tanımalıdırlar. Predikativ hüquqpozmaların ən geniş dairəsini əhatə etmək məqsədilə dövlətlər pulların leqallaşdırılması cinayəti anlayışını bütün ağır hüquqpozmalara tətbiq etməlidirlər.

4. Müsadirə və qəti-imkan tədbirləri*

Dövlətlər vicdanlı üçüncü şəxslərin hüquqlarının pozulmasına yol vermədən, aşağıda sadalananların səlahiyyətli orqanlar tərəfindən dondurulması, həbsi və müsadirəsinə imkan verən qanunvericilik tədbirləri ilə yanaşı, Vyana, Palermo və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə qarşı Konvensiyalarda nəzərdə tutulanlara tədbirlərə analogi tədbirlər həyata keçirməlidirlər: (a) leqallaşdırılmış əmlak, (b) pulların leqallaşdırılması və predikativ cinayətlərdən əldə edilmiş, onlar törədilməsi zamanı istifadə edilmiş və ya istifadə üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitlər və vasitələr, (c) terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, terror aktları və terrorçu təşkilatlara məxsus və ya onlar tərəfindən istifadə edilən, onlar tərəfindən istifadə üçün nəzərdə tutulmuş və ya ayrılmış əmlak və ya (d) müvafiq dəyərə malik əmlak. Belə tədbirlər aşağıdakı səhiyyətləri əhatə etməlidir: (a) müsadirə edilməli olan əmlakın aşkar olunması, izlənməsi və

qiymətləndirilməsi; (b) həmin əmlak barəsində hər hansı əqdin həyata keçirilməsi, ötürülməsi və ya üzərində sərəncam verilməsinin qarşısını almaq məqsədilə dondurulma və həbs kimi qətimkan tədbirlərinin tətbiq edilməsi; (c) müsadirə edilməli olan əmlakın dövlət tərəfindən dondurulma, həbs və qaytarılması imkanlarına zərər verən tədbirlərin qarşısını alacaq və ya neytrallaşdıracaq addımların atılması; and (d) hər hansı müvafiq istintaq tədbirinin həyata keçirilməsi.

Dövlətlər təqsirləndirilən şəxsi cinayət icraatı qaydasında məhkum etmədən (məhkumluğa əsaslanmayan müsadirə) belə vəsait və ya vasitələri müsadirə etməyə imkan verən və ya milli qanunvericiliyin prinsiplərinin imkan verdiyi həddə təqsirləndirilən şəxsdən müsadirə edilməli əmlakın əldə edilmə mənbəyinin qanuniliyini sübuta yetirilməsini tələb edən tədbirlərin həyata keçirilməsinin mümkünliyünü nəzərdən keçirməlidirlər.

C. TERRORÇULUĞUN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ KÜTLƏVİ QIRĞIN SİLAHLARININ YAYILMASININ MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ

5. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayəti*

Dövlətlər terrorçuluğun maliyyələşdirilməsini BMT-nin Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiyası əsasında cinayət əməli qismində tanınmalı (kriminallaşdırılmalı) və yalnız terror aktlarının törədilməsinin deyil, eyni zamanda, terror təşkilatlarının və fərdi terrorçuların maliyyələşdirilməsini spesifik terror aktı və ya aktları ilə bağlılığın olmadığı hallarda belə cinayət əməli qismində tanımalıdırlar. Dövlətlər təmin etməlidirlər ki, bu növ cinayətlər pulların leqallaşdırılması cinayətinə münasibətdə predikativ cinayətlər kateqoriyasına aid edilsin.

6. Terrorçuluq və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ünvanlı maliyyə sanksiyaları*

Dövlətlər terrorçuluq və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması və dayandırılması ilə əlaqədar BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin tələblərinə əməl etmək məqsədilə ünvanlı maliyyə sanksiyaları tətbiq etməlidirlər. Bu qətnamələr dövlətlərdən (i) 1267 saylı Qətnamə (1999-cu il) və sonrakı aidyyəti qətnamələr də daxil olmaqla, BMT-nin Nizamnaməsinin VII Fəslinə uyğun olaraq, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən və ya onun səlahiyyətləri çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş və ya (ii) 1373 saylı Qətnamə (2001-ci il) əsasında həmin dövlət tərəfindən siyahıya daxil edilmiş hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsin vəsaitləri və ya digər əmlakının təxirəsalmadan dondurulmasını və heç bir vəsait və ya əmlakın birbaşa və ya dolayısı ilə həmin fiziki və ya hüquqi şəxslər tərəfindən istifadəsinə və ya hər hansı formada faydalanmasına yol verilməməsinə tələb edir.

7. Kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının ilə əlaqədar ünvanlı maliyyə sanksiyaları*

Dövlətlər kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması və dayandırılması ilə əlaqədar BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin tələblərinə əməl etmək məqsədilə ünvanlı maliyyə sanksiyaları tətbiq etməlidirlər. Bu qətnamələr dövlətlərdən BMT-nin Nizamnaməsinin VII Fəslinə uyğun olaraq, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən və ya onun səlahiyyətləri çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsin vəsaitləri və ya digər əmlakının təxirəsalmadan dondurulmasını və heç bir vəsait və ya əmlakın birbaşa və ya dolayısı ilə həmin fiziki və ya hüquqi şəxslər tərəfindən istifadəsinə və ya hər hansı formada faydalanmasına yol verilməməsinə tələb edir.

8. Qeyri-kommersiya təşkilatları*

Dövlətlər terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə siu-istifadə edilməsi mümkün olan qurumlarla əlaqədar qanunvericiliyin və normativ aktların adekvatlığını nəzərdən keçirməlidir. Qeyri-kommersiya

təşkilatlarına bu baxımından xüsusi diqqət yetirilməlidir və dövlətlər həmin təşkilatların aşağıdakı məqsədlər üçün sui-istifadə edilməsinə yol verməməlidir:

- (a) özlərini qanuni fəaliyyətlə məşğul olan bir təşkilat kimi təqdim edən terror təşkilatları;
- (b) aktivlərin dondurulması tədbirlərindən yayınmaq məqsədi də daxil olmaqla, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi həyata keçirmək üçün qanuni fəaliyyətlə məşğul olan təşkilatlardan istifadə etmək; və
- (c) qanuni məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitlərin gizli surətdə terrorçu təşkilatlara yönəldilməsinin gizlədilməsi və ört-basdır edilməsi üçün.

D. QABAQLAYICI TƏDBİRLƏR

9. Maliyyə təsisatlarında məxfilik qanunları

Dövlətlər təmin etməlidirlər ki, maliyyə təsisatları ilə bağlı məxfilik qanunları FATF Təvsiyələrinin icrasına maneə törətmir.

MÜŞTƏRİLƏRİN EYNİLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ VERİFİKASİYASI VƏ MƏLUMATLARIN SAXLANMASI

10. Müştərilərin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası *

Maliyyə təsisatlarına anonim hesablar və ya aşkar surətdə uydurma adlara açılmış hesablar saxlamaq qadağan edilməlidir.

Aşağıdakı hallarda maliyyə təsisatlarından eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərini yerinə yetirmək tələb edilməlidir:

- (i) işgüzar münasibətlər yaradıldıqda;
- (ii) birdəfəlik əməliyyatlar aparıldıqda: (i) müəyyən edilmiş limitdən yuxarı olduqda (15 000 ABŞ dolları/Avro); və ya (ii) Təvsiyə 16-ya dair İzahlı Qeyddə əks olunan şərtlərdə pul köçürmələri olduqda;
- (iii) pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə dair şübhə olduqda; və ya
- (iv) maliyyə təsisatında müştəri barəsində əvvəllər əldə olunmuş eyniləşdirmə məlumatlarının həqiqiliyi və ya uyğunluğu barəsində şübhələr mövcud olduqda.

Maliyyə təsisatlarının müştərilərin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası tədbirlərini yerinə yetirməsi prinsipi qanunda əks olunmalıdır. Hər bir dövlət müştərilərin eyniləşdirilməsi və verifikasiyasına dair spesifik öhdəliklərin qanun, yaxud məcburi xarakterli normativ aktlar vasitəsilə müəyyən edilməsinə qərar verə bilər.

Eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinə aşağıdakılar daxildir:

- (a) etibarlı və müstəqil mənbələrdən, məlumat bazalarından və ya məlumatlardan istifadə olunmaqla müştərinin eyniləşdirilməsi və müştərinin şəxsiyyətinin verifikasiyası.
- (b) Benefisiar mülkiyyətçinin eyniləşdirilməsi və benefisiar mülkiyyətçinin şəxsiyyətinin verifikasiyası üçün maliyyə təsisatına benefisiar mülkiyyətçinin kim olmasının ona məlum olduğunu hesab etməyə imkan verəcək ağılabatan tədbirlərin həyata keçirilməsi. Hüquqi şəxslərə və təsisatlara münasibətdə bu prosedur maliyyə təsisatlarının müştərinin mülkiyyət və nəzarət strukturunun müəyyən edilməsi üzrə ağılabatan tədbirlərin görülməsini ehtiva etməlidir.
- (c) işgüzar münasibətlərin məqsədi və ehtimal olunan xarakteri barədə məlumatların əldə edilməsi alınması.
- (d) həyata keçirilən əməliyyatların maliyyə təsisatının müştəri, onun sahibkarlıq fəaliyyəti, risk kateqoriyası və zəruri hallarda, vəsaitlərinin mənbəyi barəsində malik olduğu məlumatlara uyğunluğunu təmin etmək məqsədilə işgüzar münasibətlər üzrə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin mütəmadi qaydada yerinə yetirilməsi və işgüzar münasibətlər çərçivəsində həyata keçirilmiş əməliyyatların müfəssəl təhlili.

Maliyyə təsisatlarından yuxarıdakı (a)-(d) bəndlərində verilmiş eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin hər birini tətbiq etmək tələb edilməlidir, lakin maliyyə təsisatları risk yönümlü yanaşmadan istifadə

etməklə, belə tədbirlərin tətbiqi dərəcəsini bu Tövsiyəyə və Tövsiyə 1-ə dair İzahlı Qeydlərə uyğun olaraq müəyyən etməlidirlər. Maliyyə təsisatlarından işgüzar münasibətlər yaratmaqdan əvvəl və belə münasibətlərin yaradılması, yaxud birdəfəlik müştərilər üçün əməliyyatlar aparılması prosesində olarkən, müştərinin və benefisiar mülkiyyətçinin şəxsiyyətinin verifikasiyası tədbirlərini həyata keçirmək tələb edilməlidir.

Dövlətlər maliyyə təsisatlarına müştərilərin verifikasiyasını işgüzar münasibətlərin qurulmasından sonra əgəlabatan müddət çərçivəsində tamamlamağa o halda icazə verə bilər ki, pulların leqallaşdırılması risklərinin səmərəli surətdə idarə edilməsi təmin edilsin və sahibkarlıq fəaliyyətinin davam etdirilməsi zəruri olsun.

Yuxarıda verilən (a)-(d) bəndlərinin (risk yönümlü yanaşma üzrə tədbirlərin səviyyəsinin müvafiq modifikasiyasından asılı olaraq) müvafiq tələblərinə əməl edə bilmədikdə, maliyyə təsisatından hesab açmamaq, işgüzar münasibətlər yaratmamaq və ya əməliyyat həyata keçirilməmək, yaxud işgüzar münasibətlərə xitam vermək tələb olunmalı və maliyyə təsisatı həmin müştəri barəsində şübhəli əməliyyat haqqında məlumatın təqdim edilməsi məsələsini nəzərdən keçirməlidir.

Maliyyə təsisatlarının mövcud şəraitə və risk ehtimalına əsaslanaraq bu Tövsiyəni mövcud müştərilərə də şamil etməli olmasına və müvafiq dövrlərdə bu növ mövcud münasibətlər üzrə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərini həyata keçirməli olmasına baxmayaraq, bu tələblər bütün yeni müştərilərə münasibətdə tətbiq olunmalıdır.

11. Məlumatların saxlanması

Məlumatların təqdim olunması üzrə səlahiyyətli orqanların sorğularının operativ şəkildə cavablandırılması üçün ölkədaxili və beynəlxalq əməliyyatlara dair müvafiq sənədlər azı beş il müddətində maliyyə təsisatlarında saxlanılmalıdır. Belə sənədlər zəruri hallarda cinayət əməlinə görə cinayət təqibinin həyata keçirilməsi üçün sübut qismində təqdim edilmək məqsədilə ayrı-ayrı əməliyyatların (uyğun hallarda, valyutanın növü və məbləğləri də daxil olmaqla) yenidən formalaşdırılması üçün kifayət etməlidir. Eyniləşdirmə tədbirləri nəticəsində əldə edilmiş bütün sənədlər (məsələn, pasport, şəxsiyyət vəsiqəsi, sürücülük vəsiqəsi və ya digər oxşar rəsmi eyniləşdirmə sənədlərinin surətləri və ya qeydiyyat göstəriciləri), aparılmış hər hansı təhlilin nəticələri (mürəkkəb, iri həcmli qeyri-adi əməliyyatların əsasının və məqsədinin müəyyən edilməsi məqsədini daşıyan sorğular) daxil olmaqla, hesablara dair dosyələr və işgüzar yazışmalar işgüzar münasibətlərin bitməsindən və ya birdəfəlik əməliyyatın keçirildiyi tarixdən sonra ən azı beş il müddətində maliyyə təsisatlarında saxlanılmalıdır.

Maliyyə təsisatları tərəfindən eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri vasitəsilə əməliyyatlarla əlaqədar olaraq əldə edilmiş sənədlərin və məlumatların saxlanması qanunla tələb olunmalıdır.

Eyniləşdirmə və verifikasiya məlumatları və əməliyyatlar dair sənədlər müvafiq əsaslar olduqda səlahiyyətli dövlət orqanlarının sərəncamına verilməlidir.

SPESİFİK MÜŞTƏRİLƏR VƏ FƏALİYYƏTLƏR ÜZRƏ ƏLAVƏ TƏDBİRLƏR

12. Siyasi xadimlər *

Xarici dövlətlərin siyasi xadimlərinə (istər müştəri, istərsə də benefisiar mülkiyyətçi qismində) münasibətdə maliyyə təsisatlarından müştərilərin normal eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinə əlavə olaraq, aşağıdakıları həyata keçirmək tələb edilməlidir:

- (a) müştərinin və ya benefisiar mülkiyyətçinin siyasi xadim olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə müvafiq risklərin idarəetmə sisteminə malik olmaq;
- (b) belə müştərilərlə işgüzar münasibətlərin qurulması (mövcud müştərilərə münasibətdə, davam etdirilməsi) üçün yuxarı rəhbərliyin razılığını almaq;
- (c) maddi sərvət və vəsaitlərin mənbəyinin müəyyən edilməsi üçün əgəlabatan tədbirləri həyata keçirmək; və

(d) işgüzar münasibətlərin gücləndirilmiş mütəmadi monitorinqinin həyata keçirilməsi.

Maliyyə təsisatlarından müştəri və ya benefisiar mülkiyyətçinin yerli siyasi xadim və ya beynəlxalq təşkilat tərəfindən əhəmiyyətli vəzifəyə təyin edilmiş şəxs olub-olmadığını müəyyən etmək üçün əqləbatan tədbirlər həyata keçirmək tələb olunmalıdır. Belə şəxslərlə yüksək riskli işgüzar münasibətlərlə əlaqədar olaraq, maliyyə təsisatlarından (b), (c) və (d) bəndlərində göstərilmiş tədbirləri tətbiq etmək tələb olunmalıdır.

Bütün növ siyasi xadimlər üzrə tələblər belə siyasi xadimlərin ailə üzvlərinə və ya yaxınlarına da tətbiq edilməlidir.

13. Müxbir bank münasibətləri*

Maliyyə təsisatlarından trans-sərhəd müxbir və digər oxşar münasibətlər üzrə normal eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinə əlavə olaraq aşağıdakı tədbirlərin də tətbiq edilməsi tələb edilməlidir:

(a) respondent təsisatın biznes fəaliyyətinin xarakteri haqqında tam məlumatın əldə edilməsi və ictimaiyyət üçün açıq olan məlumat mənbələrindən təsisatın nüfuzunun və onun üzərində nəzarətin keyfiyyətinin müəyyən edilməsi üçün, o cümlədən barəsində pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar istintaqın aparılıb-aparılmaması, yaxud ona qarşı nəzarət tədbirinin tətbiq olunub-olunmaması haqqında qənaətbəxş məlumatın toplanması;

(b) respondent təsisatın PL/TMM nəzarət sisteminin qiymətləndirilməsi;

(c) yeni müxbir münasibətlərin qurulmasından əvvəl yuxarı rəhbərliyin razılığının alınması;

(d) hər bir təsisatın müvafiq vəzifələrinin aydın surətdə başa düşülməsi; və

(e) «tranzit hesablara» münasibətdə respondent bank tərəfindən müxbir bankın hesablarına birbaşa çıxışı olan müştərilər barəsində eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin həyata keçirildiyinə və respondent bankın müxbir bankın sorğusu əsasında müvafiq eyniləşdirmə və verifikasiya məlumatlarını təqdim etmək iqtidarında olmasına əmin olmaq.

Maliyyə təsisatlarına «shell-banklar»la müxbir bank münasibətlərinə daxil olmaq və ya davam etdirmək qadağan olunmalıdır. Maliyyə təsisatlarından respondent bankların hesablarının «shell-banklar» tərəfindən istifadəsinə icazə verməməsinə əmin olmaq tələb olunur.

14. Pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri *

Dövlətlər pul vəsaitləri və ya qiymətlilərin köçürülməsi xidmətlərini göstərən bütün fiziki və ya hüquqi şəxslərin lisenziyalaşdırılmasının və ya qeydiyyatı alınmasının, eləcə də effektiv sistemlər vasitəsilə monitorinq edilməsinin və FATF Təvsiyələrində müəyyən edilmiş müvafiq tədbirlərə uyğunluğunun təmin edilməsi üçün tədbirlər həyata keçirməlidir. Dövlətlər lisenziyası və ya qeydiyyatı olmadan pul vəsaitləri və ya qiymətlilərin köçürülməsi xidmətlərini göstərən fiziki və ya hüquqi şəxslərin müəyyən edilməsi və müvafiq sanksiyaların tətbiqi məqsədilə tədbirlər həyata keçirməlidirlər.

Agent olaraq fəaliyyət göstərən istənilən fiziki və ya hüquqi şəxs səlahiyyətli orqan tərəfindən lisenziyalaşdırılmalı və ya qeydiyyatı alınmalıdır və ya pul vəsaitləri və ya qiymətlilərin köçürülməsi xidmətlərini göstərənlər və onların agentlərinin fəaliyyət göstərdiyi dövlətlərdə pul vəsaitləri və ya qiymətlilərin köçürülməsi xidmətlərini göstərənlər öz agentlərinin cari siyahısını səlahiyyətli orqanlar üçün saxlamalıdır. Dövlətlər agentlərdən istifadə edən pul vəsaitləri və ya qiymətlilərin köçürülməsi xidmətləri göstərənlərin PL/TMM proqramlarına öz agentlərinin daxil olunmasının və onların bu proqramlara əməl etməsinin monitorinqinin təmin edilməsi üçün tədbirlər həyata keçirməlidir.

15. Yeni texnologiyalar

Dövlətlər və maliyyə təsisatları (a) yeni çatdırılma mexanizmləri də daxil olmaqla, yeni məhsul və işgüzar təcrübələrin yaradılması və (b) həm yeni, həm də mövcud məhsullar üçün yeni və hazırlanmaqda olan texnologiyaların istifadəsi ilə əlaqədar meydana çıxacaq pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini müəyyənləşdirməli və qiymətləndirməlidirlər. Maliyyə təsisatları

baxımından belə risk qiymətləndirməsi yeni məhsulların, işgüzar təcrübələrin və ya yeni, yaxud hazırlanmaqda olan texnologiyaların istifadəyə verilməsindən əvvəl həyata keçirilməlidir. Maliyyə təsisatları belə risklərin idarə edilməsi və aradan qaldırılması üçün müvafiq tədbirlər yerinə yetirməlidirlər.

16. Elektron köçürmələr*

Dövlətlər maliyyə təsisatlarının elektron köçürmələrə və əlaqədar məlumatlara emitentlə bağlı tələb edilən və dəqiq məlumatların və benefisiarla bağlı tələb edilən məlumatların daxil etməsini, habelə məlumatın bütün ödəniş prosesi ərzində elektron köçürmələr və əlaqədar məlumatlarla birlikdə saxlanmasını təmin etməlidir. Dövlətlər təmin etməlidirlər ki, maliyyə təsisatları tələb edilən emitent və ya benefisiar məlumatlarının olmadığı elektron köçürmələrin müəyyən edilməsi məqsədilə elektron köçürmələrin monitorinqini həyata keçirir və müvafiq tədbirləri yerinə yetirir. Dövlətlər maliyyə təsisatları elektron köçürmələrin yoxlanması çərçivəsində dondurulma tədbirləri həyata keçirməsini təmin etməli və terrorçuluq və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması və ona qarşı mübarizəyə dair BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının 1267 saylı (1999-cu il) və sonrakı qətnamələr, 1373 saylı (2001-ci il) qətnamələri kimi müvafiq qətnamələrində göstərilmiş öhdəliklərə uyğun olaraq siyahıya daxil edilmiş fiziki və ya hüquqi şəxslərlə əməliyyatların aparılmasına qadağa qoymalıdır.

ETİBAR, NƏZARƏT SİSTEMLƏRİ VƏ MALİYYƏ QRUPLARI

17. Üçüncü şəxslərə etibar*

1. Dövlətlər aşağıdakı şərtlərə riayət olunmaq şərti ilə maliyyə təsisatlarına Tövsiyə 10-da verilmiş eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin (a)-(c) bəndlərinin icrasının və ya sahibkarlıq fəaliyyəti haqqında məlumat alınmasının üçüncü şəxslərə etibar edilməsinə icazə verə bilərlər. Bu növ istinad praktikasına icazə verildikdə, müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası üzrə bütün məsuliyyət üçüncü şəxsə etibar etmiş maliyyə təsisatının üzərinə düşür.

Riayət edilməli olan meyarlar aşağıdakılardır:

- a) Üçüncü şəxsə istinad edən maliyyə təsisatı Tövsiyə 10-da verilmiş eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin (a)-(c) bəndlərinə dair zəruri məlumatları dərhal əldə etməlidir;
- b) Maliyyə təsisatları eyniləşdirmə məlumatlarının və müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası tələbləri ilə əlaqədar digər aidyyəti sənədlərin surətləri sorğu olunduğu halda üçüncü şəxs tərəfindən gecikdirilmədən təqdim olunacağına əmin olmaq üçün müvafiq tədbirlər həyata keçirməlidirlər;
- c) Maliyyə təsisatı 10-cu və 11-ci Tövsiyələrə uyğun olaraq üçüncü tərəfin tənzimlənməsinin həyata keçirildiyinə, ona nəzarət və monitorinq edildiyinə, habelə müştərinin eyniləşdirilməsi və məlumatların saxlanması tələblərinə əməl etmək üçün müvafiq tədbirlərə malik olduğuna əmin olmalıdır;
- d) Şərtlərə cavab verən üçüncü tərəfin hansı dövlətlərdən yerləşə biləcəyini müəyyən edərkən, dövlətlər dövlətin risk səviyyəsi barədə mövcud məlumatları nəzərdən keçirməlidirlər.

Maliyyə təsisatı eyni maliyyə qrupunun üzvü olan üçüncü tərəfə istinad etdikdə və (i) həmin qrup müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası və məlumatların saxlanması tələblərini 10-cu, 11-ci və 12-ci Tövsiyələrə uyğun olaraq, habelə pulların leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı proqramları 18-ci Tövsiyəyə uyğun olaraq tətbiq etdikdə; və (ii) müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası və məlumatların saxlanması üzrə həmin tələblərin və PL/TMM proqramlarının effektiv tətbiqinə qrup səviyyəsində səlahiyyətli orqan tərəfindən nəzarət edildikdə, müvafiq səlahiyyətli orqanlar maliyyə təsisatının yuxarıdakı (b) və (c) bəndlərində verilmiş tədbirləri öz qrup proqramı çərçivəsində tətbiq etdiyini nəzərə ala və dövlətlə bağlı yüksək riskin qrupun PL/TMM siyasətləri vasitəsilə müvafiq

surətdə aradan qaldırıldığı halda, (d) bəndinin istinadla əlaqədar zəruri şərt olmadığına qərar verə bilərlər.

18. Daxili nəzarət sistemləri, xarici filiallar və törəmə şirkətlər*

Maliyyə təsisatlarından pulların leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı proqramların həyata keçirilməsi tələb edilməlidir. Maliyyə qruplarından qrup çərçivəsində PL/TMM məqsədləri üçün məlumat mübadiləsi üzrə siyasət və prosedurlar da daxil olmaqla, bütün qrup daxilində pulların leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı proqramların həyata keçirilməsi tələb edilməlidir.

Maliyyə təsisatlarından öz xarici filiallarının və əksəriyyət paya sahib olduqları törəmə şirkətlər tərəfindən maliyyə qruplarının pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı proqramları vasitəsilə FATF tövsiyələrinin həyata keçirilməsində məxsus olduqları dövlətin tələblərinə uyğun olan PL/TMM tədbirlərinin tətbiqinin təmin olunması tələb edilməlidir.

19. Yüksək riskli dövlətlər*

Maliyyə təsisatlarından FATF tərəfindən müəyyən edilmiş dövlətlərdən olan fiziki və hüquqi şəxslər, maliyyə təsisatları ilə işgüzar münasibətlərə və əməliyyatlara əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri tətbiq etmək tələb edilməlidir.

Tətbiqi edilən əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirinin növü risklər baxımından effektiv və proporsional olmalıdır.

Dövlətlər FATF tərəfindən tələb edildikdə, müvafiq əks-tədbirləri yerinə yetirmək iqtidarında olmalıdırlar. Dövlətlər habelə əks-tədbirləri FATF tərəfindən hər hansı tələb olmadıqda belə müstəqil surətdə tətbiq etmək iqtidarında olmalıdırlar. Belə əks-tədbirlər risklər baxımından effektiv və proporsional olmalıdır.

ŞÜBHƏLİ ƏMƏLİYYATLARA DAİR MƏLUMATLARIN TƏQDİM OLUNMASI

20. Şübhəli əməliyyatlara dair məlumatların təqdim edilməsi

Maliyyə təsisatının vəsaitlərin cinayət fəaliyyətindən əldə edilmiş gəlirlər və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqəli olduğuna dair şübhəsi və yaxud belə şübhə üçün kifayət qədər əsası olarsa, həmin şübhələr barəsində dərhal maliyyə monitorinqi orqanına (MMO) məlumat verilməsi qanunla tələb edilməlidir.

21. Görülən tədbirlər haqqında məlumatları yayma və məxfilik

Maliyyə təsisatları, onların rəhbərləri və əməkdaşları:

- (a) Cinayət fəaliyyətinin dəqiq xarakterini bilmədən, yaxud qeyri-qanuni fəaliyyətin həqiqətdə baş verib-verməməsindən asılı olmayaraq, öz şübhələrini vicdanla MMO-na bildirdikdə, müqavilə və ya məlumatların açıqlanmasına dair qanunvericilik, tənzimləmə və ya inzibati müddəalarla müəyyən edilmiş hər hansı məhdudiyətin pozulmasına görə cinayət və mülki məsuliyyətdən qanunla azad olunmalıdırlar; və
- (b) onlara şübhəli əməliyyata dair və ya əlaqədar məlumatın MMO-na təqdim edilməsi faktını açıqlamaq qanunla qadağan olunmalıdır.

MÜƏYYƏN EDİLMİŞ QEYRİ-MALİYYƏ TƏSİSATLARI VƏ PEŞƏKARLAR

22. Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar: Müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası*

10-cu, 11-ci, 12-ci, 15-ci və 17-ci Tövsiyələrdə əks olunmuş müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyasına və məlumatların saxlanmasına dair tələblər aşağıdakı hallarda müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara aid edilir:

- (a) kazinolar – müştərilər müəyyən olunmuş həddə bərabər və ya ondan artıq məbləğdə maliyyə əməliyyatları həyata keçirdikdə.
- (b) daşınmaz əmlak əməliyyatları üzrə agentlər – müştəriləri üçün daşınmaz əmlakın alqı-satqısı üzrə əməliyyatların aparılmasında iştirak etdikdə.
- (c) qiymətli metallar üzrə dilerlər və qiymətli daşlar üzrə dilerlər - müştəri ilə müəyyən olunmuş həddə bərabər və ya ondan artıq məbləğdə nağd pulla maliyyə əməliyyatında iştirak etdikdə.
- (d) vəkillər, notariuslar, digər müstəqil hüquqi xidmət göstərən şəxslər və mühasiblər - müştəriləri üçün aşağıda sadalanan fəaliyyət növləri üzrə əməliyyatlar hazırladıqda və həyata keçirdikdə:
- daşınmaz əmlakın alqı-satqısı;
 - müştərinin pul vəsaitlərinin, qiymətli kağızlarının və digər əmlakının idarə edilməsi;
 - bank hesabları, əmanət hesabları və ya qiymətli kağızlar üzrə hesabların idarə edilməsi;
 - şirkətlərin təsis edilməsi, fəaliyyət göstərməsi və ya idarə edilməsi üçün vəsaitlərin toplanmasının təşkili;
 - hüquqi şəxslərin və ya təsisatların yaradılması, fəaliyyət göstərməsi və ya idarə edilməsi, eləcə də biznes subyetklərinin alqı-satqısı.
- (e) trust və korporativ xidmətlər göstərən şəxslər – müştərisi üçün aşağıda sadalanan fəaliyyət növləri üzrə əməliyyatlar hazırladıqda və həyata keçirdikdə:
- hüquqi şəxslərin yaradılması üzrə agent qismində fəaliyyət göstərdikdə;
 - şirkətin direktoru və ya katibi, (başqa bir şəxsin bu qaydada fəaliyyət göstərməsini təşkil etdikdə), ortaqlığın pay sahibi qismində, yaxud digər hüquqi şəxslərə münasibətdə oxşar vəzifədə fəaliyyət göstərdikdə;
 - şirkət, ortaqlıq və ya istənilən digər hüquqi şəxs və ya təsisat üçün qeydiyyatda alınmış ofis, ünvan və ya sahə, poçt və ya inzibati ünvan təmin etdikdə;
 - ekspress trust üçün etibar edilən şəxs kimi çıxış etdikdə (və ya başqa bir şəxsin bu vəzifədə çıxış etməsini təşkil etmək) və ya digər bir hüquqi təsisatda oxşar vəzifəni yerinə yetirdikdə;
 - başqa şəxs üçün nominal səhmdar kimi çıxış etdikdə (və ya digər şəxsin bu vəzifədə çıxış etməsini təşkil etdikdə).

23. Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar: Digər tədbirlər*

18-ci Təvsiyədən 21-ci Təvsiyəyədək nəzərdə tutulmuş tələblər aşağıdakı qaydada bütün müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara aid edilir:

- (a) vəkillərin, notariusların, digər müstəqil hüquqi xidmət göstərən şəxslərin və mühasiblərin üzərinə müştərinin adından və ya tapşırığı ilə 22-ci Təvsiyənin (d) bəndində qeyd edilən fəaliyyət növlərinə üzrə maliyyə əməliyyatında iştirak etdikdə şübhəli əməliyyatlar haqqında məlumat vermək öhdəliyi qoyulmalıdır. Dövlətlərə təkidlə tövsiyə olunur ki, məlumatların təqdim edilməsi tələbləri mühasiblərin digər peşəkar fəaliyyət sahələrinə, o cümlədən audit fəaliyyətinə də şamil olunsun.
- (b) qiymətli metallar üzrə dilerlər və qiymətli daşlar üzrə dilerlərin üzərinə müştəri ilə müəyyən olunmuş həddə bərabər və ya ondan artıq olan məbləğdə nağd pulla hər hansı bir maliyyə əməliyyatında iştirak etdikdə şübhəli əməliyyatlar haqqında məlumatların təqdim edilməsi öhdəliyi qoyulmalıdır.
- (c) trust və korporativ xidmətlər göstərən şəxslərin üzərinə öhdəlik qoyulmalıdır ki, 22-ci Təvsiyənin (e) bəndində qeyd edilən fəaliyyətlərlə bağlı maliyyə əməliyyatlarında müştərinin adından və ya tapşırığı ilə iştirak etdikdə, şübhəli əməliyyatlar haqqında məlumat təqdim edilməsi öhdəliyi qoyulmalıdır.

E. HÜQUQİ ŞƏXSLƏR VƏ TƏSİSATLARLA BAĞLI ŞƏFFAFLIQ VƏ BENEFISIAR MÜLKİYYƏT

24. Hüquqi şəxslərlə əlaqədar şəffafliq və benefisiar mülkiyyət*

Dövlətlər hüquqi şəxslərin pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədləri üçün istifadə edilməsinin qarşısını almaq üçün tədbirlər həyata keçirməlidirlər. Dövlətlər hüquqi şəxslərə dair səlahiyyətli orqanların operativ surətdə əldə edə biləcəkləri, yaxud çıxış əldə edə biləcəkləri benefisiar mülkiyyət və nəzarət üzrə məlumatların müvafiqliyini, dəqiqliyini və vaxtında əldə edilməsinin mümkünlüyünü təmin etməlidir. Xüsusən, adsız səhmlər və adsız səhmlərin alınması hüquqi verən etibarnamələr buraxa bilən və nominal səhmdarlar və nominal direktorların mövcudluğuna icazə verən hüquqi şəxslərə malik olan dövlətlər onların pulların leqallaşdırılmasında istifadə edilməsinin qarşısını almaq üçün effektiv tədbirlər görməlidir. Dövlətlər 10-cu və 22-ci Təvsiyələrdə nəzərdə tutulmuş tələbləri həyata keçirən maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar üçün benefisiar mülkiyyət və nəzarətə dair məlumatlara çıxışın sadələşdirilməsi məqsədilə tədbirlərin həyata keçirilməsi məsələsini nəzərdən keçirməlidir.

25. Hüquqi təsisatlarla əlaqədar şəffafliq və benefisiar mülkiyyət*

Dövlətlər hüquqi təsisatların pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədləri üçün istifadə edilməsinin qarşısını almaq üçün tədbirlər həyata keçirməlidirlər. Dövlətlər ələlxüsus etibar edən, etibar edilən və benefisiarlar haqqında məlumat daxil olmaqla, ekspress trastlara dair səlahiyyətli orqanların operativ surətdə əldə edə biləcəkləri, yaxud çıxış əldə edə biləcəkləri məlumatların müvafiqliyini, dəqiqliyini və vaxtında əldə edilməsinin mümkünlüyünü təmin etməlidir. Dövlətlər 10-cu və 22-ci Təvsiyələrdə nəzərdə tutulmuş tələbləri həyata keçirən maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar üçün benefisiar mülkiyyət və nəzarətə dair məlumatlara çıxışın sadələşdirilməsi məqsədilə tədbirlərin həyata keçirilməsi məsələsini nəzərdən keçirməlidir.

F. SƏLAHIYYƏTLİ DÖVLƏT ORQANLARININ SƏLAHIYYƏTLƏRİ VƏ ÖHDƏLİKLƏRİ, DİGƏR İNSTİTUSİONAL TƏDBİRLƏR

TƏNZİMLƏMƏ VƏ NƏZARƏT

26. Maliyyə təsisatlarının tənzimlənməsi və onlara nəzarət*

Dövlətlər maliyyə təsisatlarının adekvat tənzimləmə və nəzarət prosedurları ilə əhatə olunmasını və FATF Təvsiyələrini effektiv surətdə həyata keçirməsini təmin etməlidir. Səlahiyyətli orqanlar və nəzarət orqanları cinayətkarların və ya onların yaxınlarının maliyyə təsisatında əhəmiyyətli səhm payına, yaxud nəzarət paketinə malik olmasının, benefisiar mülkiyyətçi kimi çıxış etməsinin, habelə rəhbərlikdə vəzifə tutmasının qarşısını almaq məqsədilə tərəfindən zəruri hüquqi və ya tənzimləmə tədbirləri həyata keçirməlidirlər. Dövlətlər “shell-bank”ların yaradılması və ya fəaliyyətini davam etdirməsinə icazə verilmir. Başlıca prinsipləri (*Core Principles*) ilə əhatə olunan maliyyə təsisatlarına münasibətdə, prudensial məqsədlər, o cümlədən pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi baxımından əhəmiyyətli olan tənzimləmə və nəzarət tədbirləri analoji olaraq PL/TMM məqsədləri üçün də tətbiq edilməlidir. Bu, PL/TMM məqsədləri üçün ciddi qrup nəzarətinin tətbiqini də ehtiva etməlidir. Digər maliyyə təsisatları lisenziyalaşdırılmalı və ya qeydiyyatla alınmalı və onların müvafiq surətdə tənzimlənməsi həyata keçirilməli, habelə bu sektor pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri nəzərə alınaraq PL/TMM məqsədləri üçün nəzarət və ya monitorinqə cəlb edilməlidir. Ən azından, pul vəsaitlərinin, yaxud qiymətliyərin köçürülməsi və ya valyuta mübadiləsi

xidmətləri göstərən maliyyə təsisatları lisenziyalaşdırılmalı və ya qeydiyyatla alınmalı, habelə onların fəaliyyətinə milli PL/TMM tələblərinə riayət olunması baxımından effektiv surətdə nəzarət edilməlidir.

27. Nəzarət orqanlarının səlahiyyətləri

Nəzarət orqanları maliyyə təsisatları tərəfindən pulların leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə tələblərə riayət olunmasının monitorinqi aparmaq və nəzarəti həyata keçirmək üçün müvafiq səlahiyyətlərə, o cümlədən yoxlamalar (təftişlər) aparmaq səlahiyyətinə malik olmalıdırlar. Onlar maliyyə təsisatlarından həmin tələblərə riayət olunmasının monitorinqi baxımından istənilən aidiyyəti məlumatların təqdim olunmasını tələb etmək və belə tələblərin yerinə yetirməməsinə görə 35-ci Təvsiyəyə uyğun olaraq müvafiq sanksiyalar tətbiq etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar. Nəzarət orqanları uyğun hallarda, maliyyə təsisatının lisenziyasının ləğv edilməsi, məhdudlaşdırılması və ya dayandırılması da daxil olmaqla, təshih tədbirləri və maliyyə sanksiyaları tətbiq etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar.

28. Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların tənzimlənməsi və onlara nəzarət

Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara münasibətdə aşağıdakı tənzimləyici və nəzarət tədbirləri tətbiq olunmalıdır.

(a) Kazinolara münasibətdə PL/TMM sahəsində zəruri tədbirlərin effektiv surətdə tətbiqini təmin edən hərtərəfli tənzimləyici və nəzarət rejimi tətbiq olunmalıdır. Ən azından:

- kazinolar lisenziyalaşdırılmalıdır;
- cinayətkarların və ya onların yaxınlarının kazinoya sahib olmasının, bu növ qurumlarda əhəmiyyətli səhm payına, yaxud nəzarət paketinə malik olmasının, benefisiar mülkiyyətçi kimi çıxış etməsinin, habelə rəhbərlikdə vəzifə tutmasının, yaxud operator kimi çıxış etməsinin qarşısını almaq məqsədilə səlahiyyətli orqanlar tərəfindən zəruri hüquqi və ya tənzimləyici tədbirlər həyata keçirilməlidir; və
- səlahiyyətli orqanlar kazinolara PL/TMM tələblərinə uyğunluq baxımından effektiv surətdə nəzarət edilməsini təmin etməlidirlər.

(b) müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların digər kateqoriyalarının PL/TMM tələbləri üzrə monitorinq və uyğunluğun təmin edilməsi ilə əlaqədar effektiv sistemlərə cəlb edilməsi dövlətlər tərəfindən təmin olunmalıdır. Bu, riskin qiymətləndirilməsi əsasında həyata keçirilməlidir. Bu, (a) nəzarət orqanı və ya (b) müvafiq özünüidarə təşkilatı tərəfindən belə təşkilatın üzvlərinin pulların leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə öz vəzifələrini yerinə yetirməsini təmin edə bilməsi şərti ilə həyata keçirilə bilər. Nəzarət orqanı və ya özünüidarə orqanı həmçinin (a) cinayətkarların və ya onların yaxınlarının peşəkar səviyyədə akkreditasiya olunmasının, təsisatda benefisiar mülkiyyətçi, əhəmiyyətli paya və ya nəzarət paketinə malik olmasının və ya rəhbərlikdə vəzifə tutmasının qarşısının alınması üçün "uyğunluq" yoxlaması əsasında şəxslərin qiymətləndirilməsi kimi zəruri tədbirlər həyata keçirməli və (b) 35-ci Təvsiyəyə uyğun olaraq PL/TMM tələblərinə uyğunluğun təmin edilməməsi bağlı təsirli, müvafiq və çəkindirici sanksiyalar tətbiq edə bilməlidirlər.

ƏMƏLİYYAT VƏ HÜQUQ-MÜHAFİZƏ ORQANLARI

29. Maliyyə monitorinqi orqanı*

Dövlətlər (a) şübhəli əməliyyatlara dair məlumatların, o cümlədən pulların leqallaşdırılması, əlaqədar predikativ cinayətlər, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı digər məlumatların toplanması və təhlili, habelə həmin təhlilin nəticələrinin ötürülməsi üçün milli mərkəz kimi xidmət edən MMO yaratmalıdır. MMO monitorinq subyektlərindən əlavə məlumat əldə etmək səlahiyyətinə, həmçinin öz funksiyalarının

müvafiq qaydada həyata keçirilməsi üçün zəruri olan maliyyə, inzibati və hüquq-mühafizə məlumatlarına daimi əsaslarla çıxışa malik olmalıdır.

30. Hüquq-mühafizə və istintaq orqanlarının öhdəlikləri*

Dövlətlər təmin etməlidir ki, müəyyən edilmiş hüquq-mühafizə orqanları milli PL/TMM siyasətləri çərçivəsində pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə istintaqları həyata keçirmək öhdəliyinə malikdirlər. Pulların leqallaşdırılması, aidliyyəti predikativ cinayətlər və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə cinayət təqibini həyata keçirərkən, müəyyən edilmiş həmin hüquq-mühafizə orqanları ən azından, əhəmiyyətli gəlir yaradan cinayətlərlə bağlı bütün işlər üzrə paralel qabaqlayıcı maliyyə istintaqı həyata keçirməlidirlər. Buraya əlaqədar predikativ cinayətlərin dövlətlərin yurisdiksiyalarından kənarında baş verdiyi hallar da daxil edilməlidir. Dövlətlər səlahiyyətli orqanların müsadirə ediləcək və ya müsadirə edilə biləcək, yaxud barəsində cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlir olması şübhəsinin mövcud olduğu əmlakın qısa zaman çərçivəsində aşkarlanması, izlənməsi, habelə dondurulma və həbs tədbirlərinin tətbiq edilməsi öhdəliyinin olmasını təmin etməlidir. Dövlətlər habelə, zəruri hallarda, maliyyə və ya aktivlər üzrə təhqiqatlarda ixtisaslaşmış daimi və ya müvəqqəti çoxistiqamətli qruplardan istifadə etməlidirlər. Zərurət yarandıqda, dövlətlər başqa dövlətlərin müvafiq səlahiyyətli orqanları ilə birgə istintaqların keçirilməsini təmin etməlidirlər.

31. Hüquq-mühafizə və istintaq orqanlarının səlahiyyətləri

Pulların leqallaşdırılması, müvafiq predikativ cinayətlər və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə istintaq apararkən, səlahiyyətli orqanlar həmin istintaqlar, cinayət təqibi və əlaqədar tədbirlərdə istifadə məqsədilə bütün zəruri sənəd və məlumatları əldə etmək imkanına malik olmalıdırlar. Bu səlahiyyətlərə maliyyə təsisatları, müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təşkilatları və peşəkarlar, habelə digər fiziki və hüquqi şəxslərdə saxlanılan sənədlərin təqdim edilməsi, şəxslərin və yerlərin axtarışı, şahid ifadələrinin alınması və sübutların götürülməsi və əldə edilməsi üçün icbari tədbirlərin tətbiqi daxildir.

Dövlətlər istintaqları aparən səlahiyyətli orqanların pulların leqallaşdırılması, müvafiq predikativ cinayətlər və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi istintaqları baxımından uyğun olan çoxsaylı istintaq metodlarından istifadə etmək iqtidarında olmasını təmin etməlidirlər. Bu istintaq metodlarına daxildir: cinayətkar qruplaşmalara daxil edilmə, dinləmə, kompüter sistemlərinə daxilolma və nəzarətli göndəriş. Bundan əlavə, dövlətlər fiziki və ya hüquqi şəxsin hesablara malik olmasını və nəzarət etməsini müəyyən etmək üçün effektiv mexanizmlərə malik olmalıdırlar. Onlar habelə səlahiyyətli orqanların aktivlərin sahibinə əvvəlcədən məlumat verilmədən aktivlərin aşkar edilməsi üzrə bir prosesə malik olmasını təmin edəcək mexanizmlərə malik olmalıdırlar. Pulların leqallaşdırılması, müvafiq predikativ cinayətlər və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə istintaqlar aparən zaman səlahiyyətli orqanlar MMO-nun malik olduğu bütün müvafiq məlumatları istəmək hüququna malik olmalıdırlar.

32. Nağd pul daşıyan şəxslər *

Dövlətlər valyutanın və adsız qiymətli kağızların fiziki olaraq sərhəddən keçirilməsini bəyannamə sistemində və ya digər hesabat xarakterli sistem vasitəsilə müəyyən edilməsi üçün tədbirlər nəzərdə tutmalıdır. Dövlətlər səlahiyyətli orqanlarının terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, pulların leqallaşdırılması, yaxud predikativ cinayətlərlə əlaqəli olmasına dair şübhənin mövcud olduğu və ya yanlış bəyan edilmiş valyutanın və ya adsız qiymətli kağızların keçirilməsinin qarşısının alınması və ya məhdudlaşdırılması üçün hüquqi səlahiyyətlərə malik olmasını təmin etməlidir.

Dövlətlər bəyannamədə və ya hesabat xarakterli sənəddə yanlış məlumat təqdim etmiş şəxslərlə bağlı təsirli, müvafiq və çəkindirici sanksiyaların olmasını təmin etməlidir. Valyutanın və ya adsız qiymətli kağızların terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, pulların leqallaşdırılması və ya predikativ cinayətlərlə ilə əlaqəli olduğu hallarda, dövlətlər həmin valyutanın və ya adsız qiymətli kağızların müsadirəsini mümkün edən 4-cü Təvsiyəyə uyğun tədbirlər, cümlədən qanunvericilik tədbirləri həyata keçirməlidir.

ÜMUMİ TƏLƏBLƏR

33. Statistika

Dövlətlər öz PL/TMM sistemlərinin səmərəliliyi və qənaətbəxşliyi ilə bağlı məsələlər üzrə hərtərəfli statistikaya malik olmalıdır. Buraya qəbul edilmiş və müvafiq orqanlara göndərilmiş şübhəli əməliyyatlara dair məlumatlar, pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə istintaq, cinayət təqibləri və hökmlər, dondurulmuş, götürülmüş və müsadirə olunmuş əmlak, o cümlədən qarşılıqlı hüquqi yardım və ya əməkdaşlıq üzrə digər beynəlxalq sorğular haqqında statistika daxildir.

34. Köməkçi vəsaitlər və məlumatlandırma

Səlahiyyətli orqanlar, nəzarət orqanları və özünüidarə orqanları maliyyə təsisatlarına və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara pulların leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı milli tədbirlərin tətbiqində və xüsusən, şübhəli əməliyyatların aşkarlanması və onlara dair məlumatların təqdim edilməsində kömək edəcək təlimatlar hazırlamalı və məlumatlandırmanı təmin etməlidirlər.

SANKSIYALAR

35. Sanksiyalar

6-cı və 8-23-cü Tövsiyələrin tətbiq dairəsinə daxil olan və PL/TMM tələblərinə riayət etməyən fiziki və ya hüquqi şəxslərə münasibətdə təsirli, müvafiq, çəkindirici və cinayət, mülki və ya inzibati xarakterli sanksiyaların mövcud olması dövlətlər tərəfindən təmin edilməlidir. Sanksiyalar yalnız maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara deyil, habelə onların rəhbərləri və yuxarı rəhbərliyinə tətbiq edilməlidir..

G. BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIQ

36. Beynəlxalq müqavilələr

Dövlətlər 1988-ci il Vyana Konvensiyası, 2000-ci il Palermo Konvensiyası, 2003-ci il BMT-nin Korrupsiyaya qarşı Konvensiyası və 1999-cu il Terrorçuluğa qarşı Mübarizə Konvensiyasına qoşulmağa və onları tam tətbiq etmək üçün təxirəsalmadan tədbirlər həyata keçirməlidir. Uyğun hallarda, dövlətlərə habelə Avropa Şurasının 2001-ci il Kibercinayətə qarşı Konvensiyası, Amerika Dövlətləri Təşkilatının 2002-ci il Terrorçuluğa qarşı Amerika Konvensiyası və Avropa Şurasının 2005-ci il Cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin leqallaşdırılması, axtarışı, götürülməsi və müsadirəsi və Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı Konvensiyası kimi digər adıyətə beynəlxalq konvensiyaları ratifikasiya və tətbiq etmək tövsiyə olunur.

37. Qarşılıqlı hüquqi yardım

Dövlətlər pulların leqallaşdırılması, əlaqədar predikativ cinayətlər və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə istintaq işlərinin aparılması, cinayət təqibi və aidiyyəti prosedurlarla əlaqədar olaraq tez bir zaman ərzində konstruktiv və səmərəli surətdə mümkün qədər geniş qarşılıqlı hüquqi yardım göstərməlidir. Dövlətlər yardımın göstərilməsi üçün müvafiq hüquqi əsasa, uyğun hallarda isə əməkdaşlığın gücləndirilməsi üçün müqavilə, razılaşma və digər mexanizmlərə malik olmalıdır. Dövlətlər, xüsusən:

(a) qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsi ilə bağlı qadağalar və ya əsassız məhdudlaşdırıcı şərtlər qoymamalıdır.

(b) qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında sorğuların vaxtında prioritetləşdirilməsi və icrası üzrə aydın və səmərəli prosedurların mövcudluğunu təmin etməlidirlər. Dövlətlər sorğuların effektiv surətdə ötürülməsi və icrası üçün mərkəzi qurumdan və ya müəyyən edilmiş digər rəsmi mexanizmdən istifadə etməlidirlər. Sorğuların gedişatının monitorinq edilməsi üçün işlərin idarəetmə sistemi tətbiq edilməlidir.

(c) cinayət əməlinin maliyyə məsələləri ilə bağlı olduğunu yeganə əsas kimi gətirərək qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında sorğunun icrasından imtina etməməlidir.

(d) qanunlarda maliyyə təsisatlarının sirr və ya məxfiliyi qorumasını tələb edən müddələrin mövcudluğunu əsas gətirərək qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında sorğunun icrasından imtina etməməlidir.

(e) Milli qanunvericiliyin fundamental prinsiplərinə uyğun olaraq, istintaq və ya sorğunun məxfiliyinin qorunması məqsədilə qəbul etdikləri qarşılıqlı hüquqi yardım sorğularının və sorğulardakı məlumatların məxfiliyini qorunmalıdırlar. Əgər sorğu edilən dövlət məxfilik tələblərinə əməl edə bilməzsə, sorğu edən dövləti dərhal bu barədə məlumatlandırmalıdır.

Əməlin hər iki dövlətin ərazisində cinayət əməli olaraq tanınıb-tanınmasından asılı olmayaraq, qarşılıqlı hüquqi yardım məcburi tədbirlərin görülməsini tələb etməzsə, dövlətlər qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərməlidirlər. Dövlətlər, əməlin hər iki dövlətin ərazisində cinayət əməli olaraq tanınmaması halında, onlara geniş səviyyədə yardım göstərməyə imkan verən zəruri tədbirlərin tətbiqini nəzərdən keçirməlidirlər.

Qarşılıqlı hüquqi yardım baxımından əməlin hər iki dövlətin ərazisində cinayət əməli olaraq tanınması tələb olunduqda, hər iki dövlətin bu əməli hüquq pozuntusu üzrə eyni kateqoriya ilə təsnifləşdirməsindən, yaxud eyni hüquqi terminlə adlandırmasından asılı olmayaraq, bu tələb təmin olunmuş hesab edilməlidir, bir şərtlə ki, hər iki tərəf cinayətin əsasını təşkil edən davranışı cinayət kimi tanısin.

Dövlətlər 31-cü Təvsiyə çərçivəsində tələb olunan səlahiyyət və istintaq metodlarından, habelə səlahiyyətli orqanlara verilmiş hər hansı digər səlahiyyət və istintaq metodları arasında:

(a) maliyyə təsisatları və digər şəxslərdən məlumatların, sənədlərin və ya dəlillərin (maliyyə sənədləri daxil olmaqla) alınması, axtarılması və götürülməsi, habelə şahid ifadələrinin alınması ilə əlaqədar olan bütün səlahiyyət və metodların; və

(b) digər çoxsaylı səlahiyyət və istintaq metodlarının;

həmçinin, qarşılıqlı hüquqi yardım sorğularının, habelə milli struktura uyğun olduqda, yerli səlahiyyətli orqanlara xarici dövlətlərin məhkəmə və hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən təqdim edilmiş birbaşa sorğularının cavablandırılmasında istifadəsini təmin etməlidirlər.

Yurisdiksiya münaqişəsinə yol verilməməsi məqsədilə birdən artıq dövlətdə məhkəmə araşdırmasının predmeti olan işlər üzrə ədalət mühakiməsi maraqları baxımından təqsirləndirilən şəxslərin məhkəmə qaydasında təqibi üçün ən uyğun ərazi üzrə məhkəmə aidiyyətinin müəyyən edilməsi mexanizmlərinin işlənilməsinə və tətbiqinə diqqət yetirilməlidir.

Qarşılıqlı hüquqi yardım sorğuları təqdim edərkən, dövlətlər hər hansı bir təcili ehtiyacı da daxil olmaqla, sorğuların vaxtında və effektiv surətdə icrasını təmin edəcək tam hüquqi və faktiki əsaslara malik məlumatlar təqdim etməli və sorğuları ən səmərəli vasitələrdən istifadə etməklə göndərmək üçün lazımı tədbirləri həyata keçirməlidirlər. Sorğuların göndərilməsindən əvvəl, dövlətlər yardımın alınması üçün hüquqi tələb və formallıqları dəqiqləşdirmək üçün bütün zəruri tədbirləri görməlidirlər.

Qarşılıqlı hüquqi yardım məsələlərinə məsul olan dövlət orqanları (yəni Mərkəzi Dövlət Orqanı) müvafiq hüquqi, insan və texniki resurslarla təmin olunmalıdırlar. Dövlətlər həmin orqanların işçi heyətinin konfidensiallıqla bağlı standartlar da daxil olmaqla, yüksək peşəkarlıq standartlarına, vicdanlıq prinsiplərinə riayət etməsini və müvafiq vərdislərə malik olmasını təmin edən prosedurlara malik olmalıdırlar.

38. Qarşılıqlı hüquqi yardım: dondurulma və müsadirə*

Dövlətlər leqallaşdırılmış əmlakın, pulların leqallaşdırılmasından, predikativ cinayətlərin törədilməsindən, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsindən əldə olunmuş gəlirlərin, bu cinayət əməllərinin törədilməsində istifadə olunan və ya istifadə üçün nəzərdə tutulan vasitələrin, yaxud müvafiq məbləğdə əmlakın aşkar olunması, dondurulması, götürülməsi və müsadirəsinə dair xarici dövlətlər tərəfindən təqdim edilmiş sorğulara cavab olaraq operativ tədbirlərin görülməsi üçün səlahiyyətlərin mövcud olmasını təmin etməlidirlər. Bu səlahiyyətə, milli qanunvericiliyin fundamental prinsiplərinə uyğun olduğu halda, cinayət

mühakimə icraatından kənar müsadirə prosedurları və əlaqədar qəti-imkan tədbirlərinə əsaslanan sorğuların cavablandırılması iqtidarında olmaq daxil edilməlidir. Dövlətlər habelə bu növ əmlakın, vasitələrin və ya müvafiq məbləğdə əmlakın idarə edilməsi və müsadirə olunmuş aktivlərin bölüşdürülməsini də ehtiva edən götürülmə və müsadirə prosedurlarının əlaqələndirilməsi üçün effektiv mexanizmlərə malik olmalıdır.

39. Ekstradisiya

Dövlətlər pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ekstradisiyaya dair sorğuları lüzumsuz gecikmə olmadan konstruktiv və effektiv surətdə icra etməlidirlər. Dövlətlər terrorçuluğun, terror əməllərinin və terrorçu təşkilatlarının maliyyələşdirilməsində ittiham olunan şəxslərə sığınacaq verilməsinin qarşısını almaq üçün bütün mümkün tədbirlərin görülməsini təmin etməlidirlər. Dövlətlər, xüsusən:

- (a) pulların leqallaşdırılmasının və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin ekstradisiyanın əsasını təşkil edən cinayət əməli kimi tanınmasını təmin etməli;
- (b) uyğun hallarda prioritetləşdirmə də daxil olmaqla, ekstradisiya sorğularının vaxtında icrası ilə bağlı aydın və səmərəli proseduraların olmasını təmin etməlidir. Sorğuların icra gedişatını monitoring etmək üçün işlərin idarəetmə sistemi yaradılmalıdır;
- (c) sorğuların icrasına münasibətdə əsassız və lüzumsuz məhdudlaşdırıcı şərtlər qoymamalı və;
- (d) ekstradisiya ilə bağlı müvafiq hüquqi çərçivənin mövcud olmasını təmin etməlidir.

Hər bir dövlət ya öz vətəndaşlarının ekstradisiya edilməsini təmin etməli və ya vətəndaşlıq prinsipinə əsaslanaraq bunu etmədikdə isə ekstradisiya haqqında sorğu göndərmiş dövlətin tələbi əsasında cinayət işini təxirə salmadan sorğuda göstərilən cinayətlərin təqibi məqsədləri üçün öz səlahiyyətli orqanına təqdim etməlidir. Həmin orqanlar dövlətin milli qanunvericiliyi əsasında hər hansı digər ağır cinayət üzrə olduğu kimi qərar qəbul etməli və icraatı həyata keçirməlidirlər. Cinayət təqibinin səmərəliliyinin təmin edilməsi məqsədilə müvafiq dövlətlər xüsusən prosedur və sübutetmə aspektləri üzrə bir-biri ilə əməkdaşlıq etməlidir.

Ekstradisiya üçün əməlin hər iki dövlətin ərazisində cinayət kimi tanınması tələb olunduğu hallarda, hər iki dövlətin bu cinayət əməlini hüquqpozmaların eyni kateqoriyasına aid edib-etməməsindən, yaxud eyni və ya fərqli hüquqi terminlə adlandırılmasından asılı olmayaraq, bu tələb təmin olunmuş hesab edilməlidir, bir şərtlə ki, hər iki dövlət cinayətin əsasını təşkil edən əməli cinayət kimi tanınsın.

Hüquq sisteminin fundamental prinsiplərini nəzərə almaqla, dövlətlər sorğuların birbaşa olaraq aidiyyəti orqanlar arasında ötürülməsinə icazə vermək, ekstradisiyanı yalnız order, yaxud məhkəmə qərarı əsasında həyata keçirmək və ya ekstradisiya ilə bağlı olan bütün formallıqlara riayət edilməsini tələb etmək hüququndan imtina etməyə razı olan şəxslərə münasibətdə sadələşdirilmiş ekstradisiya mexanizmlərinə malik olmalıdırlar. Ekstradisiyaya məsul olan orqanlar müvafiq maliyyə, insan və texniki resurslarla təmin edilməlidirlər. Dövlətlər həmin orqanların işçi heyətinin konfidensiallıqla bağlı standartlar da daxil olmaqla yüksək peşəkarlıq standartlarına, vicdanlılıq prinsiplərinə riayət etməsini və müvafiq vərdislərə malik olmasını təmin edən prosedurlara malik olmalıdırlar.

40. Beynəlxalq əməkdaşlığın digər formaları*

Dövlətlər səlahiyyətli orqanlarının pulların leqallaşdırılması, onun bağlı predikativ cinayətlər və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar olaraq beynəlxalq əməkdaşlığı ən geniş miqyasda sürətlə, konstruktiv və effektiv surətdə həyata keçirə bilmək iqtidarında olmasını təmin etməlidirlər. Dövlətlər bunu həm öz təşəbbüsləri, həm də soru əsasında etməli və əməkdaşlığın həyata keçirilməsi üçün hüquqi əsas olmalıdır. Dövlətlər səlahiyyətli orqanlarına ən səmərəli əməkdaşlıq metodlarından istifadə etmək səlahiyyəti verməlidir. Səlahiyyətli orqan Anlaşma Memorandumları kimi ikitərəfli və ya çoxtərəfli müqavilə və razılaşmalara ehtiyac duyarsa, həmin sənədlər qısa zaman ərzində mümkün qədər çox sayda xarici tərəfdaşlarla razılaşdırılmalı və imzalanmalıdır. Səlahiyyətli orqanlar məlumat sorğularının və ya

digər növ yardımların ötürülməsi və icrası üçün təhlükəsiz kanal və mexanizmlərdən istifadə etməlidirlər. Səlahiyyətli orqanlar sorğuların prioritetləşdirilməsi, vaxtında icrası və alınmış məlumatın qorunması üzrə aydın və səmərəli prosedura malik olmalıdırlar.

FATF TÖVSIYƏLƏRİNİN İZAHLI QEYDLƏRİ

1-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(RİSKLƏRİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ VƏ RİSK ƏSASLI YANAŞMANIN TƏTBİQİ)

1. Risk əsaslı yanaşma pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələndirilməsinə qarşı mübarizənin effektiv üsuludur. Risk əsaslı yanaşmanın sektorda necə tətbiq olunacağına müəyyənləşdirilməsi zamanı dövlətlər müvafiq sektorun pulların leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə (PL/TMM) potensial və təcrübəsini nəzərə almalıdırlar. Dövlətlər bilməlidirlər ki, risk əsaslı yanaşma vasitəsilə maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara təqdim olunmuş müstəqillik və verilmiş məsuliyyət böyük PL/TMM potensialına və təcrübəsinə malik sektorlar üçün daha uyğundur. Bu, maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları yüksək riskli halları aşkarladıqda əlavə tədbirlər tətbiq etmək tələbindən azad etməməlidir. Risk əsaslı yanaşmanı tətbiq etməklə, səlahiyyətli orqanlar, maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması və ya aradan qaldırılması üzrə tədbirlərin aşkar edilmiş risklərə uyğunluğunu və resurslarını ən səmərəli surətdə istiqamətləndirməyə dair qərarların qəbulunu təmin etmək iqtidarında olmalıdırlar.

2. Risk əsaslı yanaşmanın tətbiqində maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin aşkarlanması, qiymətləndirilməsi, monitoring olunması, idarə edilməsi və aradan qaldırılması üzrə prosedurlara malik olmalıdırlar. Risk əsaslı yanaşmanın başlıca prinsipi yüksək risklərin mövcud olduğu hallarda dövlətlərin maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlardan həmin risklərin idarə edilməsi və aradan qaldırılması üçün əlavə tədbirləri yerinə yetirməsini tələb etməkdən və aşağı riskli hallarda isə müvafiq olaraq sadələşdirilmiş tədbirlərin tətbiqinə icazə verməkdən ibarətdir. Pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə dair şübhənin yarandığı hallarda, sadələşdirilmiş tədbirlərin tətbiqinə icazə verilməməlidir. Spesifik Tövsiyələrdə bu ümumi prinsipin xüsusi tələblərə necə tətbiq olunduğu dəqiqliklə göstərilmişdir. Dövlətlər habelə olduqca məhdud və pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin az olmasının əsaslandırıldığı hallarda, müvafiq Tövsiyələri spesifik növ maliyyə təsisatlarına və fəaliyyətinə, yaxud müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara münasibətdə tətbiq etməməyə qərar verə bilərlər (aşağıdakı hissələrə bax). Eyni zamanda, əgər dövlətlər öz risk qiymətləndirmələri vasitəsilə pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədləri üçün sui-istifadə riskinin mövcud olduğu və maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar anlayışına daxil edilməmiş təsisatlar, fəaliyyətlər, peşələr müəyyən edərlərsə, o zaman onlar həmin sektorlara münasibətdə PL/TMM tələblərinin tətbiqini nəzərdən keçirməlidirlər.

A. Dövlətin öhdəlikləri və qərarları

3. **Riskin qiymətləndirilməsi** – Dövlətlər¹ davamlı qaydada və (i) qanunlar, qaydalar və digər tədbirlər daxil olmaqla, milli PL/TMM rejiminə ediləcək potensial dəyişikliklər barədə məlumatlandırmaq; (ii) PL/TMM resurslarının səlahiyyətli orqanlar tərəfindən ayrılmasına və prioritetləşdirilməsinə yardım etmək və (iii) maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar tərəfindən həyata keçirilən PL/TMM risk qiymətləndirmələri üçün məlumatları açıqlamaq məqsədilə ölkədə pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin aşkarlanması və qiymətləndirilməsi məqsədilə müvafiq tədbirlər həyata keçirməlidirlər. Dövlətlər bu qiymətləndirməli yeniləməli və onların nəticələrinə dair müvafiq məlumatları bütün aidiyyəti səlahiyyətli orqanlara, özünüidarə orqanlarına,

¹ Uyğun hallarda, beynəlxalq səviyyədə aparılan PL/TMM risk qiymətləndirmələri bu öhdəliyinə əməl edilib-edilməməsinin nəzərdən keçirilməsində nəzərə alınmalıdır.

maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara təqdim etmək üçün müvafiq mexanizmlərə malik olmalıdırlar.

4. Yüksək risk – Yüksək risklər müəyyən edilən hallarda, dövlətlər təmin etməlidirlər ki, onların PL/TMM rejimləri bu yüksək risklərə qarşı tədbirlər görür və dövlətlər tərəfindən həmin yüksək risklərin aradan qaldırılması üçün həyata keçirilən hər hansı digər tədbirlərə mənfi təsir göstərmədən, ya maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların risklərin idarə edilməsi və aradan qaldırılması üçün əlavə tədbirlər həyata keçirməsini müəyyən edir, yaxud həmin məlumatların risklərin müvafiq surətdə idarə edilməsi və aradan qaldırılması üçün maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar tərəfindən aparılan risk qiymətləndirmələrinə daxil edilməsini təmin edir. FATF Təvsiyələri əlavə və ya spesifik tədbirlərin tələb olunduğu yüksək riskli fəaliyyətlər müəyyən edərsə, onda bütün belə tədbirlər onların səviyyəsinin spesifik risk səviyyəsinə əsasən fərqli olmasına baxmayaraq həyata keçirilməlidir.

5. Aşağı risk – Aşağı riskin müəyyən edilməsi və bunun dövlətin 3-cü bənddə qeyd edilən pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri üzrə qiymətləndirilməsinə uyğun olması şərtilə, dövlətlər maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların müəyyən tədbirlər görməsini tələb edən bəzi FATF Təvsiyələri üzrə sadələşdirilmiş tədbirlər həyata keçirməyə qərar verə bilərlər.

Yuxarıdakı bəndə uyğun olaraq, aşağı risk kateqoriyalarının müəyyən edilməsi üzrə hər hansı qərardan asılı olmayaraq, dövlətlər aşağıdakı B bölməsində (“maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların öhdəlikləri və qərarları”) və 7-ci bənddə verilmiş tələblərin təmin olunması şərtilə maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların müştərinin sadələşdirilmiş eyniləşdirmə və verifikasiyası tədbirləri tətbiq etməsinə icazə verə bilərlər.

6. İstisnalar – Dövlətlər bu şərtlərlə - (a) pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskinin aşağı olması təsdiq edilmişdir; bu, olduqca məhdud və əsaslandırılmış hallarda baş verir; və bu, maliyyə təsisatı və ya fəaliyyəti və ya müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara aiddir; və ya (b) maliyyə fəaliyyəti (pul vəsaitləri və ya qiymətlilərin köçürülməsi istisna olmaqla) fiziki və ya hüquqi şəxs tərəfindən qeyri-mütəmadi və ya çox məhdud sayda həyata keçirilir (kəmiyyət və mütləq meyarlar nəzərə alınmaqla), odur ki, pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riski aşağıdır - maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlardan müəyyən tədbirlər yerinə yetirməyi tələb edən bəzi FATF Təvsiyələrini tətbiq etməməyə qərar verə bilərlər. Toplanmış məlumatlar risk səviyyəsinə uyğun olaraq fərqli olduğu halda, 11-ci Təvsiyənin məlumatların saxlanması dair tələbləri toplanılan istənilən məlumatlara şamil edilməlidir.

7. Nəzarət və riskin monitorinqi – Nəzarət orqanları (yaxud aidyyəti müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları sektorlarına münasibətdə özünüidarə qurumları) maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarının aşağıda verilmiş öhdəlikləri effektiv surətdə icra etməsini təmin etməlidirlər. Bu funksiyaları həyata keçirirərkən, nəzarət orqanları və özünüidarə qurumları, 26-cı və 28-ci Təvsiyələrə İzahlı Qeydlərdə tələb olunduğu kimi, maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları tərəfindən hazırlanmış pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risk profilləri və risk qiymətləndirmələrini nəzərdən keçirməli və onun nəticəsini nəzərə almalıdırlar.

B. Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarının öhdəlikləri və qərarları

8. Riskin qiymətləndirilməsi - Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarının pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə öz risklərini (müştərilər, dövlətlər və ya coğrafi ərazilər; və məhsullar, xidmətlər, əqdlər və ya çatdırılma kanalları). müəyyən edərək qiymətləndirmək üçün müvafiq tədbirlər görməsi tələb olunmalıdır. Onlar öz

əsaslandırılmalarını sübuta yetirmək üçün bu qiymətləndirmələri sənədləşdirməli, həmin qiymətləndirmələri yeniləməli və risk qiymətləndirməsi məlumatlarının səlahiyyətli orqanlara və özünüidarə orqanlarına təqdim edilməsi üçün müvafiq mexanizmlərə malik olmalıdırlar. Pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin istənilən qiymətləndirməsinin xarakteri və səviyyəsi işgüzar fəaliyyətin xarakter və miqyasına uyğun olmalıdır. Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları həmişə pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə öz riskləri barədə məlumatlı olmalıdırlar, lakin səlahiyyətli orqanlar və özünüidarə orqanları qərar verə bilərlər ki, əgər sector üçün xarakterik olan spesifik risklər tam surətdə müəyyən edilmiş və anlaşılmışdırsa, onda ayrı-ayrı sənədləşdirilmiş risk qiymətləndirmələrinə ehtiyac duyulmur.

9. Risk idarəetməsi və riskin azaldılması - Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarından (dövlət və ya maliyyə təsisatı və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatı və peşəkarı tərəfindən) aşkar edilmiş riskləri onlara effektiv surətdə idarə etmək və azaltmaq imkanı verən siyasətlər, mexanizmlər və prosedurlar hazırlamaq tələb olunmalıdır. Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarından bu mexanizmlərin tətbiqinə nəzarət etmək və zərurət yaranarsa, onları gücləndirmək tələb edilə bilər. Siyasətlər, mexanizmlər və prosedurlar yuxarı rəhbərlik tərəfindən təsdiq edilməli və risklərin idarə edilməsi və azaldılması məqsədilə görülən tədbirlər (istər yüksək, istərsə aşağı) milli tələblərə və səlahiyyətli orqanların və özünüidarə orqanlarının köməkçi vəsaitlərinə uyğun olmalıdır.

10. Yüksək risk – Yüksək risklər aşkar edildiyi hallarda, maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlardan risklərin idarə edilməsi və azaldılması üçün əlavə tədbirlər həyata keçirmək tələb edilməlidir.

11. Aşağı risk – Aşağı risklər aşkar edildiyi hallarda, dövlətlər maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara həmin risklərin idarə edilməsi və azaldılması üçün sadələşdirilmiş tədbirlər həyata keçirməyə icazə verə bilər.

12. Riskin qiymətləndirilməsində maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar ümumi səviyyəsinin hansı olduğuna və tətbiq ediləcək müvafiq azaltma səviyyəsinə dair qərar verməzdən əvvəl bütün müvafiq risk amillərini nəzərdən keçirməlidirlər. Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar müxtəlif risk amilləri üzrə riskin növ və səviyyəsindən asılı olaraq, tədbirlərin səviyyəsini fərqləndirə bilərlər (yəni, xüsusi hallarda, onlar müştərinin ilk dəfə qəbul edilməsi zamanı müştərinin normal eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərini, ancaq davamlı monitoring zamanı isə əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri tətbiq edə bilərlər, yaxud əksinə).

3-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (PULLARIN LEQALLAŞDIRILMASI CINAYƏTİ)

1. Dövlətlər pulların leqallaşdırılması cinayətini BMT-nin 1988-ci il narkotik və psixotrop maddələrin qeyri-qanuni dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında Konvensiyası (Vyana Konvensiyası) və BMT-nin 2000-ci il Transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı Konvensiyasının (Palermo Konvensiyası) əsasında cinayət əməli olaraq tanımalıdırlar.
2. Predikativ hüquqpozmaların ən geniş dairəsini əhatə etmək məqsədilə dövlətlər pulların leqallaşdırılması cinayəti anlayışını bütün ağır hüquqpozmalara tətbiq etməlidirlər. Predikativ hüquqpozmalar bütün cinayətlərə istinad edilməklə və ya ağır hüquqpozmalar kateqoriyası ilə əlaqəli limitlə, yaxud predikativ cinayətə uyğun olan azadlıqdan məhrumetmə cəzası və ya bu yanaşmaların birgə kombinasiyası ilə təsvir edilə bilər.
3. Dövlətlər limit yanaşmasını tətbiq etdikdə, predikativ cinayətlərə ən azı milli qanunvericiyə əsasən ağır hüquqpozmalar kateqoriyasına aid olan bütün hüquqpozmalar, yaxud maksimum 1 ildən çox azadlıqdan məhrumetmə əzası ilə cəzalandırılan hüquqpozmalar daxil olmalıdır və ya qanunvericiliyində hüquqpozmalar üzrə minimal həddin mövcud olduğu dövlətlərdə predikativ cinayətlərə ən azı 6 aydan çox müddətə azadlıqdan məhrumetmə cəzası ilə cəzalandırılan bütün hüquqpozmalar daxil edilməlidir.
4. Seçilmiş yanaşmadan asılı olmayaraq, hər bir dövlət müəyyən edilmiş hüquqpozma kateqoriyalarının hər birinə ən azı bir neçə hüquqpozma daxil etməlidir. Pulların leqallaşdırılması cinayəti, məbləğindən asılı olmayaraq, birbaşa və ya dolayısı ilə cinayət yolu ilə əldə edilmiş istənilən növ əmlaka aid edilməlidir. Əmlakın cinayət yolu ilə əldə edilməsinin sübuta yetirilməsi zamanı şəxsin predikativ cinayət üzrə məhkum edilməsi zəruri hesab edilməlidir.
5. Pulların leqallaşdırılması üzrə predikativ cinayətlərə başqa dövlətdə baş vermiş və həmin dövlətdə hüquqpozma hesab edilən və bu dövlətdə baş verdiyi halda, predikativ cinayət hesab ediləcək əməl də aid edilməlidir. Dövlətlər belə müəyyən edə bilərlər ki, bu dövlətdə baş verdiyi halda, həmin əməlin predikativ cinayət hesab edilməsi yeganə şərtidir.
6. Dövlətlər belə müəyyən edə bilərlər ki, əgər onların qanunvericiliyi ilə tələb olunmazsa, pulların leqallaşdırılması cinayəti predikativ cinayəti törətmiş şəxslərə aid deyildir.
7. Dövlətlər təmin etməlidirlər ki,:
 - (a) Pulların leqallaşdırılması cinayətinin sübuta yetirilməsi üçün tələb olunan niyyət və məlumatlılıq obyektiv faktiki hallardan əldə edilə bilər.
 - (b) Təsirli, müvafiq və çəkindirici sanksiyalar pulların leqallaşdırılmasında ittiham olunan fiziki şəxslərə tətbiq edilə bilər.
 - (c) Cinayət məsuliyyəti və sanksiyalar, bu, mümkün olmayan hallarda (milli qanunvericiliyin fundamental prinsiplərinə əsasən) mülki və ya inzibati məsuliyyət və sanksiyalar hüquqi şəxslərə şamil olunmalıdır. Bu, birdən çox məsuliyyət formasının mövcud olduğu dövlətlərdə hüquqi şəxslərə münasibətdə paralel cinayət, mülki və inzibati işlərin aparılmasının qarşısını almamalıdır. Belə tədbirlər fiziki şəxslərin cinayət məsuliyyətinə xələl gətirməməlidir. Bütün sanksiyalar təsirli, müvafiq və çəkindirici olmalıdır.
 - (d) Milli qanunvericiliyin fundamental prinsiplərinə uyğun olarsa, pulların leqallaşdırılmasına cinayətinə müvafiq əlavə hüquqpozmalar, məsələn, cinayətin törədilməsində iştirak, cinayətin törədilməsi ilə əlaqəlilik, cinayətin törədilməsində əbirlilik, törədilməsinə cəhd, kömək göstərilməsi və təhrik edilməsi, imkan yaradılması və məsləhət verilməsi mövcud olmalıdır.

4-CÜ VƏ 38-Cİ TÖVSIYƏLƏRƏ İZAHLI QEYDLƏR (MÜSADİRƏ VƏ QƏTİ-İMKAN TƏDBİRLƏRİ)

Dövlətlər səlahiyyətli orqanlarına dondurulmuş və ya götürülmüş, yaxud müsadirə edilmiş əmlakı səmərəli surətdə idarə etmək və ya zəruri hallarda, onu ləğv etmək imkanı verən mexanizmlər hazırlamalıdır. Bu mexanizmlərin yerli məhkəmə icraatları və xarici dövlətlərin sorğuları kontekstində tətbiqi mümkün olmalıdır.

5-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (TERRORÇULUĞUN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ CINAYƏTİ)

A. Məqsədlər

1. 5-ci Tövsiyə dövlətlərin terrorçuluğu maliyyələşdirən şəxslərin cinayət təqibini həyata keçirmək və onlara qarşı cinayət sanksiyaları tətbiq etmək üçün hüquqi potensialının olmasını təmin etmək məqsədilə hazırlanmışdır. Beynəlxalq terrorçuluq və pulların leqallaşdırılması arasında sıx əlaqəni nəzərə alsaq, 5-ci Tövsiyənin digər məqsədi dövlətləri terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətlərini pulların leqallaşdırılması üzrə predikativ cinayətlərə daxil etməyə məcbur etməklə bu əlaqəni xüsusi vurğulamaqdan ibarətdir.

B. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətinin xüsusiyyətləri

2. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətləri hər hansı bir üsulla birbaşa və ya dolayısı ilə pul vəsaitlərinin tam və ya qismən (a) terror aktının törədilməsi; (b) terrorçu təşkilat tərəfindən və ya (c) fərdi terrorçu tərəfindən istifadə ediləcəyini bilərək qeyri-qanuni niyyətlə öz istəyi əsasında vəsait təmin edən və toplayan hər hansı şəxsə aid edilməlidir.

3. Yalnız köməklik göstərmək, təhrik etmək, cəhd göstərmək və əlbirlik əsasında terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin cinayət əməli kimi tanınması bu Tövsiyəyə uyğunluğun təmin edilməsi baxımından kifayət etmir.

4. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətləri istər qanuni, istərsə də qeyri-qanuni mənbədən əldə edilən istənilən vəsaitləri əhatə etməlidir.

5. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətləri vəsaitlərin (a) terror aktının faktiki olaraq törədilməsində və ona cəhddə istifadəsinin baş verməsini və ya (b) spesifik terror akt və ya aktları ilə bağlılığının olmasını tələb etməməlidir.

6. Dövlətlər terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətinin sübuta yetirilməsi üçün tələb olunan niyyət və məlumatlılığın obyektiv faktiki hallar əsasında əldə edilməsinin mümkün olmasının təmin etməlidirlər.

7. Təsirli, müvafiq və çəkindirici cinayət sanksiyaları terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə məhkum edilmiş fiziki şəxslərə tətbiq edilməlidir.

8. Hüquqi şəxslərə cinayət məsuliyyəti və sanksiyaları, habelə bunlar mümkün olmayan hallarda (milli qanunvericiliyin fundamental prinsiplərinə uyğun olaraq), mülki və ya inzibati məsuliyyət və sanksiyalar tətbiq olunmalıdır. Bu, birdən çox məsuliyyət formasının mövcud olduğu dövlətlərdə hüquqi şəxslərə münasibətdə paralel cinayət, mülki və inzibati işlərin aparılmasının qarşısını almamalıdır. Belə tədbirlər fiziki şəxslərin cinayət məsuliyyətinə xələl gətirməməlidir. Bütün sanksiyalar təsirli, müvafiq və çəkindirici olmalıdır.

9. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətinin törədilməsinə cəhd də cinayət əməli hesab edilməlidir.

10. Aşağıdakı hər hansı bir əməl ilə məşğul olmaq cinayət əməli hesab edilməlidir:

(a) Bu İzahlı Qeydin 2-ci və ya 9-cu bəndlərində göstərilən bir cinayət əməlinə köməkçi kimi iştirak etmək;

(b) Bu İzahlı Qeydin 2-ci və ya 9-cu bəndlərində göstərilən bir cinayət əməlinin törədilməsi məqsədilə başqa şəxslərin təşkilatlandırılması və onların istiqamətləndirilməsi;

(c) Bu İzahlı Qeydin 2-ci və ya 9-cu bəndlərində göstərilən bir və ya daha cinayət əməlinin ümumi məqsəd üçün şəxslər qrupu tərəfindən törədilməsinə kömək göstərmək.

Belə köməklik niyyətə əsaslanmalıdır və (i) qrupun fəaliyyəti və ya məqsədi terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətinin törədilməsindən ibarət olduqda, həmin qrupun cinayət fəaliyyəti və ya cinayət məqsədinin dəstəklənməsi məqsədilə, yaxud (ii) qrupun terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayəti törətmək niyyəti barədə məlumatlı olaraq göstərilməlidir.

11. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətləri cinayət əməli və ya əməllərini törətməkdə ittiham edilən şəxsin həmin dövlətin ərazində və ya terrorçunun, yaxud terrorçuların və ya terrorçu təşkilatın

yerləşdiyi, yaxud terror aktının törədildiyi və ya törədiləcəyi başqa bir dövlətin ərazisində olmasından asılı olmayaraq tətbiq olunmalıdır.

6-CI TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (TERRORÇULUQ VƏ TERRORÇULUĞUN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ İLƏ ƏLAQƏDAR ÜNVANLI MALİYYƏ SANKSIYALARI)

A. MƏQSƏD

1. 6-cı Tövsiyə hər bir dövlətin BMT-nin Nizamnaməsinin VII Fəslinə əsasən (i) BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının (Təhlükəsizlik Şurası) 1267 nömrəli qətnaməsi (1999-cu il) və sonrakı aidiyyəti qətnamələr² ilə siyahıya daxil edilmiş hər hansı bir şəxs³ və ya təsisatın, yaxud (ii) Təhlükəsizlik Şurasının 1373 nömrəli qətnaməsi (2001-ci il) ilə həmin dövlət tərəfindən siyahıya daxil edilmiş hər hansı bir şəxs və ya təsisatın pul vəsaitləri və ya digər aktivlərinin təxirəsalınmadan dondurulmasını və ya onlara, yaxud onların faydası üçün pul vəsaitlərinin və ya digər aktivlərin verilməməsinin təmin edilməsini dövlətlərdən tələb edən BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə riayət etmək üçün ünvanlı maliyyə sanksiyalarını tətbiq etməsini tələb edir.

2. Vurğulanmalıdır ki, 6-cı Tövsiyədən irəli gələn heç bir öhdəlik, 4-cü Tövsiyədə (müsadirə və qəti-imkan tədbirləri) tələb olunduğu kimi, cinayət, mülki, inzibati təhqiqat və ya proses kontekstində vəsaitlər və ya digər aktivlərlə əlaqədar mövcud olan digər tədbir və ya öhdəlikləri əvəz etmək məqsədi daşımır⁴. 6-cı Tövsiyə çərçivəsində mövcud olan tədbirlər siyahıya daxil edilmiş şəxsə və ya təsisatla bağlı cinayət icraatına əlavə edilə və səlahiyyətli orqan və ya məhkəmə tərəfindən qəbul edilə bilər, lakin belə icraatlar aparıldığı təqdirdə, məcburi deyildir. Əksinə, 6-cı Tövsiyədə əsas diqqət vəsaitlərin terrorçu qruplara yönəldilməsinin və vəsaitlərin və ya digər aktivlərin terrorçu qruplar tərəfindən istifadəsinin qarşısının alınması baxımından mühüm və zəruri olan qabaqlayıcı tədbirlərə yönəldilmişdir. Effektiv terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə rejiminin hüduqlarının müəyyən edilməsi və ya onun üçün geniş dəstəyin alınmasında dövlətlər habelə insan hüquqlarına və qanunun aliliyinə hörmət etməli və günahsız üçüncü tərəflərin hüquqlarını tanınmalıdır.

B. TERRORÇULUQ FƏALİYYƏTLƏRİNİ MALİYYƏLƏŞDİRƏN VƏ YA DƏSTƏKLƏYƏN ŞƏXSLƏR VƏ QURUMLARIN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ VƏ SİYAHIYA DAXİL EDİLMƏSİ

3. 1267 nömrəli qətnamə (1999-cu il) və ondan sonrakı aidiyyəti qətnamələr üzrə ƏL-Qaidə ilə bağlı siyahıya daxil edilməyə dair qərarlar 1267 Komitəsi, Taliban və Əfqanıstan üçün digər əlaqəli təhlükələr ilə bağlı siyahıya daxil edilməyə dair qərarlar 1988 Komitəsi tərəfindən qəbul edilir və hər iki Komitə BMT-nin Nizamnaməsinin VII Fəslində müəyyən edilmiş səlahiyyət əsasında fəaliyyət göstərirlər. 1373 nömrəli qətnamə (2001-ci il) üzrə siyahıya daxil edilməyə dair qərarlar dövlət və ya beynəlxalq səviyyələrdə dövlət və ya dövlətlərin öz təşəbbüsləri ilə, yaxud başqa bir dövlətin sorğusu əsasında müvafiq hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq sorğu alan dövlətin siyahıya daxil edilməyə dair müraciətin əsaslandırılmış olmasına, siyahıya daxil edilməsi təklif edilən şəxsin E Bölməsində göstərilmiş 1373

² 6-cı Tövsiyə 1267 nömrəli qətnamə (1999-cu il) ilə əlaqəli olub hazırda qüvvədə olan və gələcəkdə qəbul ediləcək qətnamələrə, habelə terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi kontekstində ünvanlı maliyyə sanksiyaları müəyyən edən gələcəkdə qəbul ediləcək BMT TŞ qətnamələrinə aiddir. Bu İzahlı Qeydin qəbul edilməsi zamanı (fevral 2012-ci il), 1267 nömrəli qətnamədən (1999-cu il) sonra qəbul edilmiş aidiyyəti qətnamələr nömrələri belədir: 1333 (2000), 1363 (2001), 1390 (2002), 1452 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) və 1989 (2011).

³ Fiziki və ya hüquqi şəxs.

⁴ Məsələn, transmilli cinayətkarlığa qarşı mübarizə kontekstində dondurulma, götürülmə və müsadirə ilə əlaqədar öhdəliklərin əks olunduğu BMT-nin narkotik və psixotrop maddələrin qeyri-qanuni dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında Konvensiyasında (1988-ci il Vyana Konvensiyası) və BMT-nin "Transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı" Konvensiyasında (2000-ci il Palermo Konvensiyası) verilmiş tələblərin əsasında.

Bundan əlavə, BMT-nin Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiyasında (1999-cu il) terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi kontekstində dondurulma, götürülmə və müsadirə ilə əlaqədar öhdəliklər verilmişdir. Bu öhdəliklər 6-cı Tövsiyədə və BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar qətnamələrində verilən öhdəliklərdən ayrılır.

nömrəli (2001-ci il) qətnaməsinin siyahıya daxil etmə meyarlarına uyğun olduğuna inanmağa və ya güman etməyə əsasın olduğunu bildirdiyi təqdirdə qəbul edilir.

4. Dövlətlər 1267 nömrəli qətnamə (1999-cu il) və ondan sonrakı aidiyyəti qətnamələrlə hədəflənmiş şəxslərin və təsisatların siyahıya daxil edilməsinə dair təkliflərin müəyyən edilməsi və təqdim edilməsi üçün Təhlükəsizlik Şurasının həmin qətnamələrində⁵ göstərilən öhdəliklərə uyğun səlahiyyətə və effektiv prosedurlara, habelə mexanizmlərə malik olmalıdırlar. Həmin səlahiyyət, effektiv prosedurlar və ya mexanizmlər Təhlükəsizlik Şurasının siyahıya əsaslanan proqramlarına uyğun olaraq Təhlükəsizlik Şurasının həmin qətnamələri əsasında şəxslərin və təsisatların siyahıya daxil edilməsinin Təhlükəsizlik Şurasına təklif edilməsi baxımından mühümdür. Dövlətlər həmçinin S/RES/1373 qətnaməsinə (2001-ci il) əsasən şəxslərin və təsisatların Təhlükəsizlik Şurasının həmin qətnaməsində göstərilmiş öhdəliklərə uyğun olaraq müəyyən edilməsi və siyahıya daxil edilməsinin başlanması üçün səlahiyyətə, effektiv prosedur və mexanizmlərə malik olmalıdırlar. Belə səlahiyyət, effektiv prosedurlar və ya mexanizmlər 1373 nömrəli qətnamədə (2001-ci il) göstərilən və E Bölməsində təsvir edilən meyarlara cavab verən şəxslərin və təsisatların müəyyən edilməsi baxımından mühümdür. 1267 nömrəli qətnamə (1999-cu il) və ondan sonrakı aidiyyəti qətnamələrin və 1373 nömrəli qətnamənin (2001-ci il) icrası üzrə istənilən dövlətin rejimi aşağıdakı zəruri elementlərə malik olmalıdır:

(a) Dövlətlər aşağıdakı öhdəliklərə malik səlahiyyətli orqanı və ya məhkəməni müəyyənləşdirməlidirlər:

- (i) həmin orqan siyahıya daxil edilməyə dair qərar qəbul etdikdə və siyahıya daxil edilmə meyarının əsaslandırılması üçün kifayət qədər sübuta malik olduğunu hesab etdiyi təqdirdə, 1267 Komitəsinə Təhlükəsizlik Şurasının 1989 nömrəli qətnaməsində (2011-ci il) (Əl-Qaidə ilə əlaqədar) və əlaqədar qətnamələrdə verilmiş siyahıya daxil edilmə üzrə spesifik meyarlara cavab verən şəxslərin və ya təsisatların müvafiq qaydada siyahıya daxil edilməsi üzrə təkliflərin verilməsi;
- (ii) həmin orqan siyahıya daxil edilməyə dair qərar qəbul etdikdə və siyahıya daxil edilmə meyarının əsaslandırılması üçün kifayət qədər sübuta malik olduğunu hesab etdiyi təqdirdə, 1988 Komitəsinə Təhlükəsizlik Şurasının 1988 nömrəli qətnaməsində (2011-ci il) (Əfqanıstanda sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin bərqərar olması baxımından təhlükə doğuran Taliban və onunla əlaqədar olanlarla əlaqədar) və əlaqədar qətnamələrdə verilmiş siyahıya daxil edilmə üzrə spesifik meyarlara cavab verən şəxslərin və ya təsisatların müvafiq qaydada siyahıya daxil edilməsi üzrə təkliflərin verilməsi;
- (iii) 1373 nömrəli qətnamədə (2001-ci il) göstərilən siyahıya daxil edilmə üzrə spesifik meyarlara cavab verən şəxslərin və ya təsisatların dövlətin öz təşəbbüsü əsasında, yaxud uyğun hallarda, başqa bir dövlətin sorğusunu nəzərdən keçirdikdən və uyğun halda icra etdikdən sonra müvafiq hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq, sorğu alan dövlət tərəfindən siyahıya daxil edilməyə dair müraciətin əsaslandırılmış olmasına, siyahıya daxil edilməsi təklif edilən şəxsin 1373 nömrəli qətnamənin (2001-ci il) E Bölməsində əks olunmuş siyahıya daxil etmə meyarlarına uyğun olduğuna inanmağa və ya güman etməyə əsasın olduğunu bildirildiyi təqdirdə siyahıya daxil edilməsi.

(b) Dövlətlər 1988 nömrəli qətnamə (2011-ci il), 1989 nömrəli qətnamə (2011-ci il) və aidiyyəti qətnamələr, habelə 1373 nömrəli (2001-ci il) qətnamənin siyahıya daxil etmə meyarlarına əsasən, siyahıya daxil etmə üçün hədəflərin müəyyən edilməsi üzrə mexanizm və ya mexanizmlərə malik olmalıdırlar (Bax: Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin soesifik siyahıya daxil etmə meyarları üçün Bölmə E). Buraya 1373 nömrəli (2001-ci il) qətnaməyə əsasən digər dövlətlərin dondurulma mexanizmləri çərçivəsində başlanılmış tədbirləri nəzərdən keçirmək və müvafiq hallarda tətbiq etmək səlahiyyətinə,

⁵ Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri dövlətlərin şəxsləri və ya qurumları müəyyələşdirməsini və onların müvafiq BMT Komitələrinə təqdim etməsini deyil, qeyd edilənlərin həyata keçirilməsi üçün səlahiyyət, effektiv prosedurlar və mexanizmlərə malik olmasını tələb edir.

effektiv prosedur və mexanizmlərə malik olmaq daxildir. Dövlətlərarası effektiv əməkdaşlığın formalaşmasını təmin etmək məqsədilə dövlətlər sorğu aldıqdan sonra müvafiq (beynəlxalq) milli prinsiplərə uyğun olaraq, siyahıya daxil edilməyə dair müraciətin əsaslandırılmış olmasına, siyahıya daxil edilməsi təklif edilən şəxsin E Bölməsində əks olunmuş 1373 nömrəli qətnamənin (2001-ci il) siyahıya daxiletmə meyarlarına uyğun olduğuna inanmağa və ya güman etməyə əsasın olub-olmadığına dair qısa zaman ərzində qərar verilməsini təmin etməlidirlər.

(c) Səlahiyyətli orqan və ya orqanlar Təhlükəsizlik Şurasının aidiyyəti qətnamələrində verilmiş siyahıya daxiletmə meyarlarına cavab verən və ya barəsində belə düşünməyə və ya güman etməyə məntiqi əsasların olduğu şəxslərin və təsisatların müəyyən edilməsi məqsədilə bütün müvafiq mənbələrdən mümkün qədər çox məlumat toplamaq və tələb etmək üçün müvafiq hüquqi səlahiyyətlərə, prosedur və mexanizmlərə malik olmalıdırlar.

(d) Siyahıya daxil edilmə (bununla bağlı təklif) üzrə qərar qəbul edərkən, dövlətlər "məntiqi əsaslar" dəlilinin sübutayətirmə standartını tətbiq etməlidirlər. 1373 nömrəli qətnamə (2001-ci il) çərçivəsində siyahıya daxiletmələr üzrə hər bir dövlətin səlahiyyətli orqanı şəxsin və ya təsisatın siyahıya daxil edilməsi qərarı üçün "məntiqi əsaslar"ın müəyyən edilməsi məqsədilə sübutun növü və kəmiyyəti ilə əlaqədar öz hüquq sisteminin hüquqi standartını tətbiq edəcək, bununla da dondurulma mexanizmi çərçivəsində tədbirin görülməsini təmin edəcəkdir. Siyahıya təklif edilən daxil edilmənin müvafiq dövlətin öz təşəbbüsü ilə, yoxsa digər bir dövlətin sorğusu əsasında irəli sürülməsindən asılı olamayaraq, bu tədbir bu qaydada yerinə yetiriləcəkdir. Belə siyahıya edilmələr (bununla bağlı təkliflər), cinayət icraatı aparıldığı təqdirdə, məcburi deyildir.

(e) 1267 nömrəli qətnaməyə (1999-cu il) və ondan sonrakı aidiyyəti qətnamələrə uyğun olaraq, 1267 Komitəsinə Əl-Qaidə Sanksiyalar Siyahısına müəyyən adların daxil edilməsini təklif edərkən, dövlətlər:

- (i) 1267 Komitəsi tərəfindən qəbul edilmiş siyahıya daxil edilmə prosedur və standart formalarına riayət etməli;
- (ii) təklif edilən adla bağlı mümkün qədər çox aidiyyəti məlumatların, xüsusən şəxslərin, qrupların, müəssisələrin və təsisatların dəqiq və doğru eyniləşdirilməsi üçün kifayət qədər eyniləşdirmə məlumatlarının və mümkün olduğu halda, İnterpol tərəfindən Xüsusi Bildirişin verilməsi üçün tələb olunan məlumatları təmin etməli;
- (iii) şəxsin və ya təsisatın siyahıya daxil edilmə üzrə müvafiq meyarlara cavab verməsinə dair fikri dəstəkləyən spesifik məlumat (Bax: Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin spesifik siyahıya daxil edilmə meyarları üçün E Bölməsinə), məlumatın xarakteri, təqdim edilməsi mümkün olan əlavə məlumat və sənədlər, siyahıya daxil edilməsi təklif edilən şəxslə hazırda adı siyahıda olan şəxsin əlaqəsinə dair məlumatlar daxil olmaqla, siyahıya daxil edilmə əsası barədə mümkün qədər çox məlumatın əks olunduğu işə dair məlumatın təqdim etməlidir. İşə dair bu məlumat üzv-dövlət tərəfindən 1267 Komitəsinə məxfi olması bildirilmiş hissələr istisna olmaqla, sorğu əsasında açıqlanmalıdır; və
- (iv) siyahıya daxil edilməni təklif edən dövlət kimi onların statusunun açıqlanıb-açıqlanmamasını qeyd etməlidir.

(f) 1988 nömrəli qətnaməyə (2011-ci il) və ondan sonrakı aidiyyəti qətnamələrə uyğun olaraq, 1988 Komitəsinə Taliban Sanksiyalar Siyahısına müəyyən adların daxil edilməsini təklif edərkən, dövlətlər:

- (i) 1988 Komitəsi tərəfindən qəbul edilmiş siyahıya daxil edilmə prosedurlarına riayət etməli;
- (ii) təklif edilən adla bağlı mümkün qədər çox aidiyyəti məlumatların, xüsusən şəxslərin, qrupların, müəssisələrin və təsisatların dəqiq və doğru eyniləşdirilməsi üçün kifayət qədər eyniləşdirmə məlumatlarının və mümkün olduğu halda, İnterpol tərəfindən Xüsusi Bildirişin verilməsi üçün tələb olunan məlumatları təmin etməli; və
- (iii) şəxsin və ya təsisatın siyahıya daxil edilmə üzrə müvafiq meyarlara cavab verməsinə dair fikri dəstəkləyən spesifik məlumat (Bax: Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin spesifik

siyahıya daxil edilmə meyarları üçün E Bölməsinə), məlumatın xarakteri, təqdim edilməsi mümkün olan əlavə məlumat və sənədlər, siyahıya daxil edilməsi təklif edilən şəxslə hazırda adı siyahıda olan şəxsin əlaqəsinə dair məlumatlar daxil olmaqla, siyahıya daxil edilmə əsası barədə mümkün qədər çox məlumatın əks olunduğu işə dair məlumatın təqdim etməlidir. İşə dair bu məlumat, üzv-dövlət tərəfindən 1988 Komitəsinə məxfi olması bildirilmiş hissələr istisna olmaqla, sorğu əsasında açıqlanmalıdır.

(g) 1373 nömrəli qətnaməyə (2001-ci il) əsasən tətbiq edilmiş dondurulma mexanizmləri çərçivəsində başlanılmış tədbirlərin icra edilməsi məqsədilə digər bir dövlətə sorğu edildiyi zaman, sorğu edən dövlət siyahıya daxil edilməsi təklif edilən ad, xüsusən, şəxsin və təsisatların dəqiq və doğru eyniləşdirilməsini təmin edəcək kifayət edəcək eyniləşdirmə məlumatları və şəxsin və ya təsisatın müvafiq siyahıya daxil etmə meyarlarına (Bax: Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin spesifik siyahıya daxil edilmə meyarları üçün E Bölməsinə) cavab verdiyini bildirən qərarı dəstəkləyən spesifik məlumatları mümkün qədər geniş təfərrüatı ilə təqdim etməlidir.

(h) Dövlətlər eyniləşdirilməsi yerinə yetirilmiş və siyahıya daxil edilməsi (bu barədə təklif) nəzərdən keçirilən şəxsə və ya təsisata qarşı birtərəfli qaydada tədbir görməyə imkan yaradan prosedurlara malik olmalıdırlar.

C. SIYAHIYA DAXİL EDİLMİŞ ŞƏXSLƏRİN VƏ TƏSİSATLARIN PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ YA DİGƏR AKTİVLƏRİNİN DONDURULMASI VƏ ONLARLA ƏMƏLİYYATLARIN KEÇİRİLMƏSİNİN QADAĞAN EDİLMƏSİ

5. 1267 və 1988 Komitələri BMT-nin Nizamnaməsinin VII Fəslə çərçivəsində hərəkət etdikdə, bu Komitələr tərəfindən (1267 nömrəli qətnamə (1999-cu il) və ondan sonrakı aidyyəti qətnamələrlə bağlı olaraq) siyahıya daxil edilmiş şəxslər və təsisatlara qarşı ünvanlı maliyyə sanksiyalarının dövlətlər tərəfindən təxirəsalınmadan tətbiqinə dair öhdəlik mövcuddur. 1373 nömrəli qətnamə (2001-ci il) bağlı olaraq, dövlətlərin təxirəsalınmadan dondurulma tədbirini icra etmək və siyahıya daxil edilmiş şəxslərin və ya təsisatların pul vəsaitləri və ya digər aktivləri ilə əməliyyatların aparılmasının qadağan etmək öhdəliyi, sorğu edilən dövlət müvafiq hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq siyahıya daxil edilmə təklifinin siyahıya daxil edilməsi təklif edilən şəxs və ya təsisatın E Bölməsində verilmiş 1373 nömrəli qətnamənin (2001-ci il) siyahıya daxil edilmə meyarlarına cavab verdiyini düşünməyə və ya güman etməyə məntiqi əsasların olduğunu hesab etdiyi təqdirdə, dövlətin öz təşəbbüsü və ya digər dövlətin sorğusu əsasında milli (beynəlxalq) səviyyədə siyahıya daxil edilmədən irəli gəlir.

6. Dövlətlər zəruri hüquqi səlahiyyəti formalaşdırmalı və aşağıdakı standart və prosedurlara uyğun olaraq, ünvanlı maliyyə sanksiyalarının icrası və həyata keçirilməsinə məsul olacaq səlahiyyətli dövlət orqanını müəyyən etməlidirlər:

(a) Dövlətlər⁶ öz ərazilərindəki bütün fiziki və hüquqi şəxslərdən siyahıya daxil edilmiş şəxslərin və təsisatların pul vəsaitləri və ya digər aktivlərinin təxirəsalınmadan və əvvəlcədən məlumat verilmədən dondurulmasını tələb etməlidirlər. Bu öhdəlik yalnız məxsusi terror aktı, qəsd və ya təhlükəsi ilə əlaqələndirilə bilən pul vəsaitləri və ya digər aktivləri deyil, siyahıya daxil edilmiş şəxsin, yaxud təsisatın sahib olduğu və ya onun nəzarəti altında olan bütün pul vəsaitlərini və digər aktivləri, siyahıya daxil edilmiş şəxsin, yaxud təsisatın birbaşa və ya dolayısı ilə tam və ya müştərək surətdə sahibi olduğu və ya nəzarət etdiyi pul vəsaitləri və ya digər aktivləri, siyahıya daxil edilmiş şəxsin, yaxud təsisatın birbaşa və ya dolayısı ilə sahib olduğu və ya nəzarət etdiyi pul vəsaitləri və ya digər aktivlərdən əldə edilmiş pul

⁶ 6-cı Tövsiyəyə əsasən beynəlxalq yurisdiksiya hesab edilən Avropa İttifaqına gəldikdə, Aİ qanunu belə tətbiq edilir. Siyahıya daxil edilmiş şəxslərin və təsisatların aktivlərinin dondurulması Aİ qaydaları və onlara edilmiş əlavə və dəyişikliklər əsasında aparılır. Avropa İttifaqına üzv dövlətlər dondurulma tədbirinin icra edilməsi üçün əlavə tədbirlər yerinə yetirilməli ola bilərlər və Aİ çərçivəsində fəaliyyət göstərən bütün fiziki və ya hüquqi şəxslər siyahıya daxil edilmiş şəxslər və təsisatlar barəsində qəbul edilmiş dondurulma tədbirinə riayət etməli və vəsaitlərin onların istifadəsinə təqdim etməməlidirlər.

vəsaitləri və ya digər aktivləri, habelə siyahıya daxil edilmiş şəxsin, yaxud təsisatın adından və ya göstərişi əsasında fəaliyyət göstərən şəxslərin və ya təsisatların pul vəsaitləri və ya digər əmlakını əhatə etməlidir.

(b) Dövlətlər vətəndaşlarına, ərazilərindəki hər hansı şəxs və ya təsisatlara birbaşa və ya dolayısı ilə, tam və ya müştərək surətdə siyahıya daxil edilmiş şəxslər və ya təsisatlara, siyahıya daxil edilmiş şəxslər və ya təsisatların birbaşa və ya dolayısı ilə sahib olduğu və ya onlar tərəfindən nəzarət edilən təsisatlara, siyahıya daxil edilmiş şəxsin, yaxud təsisatın adından və ya göstərişi əsasında fəaliyyət göstərən şəxslər və ya təsisatlara lisenziyalaşdırılmadığı, səlahiyyət verilmədiyi və ya başqa bir formada müvafiq Təhlükəsizlik Şurası qətnamələri barədə məlumatlandırılmadığı halda (Bax: aşağıda E bölməsi), hər hansı pul vəsaitləri və ya digər aktivlərin, iqtisadi resursların verilməsinin, yaxud maliyyə və ya digər əlaqədar xidmətlərin göstərilməsini qadağan etməlidir.

(c) Dövlətlər maliyyə sektoruna və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara siyahıya daxil edilmələrə dair belə tədbirlərin tətbiqindən dərhal sonra məlumat verilməsi və xüsusən hədəflənmiş pul vəsaitləri və ya digər aktivlərə malik ola biləcək qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar da daxil olmaqla, maliyyə təsisatlarına və digər şəxs və ya təsisatlara dondurulma mexanizmi çərçivəsində görülən tədbirlər üzrə öhdəlikləri barədə məlumatlandırılmanın aydın aparılması üçün mexanizmlərə malik olmalıdırlar.

(d) Dövlətlər maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlardan⁷ səlahiyyətli orqanlara Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin qadağa tələblərinə uyğun olaraq əməliyyatların həyata keçirilməsinə cəhdlər də daxil olmaqla, dondurulmuş aktivlər və ya görülmüş tədbirlər barədə məlumat təqdim etmək tələb etməli və belə məlumatların səlahiyyətli orqanlar tərəfindən effektiv surətdə istifadə edilməsini təmin etməlidirlər.

(e) 6-cı Tövsiyə çərçivəsində müəyyən edilmiş öhdəlikləri yerinə yetirərkən, dövlətlər vicdanla davranan *vicdanlı* üçüncü tərəflərin hüquqlarının qorunması üçün effektiv tədbirlər qəbul etməlidirlər.

D. SIYAHIDAN ÇIXARILMA, DONDURULMANIN GÖTÜRÜLMƏSİ VƏ DONDURULMUŞ PUL VƏSAİTLƏRİNƏ VƏ YA DİGƏR ƏMLAKA ÇIXIŞIN TƏMİN EDİLMƏSİ

7. Dövlətlər 1267 nömrəli qətnamə (1999-cu il) və ondan sonrakı aidiyyəti qətnamələrlə siyahıya daxil edilmiş, lakin, dövlətin fikrincə, siyahıya daxil edilmə meyarlarına uyğun gəlməyən və ya artıq uyğun gəlməyən şəxslər və təsisatlarla bağlı olaraq Təhlükəsizlik Şurasına siyahıdan çıxarılmaya dair müraciətlərin ünvanlanması üçün ictimaiyyətə açıq prosedurlar hazırlamalı və həyata keçirməlidirlər. 1267 və ya 1988 Komitələri şəxsin və ya təsisatın siyahıdan çıxarılmasına dair qərar qəbul etmişdirsə, dondurulma öhdəliyi qüvvədən düşür. Əl-Qaidə ilə bağlı siyahıdan çıxarılma müraciətlərdə bu prosedur və meyarlar 1267 Komitəsi tərəfindən 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1989 (2011) qətnamələri və sonrakı aidiyyəti qətnamələr çərçivəsində qəbul edilmiş prosedurlara uyğun olmalıdır. Taliban və Əfqanıstanda sülh, təhlükəsizlik və sabitliyə təhlükələrlə bağlı siyahıdan çıxarılma müraciətlərdə bu prosedur və meyarlar 1988 Komitəsi tərəfindən 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) qətnamələri və sonrakı aidiyyəti qətnamələr çərçivəsində qəbul edilmiş prosedurlara uyğun olmalıdır.

8. 1373 nömrəli qətnaməyə uyğun olaraq (2001-ci il) siyahıya daxil edilmiş şəxslər və təsisatlarla bağlı olaraq, dövlətlər siyahıya daxil edilmə meyarlarına artıq cavab verməyən şəxslərin və təsisatların siyahıdan çıxarılması və ya şəxslərin və təsisatların vəsaitlərinin dondurulmasının götürülməsi üçün müvafiq hüquqi səlahiyyət və prosedurlara, yaxud mexanizmlərə malik olmalıdırlar. Dövlətlər müraciət əsasında siyahıya daxil edilmə qərarına məhkəmə və ya digər müstəqil səlahiyyətli orqan tərəfindən baxılmasını təmin edən prosedurlara da malik olmalıdırlar.

9. Siyahıya daxil edilmiş şəxslər və ya təsisatlarla eyni, yaxud oxşar adlara malik olan, dondurulma mexanizminin təsirinə istər-istəməz məruz qalan şəxslər və ya təsisatlarla (yəni, yanlış güman halında)

⁷ Təhlükəsizlik Şurası qətnamələri dövlətin ərazisindəki bütün fiziki və hüquqi şəxslərə aid edilir.

bağlı olaraq, dövlətlər həmin şəxsin və ya təsisatın siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisat olmadığı təsdiq edildiyində həmin şəxsin və ya təsisatın pul vəsaitləri və ya digər aktivlərinin dondurulması qərarının vaxtında götürülməsi üçün ictimaiyyətə açıq prosedurlar hazırlamalı və həyata keçirməlidirlər.

10. Dövlətlər Təhlükəsizlik Şurası və ya onun müvafiq sanksiya komitələrindən biri tərəfindən siyahıya daxil edilmiş şəxslərin və ya təsisatların pul vəsaitləri və ya digər əmlaklarından elementar xərclərin, müəyyən növ ödəmələrin, xərclərin və xidmət haqqlarının və ya gözlənilməz xərclərin ödənilməsi üçün istifadənin zəruri olduğuna dair qərar qəbul etdikdə, Təhlükəsizlik Şurasının 1452 nömrəli qətnaməsində (2002-ci il) və sonrakı aidyyəti qətnamələrdə əks olunmuş prosedurlara uyğun olaraq belə pul vəsaitləri və ya digər aktivlərə çıxışın təmin olunmasına icazə verməlidirlər. Dövlətlər dondurulma tədbirləri 1373 nömrəli qətnamədə (2001-ci il) və 1963 nömrəli qətnamədə (2010-cu il) əks olunan qaydada milli (beynəlxalq) yurisdiksiya tərəfindən siyahıya daxil edilmiş şəxslər və təsisatlara münasibətdə tətbiq edildiyində pul vəsaitlərinə və ya digər aktivlərə çıxışa eyni əsaslarla icazə verməlidirlər.

11. Dövlətlər siyahıya daxil edilmiş şəxsin və ya təsisatın səlahiyyətli orqan və ya məhkəmə tərəfindən baxılması məqsədilə barələrində verilmiş siyahıya daxil edilmə qərarına qarşı çıxması üçün mexanizmin olmasını təmin etməlidirlər. Əl-Qaidə Sanksiyalar Siyahısı üzrə siyahıya daxil edilmə halları ilə bağlı olaraq, dövlətlər siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisatları 1904 nömrəli qətnaməyə (2009-cu il) uyğun olaraq, BMT-nin siyahıdan çıxarılma müraciətlərini qəbul edən Ombudsman Ofisinin mövcudluğu barədə məlumatlandırılmalıdır.

12. Dövlətlər maliyyə sektoruna və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara siyahıdan çıxarılma və dondurulma qərarı götürülməsi halları barədə belə tədbirlərin tətbiqindən dərhal sonra məlumat verilməsi və xüsusən hədəflənmiş pul vəsaitləri və ya digər aktivlərə malik ola biləcək qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar da daxil olmaqla, maliyyə təsisatlarına və digər şəxs və ya təsisatlara siyahıdan çıxarılma və ya dondurulma qərarının götürülməsi tədbirinə əməl etmək öhdəlikləri barədə məlumatlandırılmanın aydın həyata keçirilməsi üçün mexanizmlərə malik olmalıdırlar.

E. BİRLƏŞMİŞ MİLLƏTLƏR TƏŞKİLATININ SİYAHIYA DAXİL EDİLMƏ MEYARLARI

13. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrində göstərilən siyahıya daxil edilmə meyarları aşağıdakılardan ibarətdir:

(a) Təhlükəsizlik Şurasının 1267 (1999-cu il), 1989 (2011-ci il) nömrəli and sonrakı aidyyəti qətnamələri⁸:

- (i) Əl-Qaidə tərəfindən, onunla birlikdə, onun adı altında, adından və ya ona dəstək məqsədilə aktların və ya fəaliyyətlərin maliyyələşdirilməsi, planlaşdırılması, şərait yaradılması, hazırlanması və ya törədilməsində; silahların və əlaqədar materialın təchiz edilməsi, satışı və ya çatdırılmasında; insanların cəlb edilməsində; və ya Əl-Qaidənin akt və ya fəaliyyətlərinin, yaxud bölməsinin, törəmə təşkilatının, ondan ayrılmış qrupun başqa formada dəstəklənməsində iştirak edən hər hansı bir şəxs və ya təsisat⁹; və ya
- (ii) 13 (a)(i) alt-bölməsi çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş hər hansı bir şəxs və ya təsisata, onların adından və ya göstərişi hərəkət edən şəxslərə birbaşa və ya dolayısı ilə məxsus olan və ya onun nəzarəti altında olan hər hansı bir fəaliyyət.

⁸ 6-cı Tövsiyə 1267 nömrəli qətnamə (1999-cu il) ilə əlaqəli olub hazırda qüvvədə olan və gələcəkdə qəbul ediləcək qətnamələrə aiddir. Bu İzahlı Qeydin qəbul edilməsi zamanı (fevral 2012-ci il), 1267 nömrəli qətnamədən (1999-cu il) sonra qəbul edilmiş aidyyəti qətnamələr bunlardır: 1333 (2000), 1367 (2001), 1390 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) və 1989 (2011).

⁹ 1617 qətnaməsinin (2005-ci il) OP2 bölməsi Əl-Qaidə və ya Üsamə bin Ladenlə "bağlılıq" meyarını daha dəqiq ifadə edir.

(b) Təhlükəsizlik Şurasının 1267 (1999-cu il), 1988 (2011-ci il) nömrəli and sonrakı aidiyyəti qətnamələri:

- (i) Əfqanıstanda sülh, təhlükəsizlik və sabitliyə təhlükə törədilməsində Talibanla əlaqəli siyahı-ya daxil edilmiş və digər şəxslər, qruplar, qruplaşmalar və təsisatlar tərəfindən tərəfindən, onunla birlikdə, onun adı altında, adından və ya ona dəstək məqsədilə aktların və ya fəaliyyətlərin maliyyələşdirilməsi, planlaşdırılması, şərait yaradılması, hazırlanması və ya törədilməsində; silahların və əlaqədar materialın təchiz edilməsi, satışı və ya çatdırılmasında; insanların cəlb edilməsində; və ya akt və ya fəaliyyətlərinin başqa formada dəstəklənməsində iştirak edən hər hansı bir şəxs və ya təsisat; yaxud
- (ii) Bu bəndin 13 (b)(i) alt-bölməsi çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş hər hansı bir şəxs və ya təsisata, onların adından və ya göstərişi hərəkət edən şəxslərə birbaşa və ya dolayısı ilə məxsus olan və ya onun nəzarəti altında olan hər hansı bir fəaliyyət.

(c) Təhlükəsizlik Şurasının 1373 nömrəli qətnaməsi (2001-ci il):

- (i) terror aktı törədən və ya törətməyə cəhd edən, yaxud terror aktlarının törədilməsində iştirak edən və ya şərait yaradan hər hansı şəxs və ya təsisat;
- (ii) bu bəndin 13 (c) (i) alt-bölməsi çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş hər hansı bir şəxs və ya təsisata birbaşa və ya dolayısı ilə məxsus olan və ya onun nəzarəti altında olan hər hansı bir təsisat; və ya
- (iii) bu bəndin 13 (c) (i) alt-bölməsi çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş hər hansı bir şəxs və ya təsisatın adından və ya göstərişi ilə hərəkət edən istənilən şəxs və ya təsisat.

7-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(KÜTLƏVİ QIRĞIN SİLAHLARININ YAYILMASI İLƏ ƏLAQƏDAR ÜNVANLI MALİYYƏ SANKSIYALARI)

A. MƏQSƏD

1. Təhlükəsizlik Şurasının kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması ilə əlaqədar qətnamələrinə¹⁰ uyğun olaraq, 7-ci Tövsiyə dövlətlərin BMT-nin Nizamnaməsinin VII Fəslə çərçivəsində BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası (TŞ) tərəfindən siyahıya daxil edilmiş şəxslərin¹¹ və ya təsisatların pul vəsaitləri və ya digər aktivlərini təxirəsalınmadan dondurmasını, onlara və onların faydası üçün pul vəsaitləri və ya digər aktivlərin təqdim edilməsinin qarşısını almasını tələb edən BMT-nin TŞ-nin qətnamələrinə riayət etmək məqsədilə dövlətlərdən ünvanlı maliyyə sanksiyalarını¹² icra etməyi tələb edir.

2. Xüsusi qeyd edilməlidir ki, 7-ci Tövsiyənin heç bir tələbi kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının qarşısının alınması ilə bağlı beynəlxalq müqavilə və ya BMT TŞ qətnamələrində tələb olunan cinayət, mülki və ya inzibati təhqiqat kontekstində pul vəsaitləri və ya digər əmlakla əlaqədar artıq mövcud ola biləcək digər tədbir, yaxud öhdəlikləri əvəz etmək niyyəti daşımır¹³. 7-ci Tövsiyədə əsas diqqət, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası (Təhlükəsizlik Şurası) tərəfindən tələb edildiyi kimi, kütləvi qırğın silahlarının yayılmasını həyata keçirənlərə və ya kütləvi qırğın silahlarının yayılması prosesinə pul vəsaitlərinin və ya digər aktivlərin axınının qarşısının alınması baxımından mühüm və zəruri olan qabaqlayıcı tədbirlərə yönəldilmişdir.

B. SIYAHİYA DAXİL EDİLMƏ

3. Siyahıya daxil edilmələr müvafiq qətnamələrə əlavələrdə göstərilməklə Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən və ya bu qətnamələrə uyğun olaraq yaradılmış Təhlükəsizlik Şurası Komitələri tərəfindən yerinə yetirilir. BMT-yə üzv dövlətlər tərəfindən siyahıya daxil edilmələrlə bağlı təkliflərin Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq Komitələrinə təqdim edilməsi ilə bağlı spesifik bir öhdəlik yoxdur. Lakin praktikada Komitələr əsas etibarilə üzv-dövlətlərin siyahıya daxil edilmələrlə bağlı müraciətlərindən asılıdırlar. 1718 (2006) və 1737(2006) nömrəli TŞ qətnamələrində bildirilir ki, müvafiq Komitələr bu qətnamələrlə müəyyən edilmiş tədbirlərin icrasına şərait yaratmaq məqsədilə zəruri hallarda, qaydalar müəyyən etməlidirlər.

4. Dövlətlər kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ünvanlı maliyyə sanksiyaları tətbiq edən müvafiq Təhlükəsizlik Şurası qətnamələrinə uyğun olaraq, şəxslərin və təsisatların siyahıya daxil edilməsi təkliflərini Təhlükəsizlik Şurasına təqdim edən orqan və effektiv

¹⁰ 7-ci Tövsiyə kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ünvanlı maliyyə sanksiyaları tətbiq edən Təhlükəsizlik Şurasının hazırda qüvvədə olan bütün qətnamələrinə, hər hansı sonrakı aidiyyəti qətnamələrinə və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi ilə bağlı ünvanlı maliyyə sanksiyaları tətbiq edən gələcəkdə qəbul ediləcək TŞ qətnamələrinə şamil olunur. Bu Tövsiyənin qəbul edilməsi zamanı (fevral 2012-ci il), kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi ilə bağlı ünvanlı maliyyə sanksiyaları tətbiq edən TŞ qətnamələri aşağıdakılar olmuşdur: 1718 (2006), 1737 (2006), 1747 (2007), 1803 (2008), 1874 (2009) və 1929 (2010) nömrəli qətnamələri.

¹¹ Fiziki və ya hüquqi şəxs.

¹² 7-ci Tövsiyədə diqqət ünvanlı maliyyə sanksiyalarına yönəldilmişdir. Lakin qeyd edilməlidir ki, aidiyyəti BMT TŞ qətnamələri daha geniş xarakterə malikdir və digər sanksiya növləri (məsələn, səfər qadağaları), habelə digər növ maliyyə müddəaları (məsələn, fəaliyyətə əsaslanan maliyyə qadağaları və diqqətlik müddəaları) müəyyən edir. Digər növ maliyyə müddəalarına gəldikdə, FATF dövlətlərin müvafiq BMT TŞ qətnamələrinin tətbiqində nəzərə alınması tövsiyə edilən məcburi xarakterə malik olmayan qaydalar hazırlamışdır. Habelə kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ünvanlı maliyyə sanksiyaları ilə bağlı olaraq, FATF dövlətlərin müvafiq BMT TŞ qətnamələrinin tətbiqində nəzərə alınması tövsiyə edilən məcburi xarakterə malik olmayan qaydalar hazırlamışdır.

¹³ Məsələn, Nüvə silahının yayılmasına qarşı Saziş, Bioloji və Toksik Silahlara qarşı Konvensiya, Kimyəvi Silahlara qarşı Konvensiya və TŞ-nin 1540 nömrəli qətnaməsində (2004-cü il) verilmiş tələblər əsasında. Həmin öhdəliklər 7-ci Tövsiyə və onun izahlı qeydində verilmiş öhdəliklərdən ayrılır.

prosedurlar və ya mexanizmlər formalaşdırılmasını nəzərdən keçirməlidirlər. Bununla əlaqədar, dövlətlər aşağıdakı elementləri nəzərdən keçirə bilirlər:

(a) aşağıdakı öhdəliklərə malik istər səlahiyyətli icra, istərsə də məhkəmə orqan(lar)ının müəyyən edilməsi:

- (i) 1718 nömrəli qətnamə (2006-cı il) və sonrakı aidiyyəti qətnamələrdə¹⁴ göstəriləyi kimi, siyahıya daxil edilmə meyarlarına cavab verən şəxslərin və ya təsisatların siyahıya daxil edilməsinin müvafiq qaydada, həmin orqan belə bir qərar qəbul etdikdə və siyahıya daxil edilmə meyarlarının əsaslandırılması (Bax: müvafiq TŞ qətnamələri ilə bağlı spesifik siyahıya daxil edilmə meyarları üçün E Bölməsinə) üçün kifayət qədər sübuta malik olduğunu hesab etdiyi təqdirdə, 1718 Sanksiyalar Komitəsinə təklif edilməsi; və
- (ii) 1737 nömrəli qətnamə (2006-cı il) və sonrakı aidiyyəti qətnamələrdə¹⁵ göstəriləyi kimi, siyahıya daxil edilmə meyarlarına cavab verən şəxslərin və ya təsisatların siyahıya daxil edilməsinin müvafiq qaydada, həmin orqan belə bir qərar qəbul etdikdə və siyahıya daxil edilmə meyarlarının əsaslandırılması (Bax: müvafiq TŞ qətnamələri ilə bağlı spesifik siyahıya daxil edilmə meyarları üçün E Bölməsinə) üçün kifayət qədər sübuta malik olduğunu hesab etdiyi təqdirdə, 1737 Sanksiyalar Komitəsinə təklif edilməsi.

(b) 1718 (2006-cı il), 1737 (2006-cı il) nömrəli və sonrakı aidiyyəti qətnamələrdə verilmiş siyahıya daxil edilmə meyarlarına (Bax: müvafiq TŞ qətnamələri ilə bağlı spesifik siyahıya daxil edilmə meyarları üçün E Bölməsinə) əsasən siyahıya daxil edilmə hədəflərinin müəyyən edilməsi üzrə mexanizmin olması. Belə prosedurlar müvafiq milli (beynəlxalq) prinsiplərə əsasən, siyahıya daxil edilmə təklifinin verilməsi üçün məntiqi əsas və ya əsasların mövcud olub-olmadığını müəyyən olunmasını təmin edəcəkdir.

(c) Təhlükəsizlik Şurasının aidiyyəti qətnamələrində verilmiş siyahıya daxil etmə meyarlarına cavab verən və ya barəsində belə düşünməyə və ya güman etməyə məntiqi əsasların olduğu şəxslərin və təsisatların müəyyən edilməsi məqsədilə bütün müvafiq mənbələrdən mümkün qədər çox məlumat toplamaq və tələb etmək üçün müvafiq hüquqi orqana, prosedur və mexanizmlərə malik olmaq.

(d) siyahıya daxil edilmə təklifinin təqdim edilməsi və ya edilməməsi barədə qərar verərkən, bu izahlı qeydin E bölməsində verilmiş meyarların nəzərə alınması. Siyahıya daxil edilmə təklifləri üzrə hər bir dövlətin səlahiyyətli orqanı insan hüquqlarına və qanunun aliliyinə hörmət etməklə və günahsız üçüncü tərəflərin hüquqlarını tanınmaqla, öz qanunvericilik sisteminin hüquqi standartını tətbiq edəcəkdir.

(e) 1718 Sanksiyalar Komitəsinə 1718 (2006-cı il) nömrəli qətnamə və sonrakı aidiyyəti qətnamələrə əsasən və 1731 Sanksiyalar Komitəsinə 1737 (2006-cı il) nömrəli qətnamə və sonrakı aidiyyəti qətnamələrə əsasən siyahıya daxil ediləcək adları təklif edərkən, aşağıdakılar barədə mümkün qədər çox məlumat təqdim etməlidir:

- (i) təklif edilən ad, xüsusən, şəxslərin və təsisatların dəqiq və doğru eyniləşdirilməsi üçün şərait yaradan qənaətbəxş eyniləşdirmə məlumatları; və
- (ii) şəxsin və ya təsisatın siyahıya daxil edilmə üzrə müvafiq meyarlara cavab verməsi fikrini dəstəkləyən spesifik məlumatlar (Bax: müvafiq TŞ qətnamələri ilə bağlı spesifik siyahıya daxil edilmə meyarları üçün E Bölməsinə).

(f) Eyniləşdirilməsi yerinə yetirilmiş və siyahıya daxil edilməsi barədə təklif nəzərdən keçirilən şəxsə və ya təsisata qarşı zəruri hallarda *birtərəfli qaydada* tədbir görməyə imkan yaradan prosedurlara malik olmaq.

¹⁴ 7-ci Təvsiyə 1718 nömrəli qətnamənin (2006-cı il) hazırda qüvvədə olan və gələcəkdə qəbul ediləcək bütün sonrakı aidiyyəti qətnamələrinə şamil edilir. Bu izahlı qeydin qəbul edilməsi zamanı (fevral 2012-ci il), 1718 nömrəli qətnamədən (2006-cı il) sonrakı aidiyyəti qətnamə aşağıdakı olmuşdur: 1874 nömrəli qətnamə (2009-cu il).

¹⁵ 7-ci Təvsiyə 1737 nömrəli qətnamənin (2006-cı il) hazırda qüvvədə olan və gələcəkdə qəbul ediləcək bütün sonrakı aidiyyəti qətnamələrinə şamil edilir. Bu izahlı qeydin qəbul edilməsi zamanı (fevral 2012-ci il), 1737 nömrəli qətnamədən (2006-cı il) sonrakı aidiyyəti qətnamələr aşağıdakılar olmuşdur: 1747 nömrəli qətnamə (2007-ci il), 1803 nömrəli qətnamə (2008-ci il) və 1929 nömrəli qətnamə (2010-cu il).

C. SIYAHİYA DAXİL EDİLMİŞ ŞƏXSLƏRİN VƏ TƏSİSATLARIN PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ YA DİGƏR AKTİVLƏRİNİN DONDURULMASI VƏ ONLARLA ƏMƏLİYYATLARIN KEÇİRİLMƏSİNİN QADAĞAN EDİLMƏSİ

5. Dövlətlərin aşağıdakı siyahı daxil edilmiş şəxslər və təsisatlara münasibətdə təxirəsalınmadan ünvanlı maliyyə sanksiyaları tətbiq etmək öhdəliyi vardır:

(a) 1718 nömrəli qətnamə (2006-cı il) və sonrakı aidyyəti qətnamələrlə bağlı olaraq, Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən müvafiq qətnamələrin əlavələrində göstərilmiş, yaxud 1718 Sanksiyalar Komitəsi tərəfindən siyahıya daxil edilmiş şəxslər və təsisatlar; və

(b) 1737 nömrəli qətnamə (2006-cı il) və sonrakı aidyyəti qətnamələrlə bağlı olaraq, Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən müvafiq qətnamələrin əlavələrində göstərilmiş, yaxud 1737 Sanksiyalar Komitəsi tərəfindən siyahıya daxil edilmiş şəxslər və təsisatlar, həmin Komitələr BMT-nin Nizamnaməsinin VII Fəslinin səlahiyyətləri çərçivəsində fəaliyyət göstərdiyi hallarda.

6. Dövlətlər müvafiq hüquqi səlahiyyət formalaşdırmalı və aşağıdakı standartlara və prosedurlara uyğun olaraq, hədəfli maliyyə sanksiyalar həyata keçirilməsinə məsul səlahiyyətli dövlət orqanlarını müəyyən etməlidirlər:

(a) Dövlətlər¹⁶ ölkə ərazisindəki bütün fiziki və hüquqi şəxslərdən siyahıya daxil edilmiş şəxslərin və təsisatların pul vəsaitləri və ya digər aktivlərinin təxirəsalınmadan və xəbərdar etmədən dondurulmasını tələb etməlidir. Bu öhdəlik yalnız kütləvi qırğın silahlarının yayılması ilə bağlı spesifik akt, qəsd və ya təhlükə ilə əlaqələndirilə bilən pul vəsaitləri və ya digər aktivləri deyil, həm də siyahıya daxil edilmiş şəxsin, yaxud təsisatın sahib olduğu və ya onun nəzarəti altında olan bütün pul vəsaitlərini və digər aktivləri, siyahıya daxil edilmiş şəxsin, yaxud təsisatın birbaşa və ya dolayısı ilə tam və ya müştərək surətdə sahibi olduğu və ya nəzarət etdiyi pul vəsaitləri və ya digər aktivləri, siyahıya daxil edilmiş şəxslərin, yaxud təsisatların birbaşa və ya dolayısı ilə sahib olduğu və ya nəzarət etdiyi pul vəsaitlərindən və ya digər aktivlərdən əldə edilmiş pul vəsaitləri və ya digər aktivləri, habelə siyahıya daxil edilmiş şəxslərin, yaxud təsisatların adından və ya göstərişi əsasında fəaliyyət göstərən şəxslərin və ya təsisatların pul vəsaitləri və ya digər əmlakını əhatə etməlidir.

(b) Dövlətlər vətəndaşları, ərazilərindəki hər hansı şəxslər və ya təsisatlar tərəfindən siyahıya daxil edilmiş şəxslər və ya təsisatlara, lisenziyalaşdırılmadığı, səlahiyyət verilmədiyi və ya başqa bir formada müvafiq Təhlükəsizlik Şurası qətnamələri barədə məlumatlandırılmadığı halda (Bax: aşağıda E bölməsi), siyahıya daxil edilmiş şəxslər və ya təsisatların istifadəsinə hər hansı pul vəsaitləri və ya digər aktivlərin təqdim edilməsinin qarşısının alınmasını təmin etməlidirlər.

(c) Dövlətlər maliyyə təsisatlarına və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara siyahıya daxil edilmələrə dair belə tədbirlərin tətbiqindən dərhal sonra məlumat verilməsi, xüsusən hədəflənmiş pul vəsaitləri və ya digər aktivlərin saxlanıla biləcəyi müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları da daxil olmaqla, maliyyə təsisatlarına və digər şəxs və ya təsisatlara dondurulma mexanizmi çərçivəsində görülən tədbirlər üzrə öhdəlikləri barədə məlumatlandırılmanın aydın aparılması üçün mexanizmlərə malik olmalıdırlar.

(d) Dövlətlər maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarından¹⁷ səlahiyyətli orqanlara Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin qadağa tələblərinə uyğun olaraq əməliyyatların həyata keçirilməsinə cəhdlər də daxil olmaqla, dondurulmuş aktivlər və ya görülmüş

¹⁶ 7-ci Tövsiyə çərçivəsində FATF tərəfindən beynəlxalq yurisdiksiya heab edilən Avropa İttifaqına (Aİ) gəliddə, siyahıya daxil edilmiş şəxslərin və təsisatların aktivlərinin dondurulması Aİ qaydaları (və onlara edilmiş əlavə və dəyişikliklər) əsasında aparılır. Avropa İttifaqına üzv dövlətlər dondurulma tədbirinin icra edilməsi üçün əlavə tədbirlər yerinə yetirilməli ola bilərlər və Aİ çərçivəsində fəaliyyət göstərən bütün fiziki və hüquqi şəxslər siyahıya daxil edilmiş şəxslər və təsisatlar barəsində qəbul edilmiş dondurulma tədbirinə riayət etməli və vəsaitlərin onların istifadəsinə təqdim etməməlidirlər.

¹⁷ Təhlükəsizlik Şurası qətnamələri dövlətin ərazisindəki bütün fiziki və hüquqi şəxslərə aid edilir.

tədbirlər barədə məlumat təqdim etməyi tələb etməli və belə məlumatların səlahiyyətli orqanlar tərəfindən effektiv surətdə istifadə edilməsini təmin etməlidirlər.

(e) 7-ci Tövsiyə çərçivəsində müəyyən edilmiş öhdəlikləri yerinə yetirərkən, dövlətlər vicdanla davranan *vicdanlı* üçüncü tərəflərin hüquqlarının qorunması üçün effektiv tədbirlər qəbul etməlidirlər.

(f) Dövlətlər 7-ci Tövsiyə çərçivəsində müəyyən olunmuş öhdəlikləri tənzimləyən müvafiq qanun və ya normativ aktların tələblərinə uyğunluğun təmin edilməsi və monitorinqi üçün müvafiq tədbirləri qəbul etməlidirlər. Həmin qanun və ya normative aktların tələblərinə əməl edilməməsinə görə mülki, inzibati və ya cinayət sanksiyaları müəyyən edilməlidir.

D. SIYAHIDAN ÇIXARILMA, DONDURULMANIN GÖTÜRÜLMƏSİ VƏ DONDURULMUŞ PUL VƏSAİTLƏRİNƏ VƏ YA DİGƏR ƏMLAKA ÇIXIŞIN TƏMİN EDİLMƏSİ

7. Dövlətlər siyahıya daxil edilmiş, lakin, dövlətin fikrincə, siyahıya daxil edilmə meyarlarına uyğun gəlməyən və ya artıq uyğun gəlməyən şəxslər və təsisatlarla bağlı olaraq Təhlükəsizlik Şurasına siyahıdan çıxarılmaya dair müraciətlərin ünvanlanması üçün ictimaiyyətə açıq prosedurlar hazırlamalı və həyata keçirməlidirlər. Müvafiq Sanksiya Komitələri şəxsin və ya təsisatın siyahıdan çıxarılmasına dair qərar qəbul etmişdirsə, dondurulma öhdəliyi qüvvədən düşür. Bu prosedur və meyarlar Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən 1730 nömrəli qətnamə (2006-cı il) və sonrakı aidyyəti qətnamələr çərçivəsində qəbul edilmiş təlimat və ya prosedurlara, o cümlədən bu qətnamə çərçivəsində yaradılmış Əlaqə Mərkəzi mexanizminin təlimat və ya prosedurlarına uyğun olmalıdır. Dövlətlər siyahıya daxil edilmiş şəxslər və təsisatların 1730 nömrəli qətnamə (2006-cı il) çərçivəsində yaradılmış siyahıdan çıxarılma üzrə Əlaqə Mərkəzinə müraciət etməsi üçün şərait yaratmalı, yaxud siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisatların birbaşa olaraq Əlaqə Mərkəzinə müraciət etmək barədə məlumatlandırmalıdır.

8. Siyahıya daxil edilmiş şəxslər və ya təsisatlarla eyni, yaxud oxşar adlara malik olan, istər-istəməz dondurulma mexanizminin təsirinə məruz qalan şəxslər və ya təsisatlarla (yəni, yanlış güman halında) bağlı olaraq, dövlətlər, həmin şəxsin və ya təsisatın siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisat olmadığı təsdiq edildiyində, həmin şəxsin və ya təsisatın pul vəsaitləri və ya digər aktivlərinin dondurulması qərarının vaxtında götürülməsi üçün ictimaiyyətə açıq prosedurlar hazırlamalı və həyata keçirməlidirlər.

9. Dövlətlər 1718 (2006-cı il) və 1737 (2006-cı il) nömrəli qətnamələrdə göstərilən azad edilmə şərtlərinə əməl edildiyi barədə qərara gələrlərsə, o zaman dövlətlər həmin sənədlərdə müəyyən olunmuş prosedurlara uyğun olaraq pul vəsaitləri və ya digər aktivlərə çıxışı təmin edilməsinə icazə verməlidirlər.

10. Dövlətlər 1718 (2006-cı il) və 1737 (2006-cı il) nömrəli qətnamələrə uyğun olaraq dondurulmuş hesablara həmin hesablara münasibətdə bu qətnamənin müddəaları tətbiq edilməzdən əvvəl yaranmış faiz və ya digər gəlirlərin, yaxud müqavilələr, razılaşmalar və ya öhdəliklər üzrə ödəmələrin əlavə edilməsinə icazə verməlidirlər, bir şərtlə ki, istənilən belə faiz dərəcələri, digər gəlirlər və ödəmələrə münasibətdə bu müddəalar tətbiq edilsin və onlar dondurulsun.

11. 1737 (2006-cı il) nömrəli qətnaməyə uyğun olaraq həyata keçirilən dondurulma tədbiri siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisatı həmin şəxs və ya təsisatın siyahıya daxil edilməsindən əvvəl bağladığı müqavilə çərçivəsində hər hansı ödəməni həyata keçirməsinə maneə törətməməlidir, bir şərtlə ki:

(a) müvafiq dövlətlər müqavilənin qadağan edilmiş hər hansı bir əşya, material, avadanlıq, mal, texnologiya, yardım, təlim, maliyyə yardımı, investisiya, vasitəçilik xidmətlərə və ya Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnaməsində qeyd edilən xidmətlərlə bağlı olmadığını müəyyən etsinlər;

(b) müvafiq dövlətlər ödəmənin 1737 (2006-cı il) nömrəli qətnamə ilə siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisat tərəfindən birbaşa və ya dolayısı ilə alınmadığını müəyyən etsinlər; və

(c) müvafiq dövlətlər belə ödəmələrin aparılması və ya qəbul edilməsi, yaxud müvafiq hallarda, pul vəsaitləri, digər maliyyə aktivləri və ya iqtisadi resursların bu məqsədlə dondurulmasının götürülməsinə

icazənin verilməsi niyyətləri barədə, belə bir icazənin verilməsindən on iş günü əvvəl olmaqla, 1737 Sanksiyalar Komitəsinə əvvəlcədən bildiriş təqdim etsinlər¹⁸.

12. Dövlətlər maliyyə sektoruna və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarına siyahıdan çıxarılma və dondurulma qərarının götürülməsi halları barədə belə tədbirlərin tətbiqindən dərhal sonra məlumat verilməsi, xüsusən hədəflənmiş pul vəsaitləri və ya digər aktivlərin saxlanıla biləcəyi qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları da daxil olmaqla, maliyyə təsisatlarına və digər şəxs və ya təsisatlara siyahıdan çıxarılma və ya dondurulma qərarının götürülməsi tədbirinə əməl etmək öhdəlikləri barədə məlumatlandırılmanın aydın şəkildə həyata keçirilməsi üçün mexanizmlərə malik olmalıdırlar.

E. BİRLƏŞMİŞ MİLLƏTLƏR TƏŞKİLATININ SİYAHİYA DAXİL EDİLMƏ MEYARLARI

13. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrində göstərilən siyahıya daxil edilmə meyarları aşağıdakılardan ibarətdir:

(a) 1718 nömrəli qətnamə(2006-cı il):

(i) Konqo Demokratik Xalq Respublikasının nüvə, digər kütləvi qırğın silahları və ballistik raket proqramlarında iştirak edən hər hansı bir şəxs və ya təsisat;

(ii) KXDR-in nüvə, digər kütləvi qırğın silahları və ballistik raket proqramlarına, o cümlədən qanunsuz yollarla dəstək göstərən hər hansı bir şəxs və ya təsisat;

(iii) 13(a)(i) və ya 13(a)(ii) alt-bəndləri çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş hər hansı şəxsin və ya təsisatın adından və ya göstərişi ilə hərəkət edən hər hansı bir şəxs və ya təsisat¹⁹; yaxud

(iv) 13(a)(i) və ya 13(a)(ii) alt-bəndləri çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş hər hansı şəxsin və ya təsisatın birbaşa və ya dolayısı ilə sahibi olduğu və ya nəzarət etdiyi hər hansı hüquqi şəxs və ya təsisat²⁰.

(b) 1737 (2006-cı il), 1747 (2007-ci il), 1803 (2008-ci il) və 1929 (2010-cu il) nömrəli qətnamələr:

(i) İranın kütləvi qırğın silahlarının yayılması baxımından həssas nüvə fəaliyyətləri və ya nüvə silahının çatdırılması sistemlərinin hazırlanmasında iştirak edən hər hansı bir şəxs və ya təsisat;

(ii) İranın kütləvi qırğın silahlarının yayılması baxımından həssas nüvə fəaliyyətləri və ya nüvə silahının çatdırılması sistemlərinin hazırlanması ilə əlaqəli və ya bu fəaliyyətlərə dəstək göstərən hər hansı bir şəxs və ya təsisat;

(iii) 13(b)(i) və/və ya 13(b)(ii) alt-bəndləri çərçivəsində göstərilmiş hər hansı şəxsin və ya təsisatın adından və ya göstərişi ilə hərəkət edən, yaxud onlara məxsus olan və ya onların nəzarəti altında olan hər hansı bir şəxs və ya təsisat;

(iv) 1929 (2010-cu il) nömrəli qətnaməyə əsasən siyahıya daxil edilmiş İran İnkilabının Mühafizəsi Korpusuna daxil olan şəxslərin və təsisatların adından və ya göstərişi əsasında hərəkət edən hər hansı bir şəxs və ya təsisat;

(v) 1929 (2010-cu il) nömrəli qətnaməyə əsasən siyahıya daxil edilmiş İran İnkilabının Mühafizəsi Korpusuna daxil olan şəxslərə və təsisatlara, o cümlədən qanunsuz üsulla, məxsus olan və ya onlar tərəfindən nəzarət edilən hər hansı bir şəxs və ya təsisat²¹;

(vi) 1929 (2010-cu il) nömrəli qətnaməyə əsasən siyahıya daxil edilmiş İran İslam Respublikasının Daşınma Xəttlərinə məxsus təsisatların adından və ya göstərişi əsasında hərəkət edən hər hansı bir şəxs və ya təsisat;

¹⁸ Siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisat maliyyə təsisatı olduğu hallarda, dövlətlər 2007-ci il sentyabr ayında qəbul edilmiş *Kütləvi Qırğın Silahlarının Yayılmasına qarşı Mübarizə ilə əlaqədar BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının Qətnamələrinin Maliyyə Müddəalarının Tətbiqi* sənədinə əlavə olaraq hazırlanmış FATF-ın təlimatlandırma məqsədli köməkçi vəsaitini nəzərdən keçirməlidirlər.

¹⁹ Həmin şəxslərin və ya təsisatların pul vəsaitləri və ya aktivləri, onların Komitə tərəfindən xüsusi olaraq siyahıya daxil edilib- edilməməsindən asılı olmayaraq, dondurulur.

²⁰ Yuxarıdakı istinada bax.

²¹ Yuxarıdakı istinada bax.

(vii) 1929 (2010-cu il) nömrəli qətnaməyə əsasən siyahıya daxil edilmiş İran İslam Respublikasının Daşınma Xəttlərinə məxsus təsisatlara, o cümlədən qanunsuz üsulla, məxsus olan və ya onlar tərəfindən nəzarət edilən hər hansı bir təsisat; və ya

(viii) 1737 (2006-cı il), 1747 (2007-ci il), 1803 (2008-ci il) və ya 1929 (2010-cu il) nömrəli qətnamələrin müəyyən etdiyi sanksiyalardan yayınmaqda və ya onların müddəalarını pozmaqda siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisatlara yardım göstərdiyi BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası və ya Komitəsi tərəfindən müəyyən edilmiş hər hansı bir şəxs və ya təsisat.

8-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (QEYRİ-KOMMERSİYA TƏŞKİLATLARI)

A. GİRİŞ

1. Qeyri-kommersiya təşkilatları (QKT) dünya iqtisadiyyatında, bir çox dövlətlərin iqtisadiyyatlarında və sosial sistemlərində mühüm rol oynayır. Onların göstərdiyi səylər bütün dünyada ehtiyac içində olanlara mühüm xidmətlərin, rahatlıq və ümidin təmin edilməsində dövlət və kommersiya sektorlarının fəaliyyətini tamamlayır. Lakin terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı davam etdirilən beynəlxalq kampaniya, təəssüf ki, terrorçuların və terror təşkilatların vəsait toplamaq, onların hərəkətini təmin etmək, maddi-texniki dəstəyi təmin etmək, terrorçuların cəlb edilməsini aparmaq və terror təşkilatlarını və əməliyyatlarını başqa bir formada dəstəkləmək üçün QKT sektorundan istifadə etdiyini sübut etmişdir. Bu sui-istifadə halları yalnız terrorçuluq fəaliyyətinə şərait yaratmamış, həm də donorların inamını sarsıtmış və QKT-larının vahidliyini təhlükə altında qoymuşdur. Bu səbəbdən, QKT sektorunun terrorçular tərəfindən sui-istifadə edilmədən qorunması həm terrorçuluğa qarşı qlobal mübarizənin əsas komponenti, həm də QKT-larının vahidliyinin qorunması üçün zəruri addımdır.

2. QKT-lar bir sıra səbəblərdən terrorçular tərəfindən sui-istifadəyə qarşı həssasdırlar. QKT-lar ictimai etimad malikdirlər, onların əhəmiyyətli vəsaiti mənbələrinə çıxışlar var və çox zaman nağd pul tutarlıdırlar. Bundan başqa, bəzi QKT-lar qlobal səviyyədə fəaliyyət göstərirlər, bu isə bir çox hallarda, terrorçuluq fəaliyyətinin təsirinə daha çox məruz qalan ərazilərdə və ya onların yaxınlığında milli və beynəlxalq səviyyədə fəaliyyətlər və maliyyə əməliyyatları üçün çərçivəni təmin edir. QKT-nın hüquqi statusundan və dövlətdən asılı olaraq, QKT-lar adətən cüzi və ümumiyyətlə heç bir dövlət nəzarətinə (məsələn, qeydiyyat, məlumatların saxlanması və təqdim edilməsi, monitoring) cəlb edilmirlər və ya onların təsis edilməsi üçün çox az sayda formallıq (məsələn, vərdislər və ya başlanğıc kapitalı kimi tələblər olmaya bilər və əməkdaşların yoxlanması zəruri olmaya bilər) tələb edilə bilər. Terrorçu təşkilatlar QKT-ların bu xüsusiyyətlərindən istifadə edərək sektora daxil olmuş və QKT-ların vəsaitləri və fəaliyyətindən terrorçuluq fəaliyyətinin ört-basdır edilməsi və ya dəstəklənməsi üçün istifadə edirlər.

B. MƏQSƏDLƏR VƏ ÜMUMİ PRİNSİPLƏR

3. 8-ci Tövsiyənin məqsədi QKT-ların terror təşkilatları tərəfindən (i) qanuni fəaliyyət göstərən qurumlar kimi təqdim edilməklə; (ii) qanuni fəaliyyət göstərən qurumlardan terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, o cümlədən aktivlərin dondurulması tədbirlərindən yayınmaq üçün bir vasitə kimi istifadə edilməklə; və ya (iii) qanuni məqsədlər üçün nəzərdə tutulub, lakin terrorçuluq məqsədlərinə yönəldilən vəsaitlərin istiqamətləndirilməsini gizlətmək və ya qarışdırmaqla sui-istifadə edilməsinin qarşısının alınmasını təmin etməkdir. Bu izahlı Qeyddə həmin məqsədə nail olmaq üçün seçilmiş yanaşma aşağıdakı ümumi prinsiplərə əsaslanır:

(a) terrorçular və terror təşkilatları tərəfindən QKT sektorundan keçmişdə baş vermiş və hazırda davam edən sui-istifadə halları dövlətlərdən həm (i) bu sektoru belə sui-istifadə hallarından qorumaq, həm də (ii) terrorçular və terror təşkilatları tərəfindən istifadə edilən və ya onları fəal surətdə dəstəkləyən QKT-larını müəyyən etmək və onlara qarşı effektiv tədbirlər görmək məqsədilə tədbirlərin qəbul edilməsini tələb edir.

(b) QKT sektorunun terrorçular tərəfindən sui-istifadə edilməkdən qorumaq məqsədilə qəbul edilən tədbirlər qanuni xeyriyyə məqsədli fəaliyyətlərə maneə törətməməli və ya belə fəaliyyətlərin təşkili ilə bağlı motivasiyanın azalmasına səbəb olmamalıdır. Əksinə, bu tədbirlər sektorda şəffaflığı təşviq etməli və xeyriyyə vəsaitləri və xidmətlərinin öz nəzərdə tutulmuş benefisiarlarına gəlib çatdığını göstərməklə, donor ictimaiyyətində və ictimai təbəqələrdə ona qarşı etimadın artmasına gətirib çıxarmalıdır. Bütün QKT-larının idarəetmə və fəaliyyətində yüksək şəffaflıq, vicdanlılıq və ictimai etimad səviyyəsinin əldə edilməsinə yardım göstərən sistemlər bu sektorun terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə istifadəsinin qarşısının alınmasını təmin edən tədbirlərin tərkib hissəsidir.

(c) Terrorçular və terror təşkilatları tərəfindən istifadə edilən və ya onları fəal surətdə dəstəkləyən QKT-larını müəyyən etmək və onlara qarşı effektiv tədbirlər görmək məqsədilə dövlətlərin qəbul etdiyi tədbirlər terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və terrorçuluğa dəstəyin digər formalarının müvafiq surətdə qarşısının alınmasını və onlara cinayət təqibinin həyata keçirilməsini hədəfləməlidir. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və terrorçuluğa dəstəyin digər formalarında şübhəli bilinən və ya belə fəaliyyətlərə cəlb olunan QKT-lar müəyyən olunarsa, dövlətlərin ilk prioriteti belə terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və terrorçuluğa dəstək hallarını araşdırmaq və dayandırmaqdan ibarət olmalıdır. Bu məqsədlə görülən tədbirlər mümkün dərəcədə xeyriyyəçilik fəaliyyətinin günahsız və qanuni benefisiarlarının üzərində hər hansı bir mənfi təsirin göstərilməsinə yol verməməlidir. Lakin belə bir marağın mövcud olması QKT-lar tərəfindən göstərilən terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya terrorçuluğa dəstəyin digər formalarının qarşısının alınması marağının təmin edilməsi üçün təxirəsalınmaz və effektiv tədbirlərin görülməsi ehtiyacının nəzərə alınmaması üçün əsas sayıla bilməz.

(d) Dövlət, özəl və QKT sektorları arasında əməkdaşlıq münasibətlərinin formalaşdırılması sektorda terrorçuluqla bağlı sui-istifadəyə qarşı mübarizə barədə məlumatlılığın artırılması və vərdişlərin gücləndirilməsi baxımından mühümdür. Dövlətlərə terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar məsələlərin həlli üçün QKT sektorunda elmi tədqiqatların və məlumat mübadiləsinin aparılmasını dəstəkləmək tövsiyə olunur.

(e) Ayrı-ayrı milli sektorlar arasındakı müxtəlifliyi, hər bir sektorun tərkib hissələrində terrorçular tərəfindən sui-istifadə dərəcəsinin fərqli olmasını, qanuni xeyriyyə fəaliyyətlərinin çiçəklənməsinin davam etməsinin təmin edilməsi olan ehtiyacı və hər bir dövlətin terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə aparmaq üçün resurslarının və səlahiyyətlərinin məhdudluğunu nəzərə alsaq, QKT sektorunda terrorçuluq təhlükəsi ilə bağlı fəaliyyətlərdə hədəflənmiş yanaşmanın olması vacibdir.

(f) QKT sektorunda terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı milli səviyyədə cavab tədbirlərinin dəyişən xarakterə malik terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi təhlükəsi ilə qarşıladığını nəzərə alsaq, onların müəyyən müddət çərçivəsində təkmilləşdirilməsi baxımından, milli səviyyədə cavab tədbirlərinin formalaşdırılmasında çevikliyin olması da mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

C. TƏDBİRLƏR

4. Dövlətlər öz QKT sektorlarının ölkədaxili qiymətləndirilməsini həyata keçirməli və ya onun fəaliyyəti, həcmi və digər aidiyyəti xüsusiyyətləri barədə vaxtında məlumat əldə etmək imkanına malik olmalıdır. Bu qiymətləndirmələrin həyata keçirilməsində dövlətlər öz fəaliyyətləri və xüsusiyyətləri ilə əlaqədar olaraq terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi məqsədilə sui-istifadə riskinin mövcud olduğu QKT-lərin xüsusiyyət və növlərini müəyyən etmək üçün bütün mövcud məlumat mənbələrindən istifadə etməlidirlər²². Dövlətlər habelə sektorun terrorçuluq fəaliyyətləri baxımından mümkün zəiflikləri üzfrə yeni məlumatları nəzərdən keçirməklə sektoru periodik olaraq qiymətləndirməlidirlər.

5. QKT-ların terrorçuluq məqsədləri üçün sui-istifadə edilmə hallarının aşkarlanması, qarşısının alınması və buna qarşı mübarizəyə müxtəlif yanaşmalar mövcuddur. Ancaq effektiv yanaşma bütün bu dörd aşağıdakı elementi özündə cəmləyən yanaşmadır: (a) sektorun məlumatlandırılması, (b) nəzarət və ya monitoring, (c) effektiv araşdırma və məlumatların toplanması və (d) beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində effektiv mexanizmlər. Aşağıdakı tədbirlər öz QKT sektorlarını terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üçün sui-istifadədən müdafiə etmək məqsədilə dövlətlərin bu elementlərin hər biri üzrə həyata keçirməli olduqları spesifik tədbirləri əks etdirir:

(a) QKT sektoruna terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi problemləri barədə məlumatlandırma

(i) Dövlətlər bütün QKT-ların idarə edilməsində şəffaflıq, vicdanlılıq və ictimai etimadın təmin edilməsi üçün aydın siyasətlərə malik olmalıdırlar.

²² Məsələn, belə məlumat tənzimləmə orqanları, vergi orqanları, MMO-lar, donor təşkilatlar və ya hüquq-mühafizə və kəşfiyyat orqanların tərəfindən təmin edilə bilər.

(ii) Dövlətlər QKT-ların terrorçular tərəfindən sui-istifadəsi və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri qarşısındakı zəiflikləri, habelə QKT-ların belə sui-istifadə hallarından müdafiə olunmaq üçün görə biləcəyi tədbirlər barədə QKT sektorunun məlumatlılığının artırılması məqsədilə məlumatlandırma proqramlarını dəstəkləməli və ya həyata keçirməlidirlər.

(iii) Dövlətlər QKT sektoru ilə birgə işləyərək terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri və bununla bağlı zəif cəhətlərin aradan qaldırılması üçün səmərəli təcrübə sənədləri hazırlamalı və onları təkmilləşdirməli, bununla da sektoru terrorçuluq məqsədləri üçün sui-istifadə hallarından qorumalıdır.

(iv) Dövlətlər müxtəlif dövlətlərdə və təxirəsalınmaz xeyriyyə və humanitar problemlərin mövcud olduğu müxtəlif ərazilərdə maliyyə sektorlarının fərqli imkanlara malik olduğunu unutmadan, QKT-lara əməliyyatları, mümkün hallarda, tənzimlənən maliyyə kanalları vasitəsilə aparmağı tövsiyə etməlidir.

(b) QKT sektoruna nəzarət və ya monitorinq.

Dövlətlər QKT sektorlarına effektiv nəzarət və ya monitorinqi təmin etmək üçün tədbirlər görməlidirlər. Praktikada, dövlətlər aşağıdakı standartların (1) sektorun nəzarəti altındakı maliyyə resurslarının əhəmiyyətli hissəsinə sahib olan və (2) sektorun beynəlxalq fəaliyyətində əhəmiyyətli paya malik olan QKT-lara şamil olunduğunu sübut etmək iqtidarında olmalıdırlar.

(i) QKT-lar bu məlumatları saxlamalıdırlar: (1) bəyan edilmiş fəaliyyətlərinin məqsədi və hədəfləri; və (2) onlara sahib olan, nəzarət edən və onların fəaliyyətlərinə rəhbərlik edən şəxs(lər)in, o cümlədən rəhbər vəzifəli şəxsləri, idarə heyəti üzvləri və etibar edilənlərinin kimliyi. İctimaiyyətin bu məlumatı ya birbaşa olaraq QKT-dan, ya da müvafiq orqanlardan əldə etməsi mümkün olmalıdır.

(ii) QKT-lar gəlir və xərclərinin təfərrüatı bölgüsünü əks etdirən illik maliyyə bəyannamələri təqdim etməlidirlər.

(iii) QKT-lar lisenziyalaşdırılmalı və ya qeydiyyatda alınmalıdırlar. Səlahiyyətli orqanların bu məlumatlara çıxışı olmalıdır²³.

(iv) QKT-lar bütün vəsaitlər barədə tam hesablılığın aparıldığını və QKT-nin bəyan edilmiş fəaliyyətlərinin məqsəd və hədəflərinə uyğun surətdə xərcləndiyini təmin edən müvafiq nəzarət mexanizmlərinə malik olmalıdırlar.

(v) QKT-lar "benefisiarlarını və tərəfdaş QKT-larını tanı" qaydasına əməl etməlidirlər, bu isə o deməkdir ki, QKT benefisiarlarının və tərəfdaş QKT-larının kimliyini, səlahiyyətlərini və maliyyə vəziyyətini təsdiqləmək üçün bütün mümkün tədbirləri yerinə yetirməlidirlər. QKT-lar habelə öz mühüm donorlarının kimliyinin sənədləşdirilməsi və donorlarla bağlı məxfiliyin qorunması üçün bütün mümkün tədbirləri də yerinə yetirməlidirlər.

(vi) QKT-lar ən azı beş il müddətinə ölkədaxili və beynəlxalq əməliyyatlarla bağlı vəsaitlərin təşkilatın bəyan edilmiş məqsəd və hədəflərinə uyğun surətdə xərcləndiyini təsdiqləmək üçün kifayət qədər təfərrüatlı olan məlumatları saxlamalı və müvafiq səlahiyyət olduğu halda, bu məlumatları səlahiyyətli orqanlara təqdim etməlidirlər. Bu, habelə yuxarıdakı (i) və (ii) bəndlərində qeyd edilmiş məlumatlara da şamil edilməlidir.

(vii) Müvafiq orqanlar QKT-ların bu Tövsiyənin tələblərinə riayət etməsini monitorinq etməlidirlər²⁴. Müvafiq orqanlar QKT-lar və ya bu QKT-ları adından hərəkət edən şəxslər tərəfindən tələblərə riayət etməmə hallarına görə təsirli, müvafiq və çəkindirici sanksiyalar tətbiq etmək iqtidarında olmalıdırlar.²⁵

(c) Məlumatların effektiv surətdə toplanması və araşdırılması.

²³ Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı spesifik lisenziyalaşdırma və qeydiyyatda ehtiyac yoxdur. Məsələn, bəzi dövlətlərdə QKT-lar vergi imtiyazlarının (məsələn, vergi kreditləri və ya vergidən azadolunma) tətbiqi ilə əlaqədar seçimin aparılması səbəbindən artıq vergi orqanlarında qeydiyyatdadırlar və monitorinqə cəlb olunurlar.

²⁴ Bu kontekstdə qaydalar özünüidarə təşkilatları və akkreditasiya qurumları tərəfindən tətbiq edilən qaydalar da daxil ola bilər.

²⁵ Belə sanksiyalara hesabların dondurulması, etibar edilənlərin kənarlaşdırılması, cərimələr, şəhadətnamə, lisenziya və qeydiyyatın ləğvi daxil ola bilər. Bu, müvafiq hallarda QKT-lar və ya onların adından hərəkət edən şəxslərə münasibətdə paralel mülki, inzibati və ya cinayət proseslərin aparılmasına maneə yaratmamalıdır.

- (i) Dövlətlər QKT-lar barədə müvafiq məlumatlara malik bütün müvafiq orqanlar və ya təşkilatlar səviyyəsində mümkün dərəcədə effektiv əməkdaşlıq, koordinasiya və məlumat mübadiləsini təmin etməlidirlər.
- (ii) Dövlətlər terrorçuluq fəaliyyəti məqsədilə və terror təşkilatları tərəfindən istifadə edilən və ya bu fəaliyyət və təşkilatların fəal surətdə dəstəklənməsində şübhəli bilinən QKT-ları yoxlamaq üçün təhqiqat təcrübəsi və imkanlarına malik olmalıdırlar.
- (iii) Dövlətlər QKT-nin idarəetməsi və rəhbərliyi (maliyyə və proqramlar barədə məlumatlar daxil olmaqla) barədə məlumatların təhqiqat zamanı əldə edilməsi mümkünlüyünü təmin etməlidirlər.
- (iv) Aşağıdakılarla bağlı şübhə və ya şübhə üçün əsaslar olduqda, dövlətlər müvafiq məlumatın qabaqlayıcı və ya istintaq tədbirinin görülməsi məqsədilə dərhal aidiyyəti səlahiyyətli orqanlara təqdim edildiyini təmin etmək üçün müvafiq mexanizmlər hazırlamalıdırlar: (1) QKT terrorçu təşkilat tərəfindən vəsait toplanması üçün bir vasitə kimi çıxış etdikdə; (2) QKT terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, o cümlədən aktivlərin dondurulması tədbirlərindən yayınmaq üçün bir kanal kimi istifadə edildikdə; və ya (3) QKT qanuni məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş, lakin terrorçular və terror təşkilatlarının faydalanması üçün başqa istiqamətə yönəldilən vəsaitlərin qeyri-qanuni surətdə istiqamətləndirilməsini gizlətdikdə.
- (c) Problemlı QKT barəsində beynəlxalq məlumat sorğusunu cavablandırmaq üçün effektiv potensial. Beynəlxalq əməkdaşlıq üzrə Tövsiyələrə uyğun olaraq, dövlətlər müvafiq əlaqə subyektlərini və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və terrorçuluğa digər dəstək formalarının göstərilməsində şübhəli bilinən QKT barəsində beynəlxalq məlumat sorğusunu cavablandırmaq üzrə prosedurları müəyyən etməlidirlər.

D. NƏZARƏT, MONİTORİNG VƏ TƏHQİQAT ÜÇÜN RESURSLAR

6. Dövlətlər QKT sektoruna nəzarət, monitoring və onunla bağlı təhqiqatların aparılmasına məsul olan aidiyyəti orqanlarını müvafiq maliyyə, insan və texniki resurslarla təmin etməlidirlər.

Bu Tövsiyədə istifadə edilmiş spesifik terminlərin lüğəti

Müvafiq orqanlar	səlahiyyətli orqanlar, o cümlədən akkreditasiya qurumları və özünüidarə orqanlarıdır.
Tərəfdaş QKT-lar	beynəlxalq QKT-ların xarici filiallarıdır.
Benefisiarlar	QKT-nin xidmətləri vasitəsilə xeyriyyə, humanitar və ya digər növ yardım alan fiziki şəxslər və ya fiziki şəxslərin qruplarıdır.
Qeyri-kommersiya təşkilatı və ya QKT	əsas etibarilə xeyriyyə, dini, mədəni, təhsil, sosial və ya qardaşlıq məqsədləri üçün və ya digər növ "xoşməramlı fəaliyyətlər" in həyata keçirilməsi məqsədilə vəsait toplayan və ya xərcləyən hüquqi şəxs və ya təsisat və ya təşkilatdır.

10-CU TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYDLƏR

(MÜŞTƏRİNİN EYNİLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ VERİFİKASIYASI)

A. MÜŞTƏRİNİN EYNİLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ VERİFİKASIYASI VƏ GÖRÜLƏN TƏDBİRLƏR BARƏDƏ MƏLUMATLARI YAYMA

1. Əgər müştəri ilə münasibətlərin yaradılması və belə münasibətlərin davam etdiyi müddətdə, yaxud birdəfəlik əməliyyatların aparılması zamanı maliyyə təsisatı əməliyyatların pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı olduğundan şübhələnərsə, onda maliyyə təsisatı:

(a) normal olaraq başqa halda tətbiq edilə bilən hər hansı istisna və ya müəyyən edilmiş minimal həddən asılı olmayaraq, istər daimi, istərsə də birdəfəlik müştərini və benefisiar sahibi eyniləşdirməyə və verifikasiya²⁶ etməyə çalışmalı; və

(b) 20-ci Tövsiyəyə uyğun olaraq maliyyə monitorinqi orqanına (MMO) şübhəli əməliyyata dair məlumat təqdim etməlidir.

2. 21-ci Tövsiyə maliyyə təsisatlarına, onların rəhbərlərinə, əməkdaşlarına şübhəli əməliyyata dair məlumatın və ya digər əlaqədar məlumatın MMO-ya təqdim edilməsi faktının açıqlanmasını qadağan edilir. Maliyyə təsisatı bu şərtlərdə müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası öhdəliklərini yerinə yetirməyə çalışanda, istəmədən müştərilərin görülən tədbirlər barədə məlumatlandırılması riski mövcuddur. Müştərinin şübhəli əməliyyata dair məlumatın təqdim edilməsi və təhqiqat aparılması barədə məlumatlı olması pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə şübhəli əməliyyatının təhqiqatı üçün görüləcək gələcək tədbirlərə mənfi təsir göstərə bilər.

3. Odur ki, maliyyə təsisatlarında əməliyyatların pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar olması şübhəsi yaranarsa, onlar müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası prosesinin yerinə yetirilməsi zamanı görülən tədbirlər barədə məlumatların yayılması riskini nəzərə almalıdırlar. Əgər təsisatın müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası prosesinin yerinə yetirilməsinin müştəri və ya potensial müştərinin görülən tədbirlər barədə məlumat əldə etməsinə səbəb olacağını hesab etməyə əsasları olarsa, o, bu prosesi həyata keçirməməyə qərar verə bilər, eyni zamanda, şübhəli əməliyyata dair məlumat təqdim etməlidir. Təsisatlar əməkdaşlarının müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası prosesinin yerinə yetirilməsi zamanı bu məsələlər barədə məlumatlı və onlara qarşı həssas olmasını təmin etməlidirlər.

B. MÜŞTƏRİNİN EYNİLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ VERİFİKASIYASI - MÜŞTƏRİNİ TƏMSİL EDƏN ŞƏXSLƏR

4. 10-cu Tövsiyədə göstərilən müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası tədbirlərinin (a) və (b) elementlərinin yerinə yetirilməsi zamanı, maliyyə təsisatlarından habelə müştərinin adından hərəkət etdiyini bildirən hər hansı şəxs belə bir səlahiyyətə malik olduğunu təsdiqləmək tələb olunur və həmin şəxsi eyniləşdirməli və verifikasiya etməlidir.

C. HÜQUQİ ŞƏXS VƏ TƏSİSATLARIN EYNİLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ VERİFİKASIYASI

5. Hüquq şəxs və ya təsisat olan müştərilərə²⁷ münasibətdə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərini yerinə yetirən zaman, maliyyə təsisatlarından müştərinin eyniləşdirilməsinin və verifikasiyasının həyata keçirilməsi və onun işgüzar fəaliyyəti, mülkiyyət və nəzarət strukturu barədə məlumatların əldə olunması tələb edilməlidir. Müştərinin və benefisial sahibin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası ilə əlaqədar aşağıdakı

²⁶ Bundan sonra, etibarlı, müstəqil mənbə sənədləri, məlumatları "eyniləşdirmə məlumatları" adlandırılacaqdır.

²⁷ Bu tövsiyələrdə hüquqi təsisatlar barədə, məsələn trastların (və digər oxşar təsisatlar) maliyyə təsisatı və ya müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatı və ya peşəkarın müştərisi olması və ya əməliyyat həyata keçirməsinə dair qeydlər etibar edilən şəxs qismində çıxış edən fiziki və ya hüquqi şəxsin benefisiaların adından və ya trastın şərtlərinə uyğun olaraq işgüzar münasibətlər yaratdığı və ya əməliyyat həyata keçirdiyi hallara istinad edir. Fiziki və ya hüquqi şəxs olan müştərilərə münasibətdə normal eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin, o cümlədən 10-cu Tövsiyəyə İQ-nin 4-cü bəndi tətbiq davam etdiriləcək, lakin trast və trastın benefisial sahibləri (müəyyən edildikdə) ilə bağlı olaraq əlavə tələblər də tətbiq edilə bilər.

(a)və(b) bəndlərində verilmiş tələblərin məqsədi ikili xarakterə malikdir: birincisi, işgüzar fəaliyyətlə əlaqədar potensial pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini müvafiq qaydada qiymətləndirmək iqtidarında olmaq üçün müştəri barədə qənaətbəxş məlumat əldə etməklə hüquqi şəxs və ya təsisatların qeyri-qanuni məqsədlər üçün istifadəsinin qarşısının alınması; ikincisi isə risklərin azaldılması üçün müvafiq tədbirlərin görülməsi. Bir prosesin iki aspekti olaraq, bu tələblərin təbii olaraq bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərməsi və bir-birini tamamlaması gözlənilir. Bu baxımdan, maliyyə təsisatlarından aşağıdakılar tələb olunmalıdır:

(a) müştərini eyniləşdirmək və onun kimiyinin verifikasiyasını həyata keçirmək. Bu funksiyayı həyata keçirmək üçün normal şəraitdə ehtiyac duyula biləcək məlumat növləri aşağıdakılardır:

- (i) Ad, hüquqi status və mövcudluğuna dair sübut – verifikasiya, məsələn, təsis edilmə şəhadətnaməsi, hüquqi status və maliyyə vəziyyəti haqqında şəhadətnamə, ortaqlıq müqaviləsi, trust aktı və ya müstəqil etibarlı mənbədən əldə edilmiş müştərinin adını, statusunu və hazırda mövcud olmasını sübut edən digər sənəd vasitəsilə həyata keçirilə bilər.
- (ii) Hüquq şəxs və ya təsisatı tənzimləyən və onun üçün məcburi öhdəlik müəyyən edən səlahiyyətlər (məsələn, memorandum və şirkətin nizamnaməsi), habelə hüquq şəxs və ya təsisatda rəhbər vəzifə tutan müvafiq şəxslərin adları (e.g. şirkətdə baş direktorlar, trustda etibar edilən şəxs(lər)).
- (iii) hüquqi ünvan və əgər fərqlidirsə, fəaliyyət göstərdiyi əsas ünvan.

(b) Müştərinin benefisiar mülkiyyətçilərini eyniləşdirilmək və belə şəxslərin aşağıdakı məlumatlar əsasında verifikasiyasının həyata keçirilməsi üçün müvafiq tədbirlər²⁸ yerinə yetirmək:

(i) Hüquqi şəxslərə münasibətdə²⁹:

- (i.i) Hüquqi şəxsin səhm kapitalında nəzarətedici paya³⁰ sahib olan fiziki şəxslərin kimliyi (əgər varsa, çünki səhm kapitalında paylar o qədər müxtəlif ola bilər ki, paya sahib olmaqla hüquqi şəxs və ya təsisata nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxslər (istər təklikdə, istərsə də birlikdə hərəkət edən) mövcud olmaz); və
- (i.ii) səhm kapitalında nəzarətedici paya sahib olan şəxs(lər)in benefisiar mülkiyyətçi(lər) olmasına dair (i.i) alt-bəndi çərçivəsində şübhə olduqda və ya səhm kapitalında nəzarətedici paya sahiblik vasitəsilə hüquqi şəxsə nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxs olmadıqda, başqa vasitələrlə hüquqi şəx və ya təsisata nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxslərin (əgər varsa) kimliyi.
- (i.iii) Yuxarıdakı (i.i) və ya (i.ii) alt-bəndləri çərçivəsində fiziki şəxsin eyniləşdirilməsi mümkün olmazsa, maliyyə təsisatları rəhbər vəzifə tutan müvafiq şəxsin eyniləşdirilməsini həyata keçirməli və verifikasiya üçün müvafiq tədbirlər görməlidirlər.

(ii) Hüquqi təsisatlara münasibətdə:

- (ii.i) Trustlar – etibar edən, etibar edilən(lər)in, qəyyumun (əgər varsa), benefisiarlar və ya benefisiarlar qrupunun³¹ kimliyi və trust üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən hər hansı digər fiziki şəxs (o cümlədən, nəzarət/mülkiyyət zənciri vasitəsilə);
- (ii.ii) Digər növ hüquqi təsisatlar – oxşar və ekvivalent vəzifələri tutan şəxslərin kimliyi.

²⁸ Verifikasiya tədbirlərinin məqsədmüvafiqliyinin müəyyən edilməsində müştəri və işgüzar münasibətlərin yaratdığı pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə riskləri nəzərə alınmalıdır.

²⁹ (i.i)-dən (i.iii)-ə qədər olan tədbirlər alternativ seçilmələr deyil, kaskad şəklində olan tədbirlərdir, burada əvvəlki tədbirin tətbiqi zamanı benefisiar mülkiyyətçi müəyyən edilmədikdə, növbəti tətbiq edilir.

³⁰ Səhm kapitalında nəzarətedici pay şirkətin mülkiyyət strukturundan asılıdır. Bu, minimal həddə, məsələn, Şirkətin müəyyən hissəsindən daha çox olan hissəyə sahib olan hər hansı bir şəxs, də əsaslanıla bilər (məsələn, 25%).

³¹ Trustların xüsusiyyətləri və ya kateqoriyaları ilə seçilən benefisiar(lar)a münasibətdə, maliyyə təsisatları ödəniş zamanı və ya qanuni hüquqlarından istifadə etmək niyyətində olduğu zaman benefisiarın kimliyini müəyyən etmək iqtidarında olacağını təmin etmək üçün benefisiar barədə qənaətbəxş məlumat əldə etməlidirlər.

Müştəri və ya nəzarət-səhm paketinin sahibi fond birjasında səhmləri yerləşdirilmiş və benefisiar mülkiyyət üzrə müvafiq şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə tələblər müəyyən edən hesabat tələblərinin (ya fond birjası qaydaları, ya da qanun və normativ aktlarla) tətbiq olunduğu şirkətdirsə və ya belə bir şirkətin səhmlərin əksəriyyətinə sahib olduğu törəmə şirkətidirsə, belə şirkətlərin hər hansı səhmdarının və ya benefisiar mülkiyyətçisinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası zəruri deyildir.

Müvafiq eyniləşdirmə məlumatları dövlət reyestrindən, müştəridən və ya digər etibarlı mənbələrdən əldə edilə bilər.

D. HƏYAT SİĞORTASI POLİSLƏRİNİN BENEFİSİARLARI ÜÇÜN EYNİLƏŞDİRMƏ VƏ VERİFİKASIYA TƏDBİRLƏRİ

6. Həyat və digər investisiya ilə əlaqəli sığorta fəaliyyəti ilə bağlı olaraq, maliyyə təsisatları müştəri və benefisiar mülkiyyətçi ilə bağlı tələb olunan eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərindən əlavə, benefisiar(lar) müəyyən edildikdən dərhal sonra həyat və digər investisiya ilə əlaqəli sığorta polislərinin benefisiarlarına münasibətdə aşağıdakı eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərini həyata keçirməlidirlər:

(a) xüsusi olaraq adlandırılmış fiziki və ya hüquqi şəxslər kimi müəyyən edilmiş benefisiar(lar) üzrə – şəxsin adının qeyd edilməsi;

(b) Xüsusiyyətləri və ya kateqoriyaya (məsələn, sığortalanmış hadisə baş verən zaman əri (arvadı) və ya övladlar) uyğun olaraq, yaxud digər vasitələrlə (vəsiyyətnamə əsasında) müəyyən edilmiş benefisiar(lar) üzrə – ödəniş zamanı benefisiarın kimliyini müəyyən etmək iqtidarında olacağını təmin etmək üçün benefisiar barədə qənaətbəxş məlumat əldə edilməsi.

(a) və/və ya (b) alt-bəndləri çərçivəsində toplanmış məlumatlar 11-ci Tövsiyənin müddəalarına uyğun olaraq saxlanmalıdır.

7. Yuxarıdakı 6(a) və (b) alt-bəndlərində istinad edilən hər iki halda benefisiar(lar)ın verifikasiyası ödəniş zamanı baş verməlidir.

8. Əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin müvafiq olub-olmadığına dair qərar verilməsində həyat sığortası polisinin benefisiarı maliyyə təsisatı tərəfindən müvafiq risk amili kimi qəbul edilməlidir. Maliyyə təsisatı hüquqi şəxs və ya hüquqi təsisat olan benefisiarın yüksək risk yaratdığını hesab edərsə, onda əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinə benefisiarın benefisial mülkiyyətçisinin ödəniş zamanı eyniləşdirilməsi və verifikasiyası üçün müvafiq tədbirlər daxil edilməlidir.

9. Maliyyə təsisatı yuxarıdakı 6-8-ci bəndlərə əməl etmək iqtidarında olmazsa, şübhəli əməliyyata dair məlumatın təqdim edilməsini nəzərdən keçirməlidir.

E. ARTIQ HƏYATA KEÇİRİLMİŞ EYNİLƏŞDİRMƏ VƏ VERİFİKASIYA TƏDBİRLƏRİNƏ ETİBAR

10. 10-cu Tövsiyədə göstərilən eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri maliyyə təsisatlarının, müştəri hər dəfə əməliyyat həyata keçirdikdə, hər bir müştərinin dəfələrlə eyniləşdirilməsinin və verifikasiyasının yerinə yetirməli olmasını nəzərdə tutmur. Təsisat artıq aparılmış eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərindən əldə edilmiş məlumatların etibarlılığına şübhə etməzsə, onlara etibar etmək hüququna malikdir. Maliyyə təsisatının belə şübhələrinin yaranmasına gətirib çıxaran hallara nümunə olaraq həmin müştəriyə münasibətdə pulların leqallaşdırılması şübhəsinin yaranmasını və ya müştərinin hesabı ilə bağlı fəaliyyətlərdə onun işgüzar profilinə uyğun olmayan əhəmiyyətli dəyişikliyin meydana çıxması hallarını göstərmək olar.

F. VERİFİKASIYANIN VAXTI

11. İşgüzar fəaliyyətin normal surətdə axınına maneə törətdilməməsinin vacib olması səbəbindən verifikasiyanın işgüzar münasibətlərin qurulmasından sonra tamamlanmasının icazə verildiyi hallara (həyat sığortası polislərinin benefisiarları üzrə yuxarı qeyd edilənlərə əlavə olaraq) nümunə olaraq aşağıdakıları göstərmək mümkündür:

- Birbaşa əlaqə qurmadan texnologiya vasitələrdən istifadə edilməklə yaradılan işgüzar münasibətlər.

- Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar. Qiymətli kağızlar sektorunda fəaliyyət göstərən şirkətlər və vasitəçilərdən müştərinin onlarla əlaqə saxladığı zaman bazar şərtlərinə uyğun olaraq əməliyyatları çox sürətlə həyata keçirməsi, habelə əməliyyatın verifikasiya tamamlanmadan həyata keçirilməsi tələb edilə bilər.

12. Maliyyə təsisatları müştərinin verifikasiyadan əvvəl işgüzar münasibətdən istifadə etdiyi hallara münasibətdə risk idarəetməsi prosedurları qəbul etməyə ehtiyac duya bilərlər. Bu prosedurlara bir qrup tədbirlər, məsələn, həyata keçirilən əməliyyatlarının sayının, növlərinin və ya məbləğinin məhdudlaşdırılması və bu növ münasibətlər üzrə gözlənilən normalardan kənar olaraq həyata keçirilən iri məbləqli və ya mürəkkəb əməliyyatların monitorinqi, daxil edilməlidir.

G. MÖVCUD MÜŞTƏRİLƏR

13. Maliyyə təsisatlarından eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin əvvəllər keçirilib-keçirilməməsini və ya nə vaxt keçirildiyini, habelə əldə edilmiş məlumatların müvafiqliyini nəzərə alaraq, mövcud müştərilərə³² münasibətdə mahiyyət və risk əsasında eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri tətbiq etmək və müvafiq hallarda belə mövcud münasibətlər üzrə eyniləşdirmə və verifikasiyanı həyata keçirmək tələb olunmalıdır.

H. RİSK ƏSASLI YANAŞMA³³

14. Aşağıdakı nümunələr FATF Standartlarının məcburi xarakterli elementləri deyildir və yalnız istiqamət vermək məqsədilə daxil edilmişdir. Nümunələrin əhatəli olması nəzərdə tutulmamışdır və onların faydalı indikator hesab edilməsinə baxmayaraq, onlar bütün hallarda əhəmiyyət kəsb etməyə bilər.

Yüksək risklər

15. Pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin yüksək olduğu hallar mövcuddur və bu hallarda əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri həyata keçirilməlidir. Müştərilərin növləri, dövlətlər və ya coğrafi ərazilər; və məxsusi məhsullar, xidmətlər, əqdlər və ya xidmət kanalları ilə bağlı pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin qiymətləndirilməsində potensial yüksək riskli hallara (12-16-cı Təvsiyələrdə göstərilənlərə əlavə olaraq) aşağıdakılar daxil edilə bilər:

(a) Müştərilər üzrə risk amilləri:

- işgüzar münasibətlər qeyri-adi şəraitdə həyata keçirilir (məsələn, maliyyə təsisatı və müştəri arasında böyük izah edilməyən coğrafi məsafənin olması).
- qeyri-rezident müştərilər.
- şəxsi aktivlərin saxlanma vasitələri olan hüquqi şəxslər və ya təsisatlar.
- adsız səhmdarlara və ya adsız səhmlərə malik şirkətlər.
- nağd pul tutarlı sahibkarlıq fəaliyyəti.
- Şirkətin işgüzar fəaliyyətinin xarakterini nəzərə alıqda, şirkətin mülkiyyət strukturu qeyri-adi və ya həddən artıq mürəkkəb göründükdə.

(b) Dövlət və ya coğrafi ərazi üzrə risk amilləri³⁴:

- Etibarlı mənbələrdə, məsələn qarşılıqlı qiymətləndirmə və ya ətraflı qiymətləri hesabatlarında və ya çap edilmiş əlavə hesabatlarda, müvafiq PL/TMM sisteminə malik olmadığı bildirilən dövlətlər.
- Məsələn BMT tərəfindən sanksiyalara, embarqolar və oxşar tədbirlərə məruz qalan dövlətlər.
- Yüksək korrupsiya və ya digər cinayətkar fəaliyyət səviyyəsinə malik olması etibarlı mənbələr tərəfindən müəyyən edilmiş dövlətlər.

³² Milli tələblərin qüvvəyə mindiyi tarixdə mövcud olan müştərilər

³³ Risk əsaslı yanaşma müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyasının tələb edildiyi hallara tətbiq edilmir, lakin belə tədbirlərin dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilə bilər.

³⁴ 19-cu Təvsiyə çərçivəsində dövlətlərin maliyyə təsisatlarından əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərini tətbiqini tələb etməsi, FATF belə tədbirlərin tətbiqini təvsiyə etdiyi təqdirdə, məcburi xarakter daşıyır.

• Etibarlı mənbələrdə terror fəaliyyətləri üçün vəsait və ya dəstək təqdim etdiyi, yaxud ərazisində siyahıya daxil edilmiş terror qruplaşmaları fəaliyyət göstərdiyi bildirilən dövlətlər və ya coğrafi ərazilər.

(c) Məhsul, xidmət, əməliyyat və ya xidmət kanalı risk amilləri:

- Fərdi bankçılıq.
- Anonim əməliyyatlar (buraya nağd pul vəsaitləri də daxil edilə bilər).
- Birbaşa əlaqə qurmadan texnologiya vasitələrindən istifadə edilməklə yaradılan işgüzar münasibətlər və həyata keçirilən əməliyyatlar.
- Naməlum və ya aidiyyəti olmayan üçüncü tərəflərdən qəbul edilən ödəniş

Aşağı risklər

16. Pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin aşağı olduğu hallar mövcuddur. Belə hallarda, dövlət və ya maliyyə təsisatı tərəfindən müvafiq təhlilin aparılması şərti ilə dövlətin öz maliyyə təsisatlarına sadələşdirilmiş eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin tətbiqinə icazə verməsi məqsədemüvafiq ola bilər.

17. Müştərilərin növləri, dövlətlər və ya coğrafi ərazilər, habelə spesifik məhsullar, xidmətlər, əməliyyatlar və xidmət kanalları ilə əlaqədar pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini qiymətləndirən zaman potensial aşağı riskli hallar üzrə nümunələrə aşağıdakılar daxil olur:

(a) Müştərilər üzrə risk amilləri:

- Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları – FATF Təvsiyələrinə uyğun pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə tələbləri ilə əhatə olunduqda, həmin tələbləri effektiv surətdə tətbiq etmiş və bu tələblərə riayət edilməsinin təmin edilməsi məqsədilə Təvsiyələrə uyğun olaraq effektiv surətdə nəzarət və ya monitoring edilən maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları.
- Fond birjasında səhmləri yerləşdirilmiş və benefisiar mülkiyyət üzrə müvafiq şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə tələblər müəyyən edən hesabat tələblərinin (ya fond birjası qaydaları, ya da qanun və normativ aktlarla) tətbiq olunduğu dövlət şirkətləri.
- Dövlət idarə və müəssisələri.

(b) Məhsul, xidmət, əməliyyat və ya xidmət kanalları üzrə risk amilləri:

- Premianın aşağı olduğu həyat sığortası polisləri (məsələn, illik premiyası 1000 ABŞ dolları/Avrodan az olan və ya birdəfəlik premiyası 2500 ABŞ dolları/Avrodan az olan).
- Pensiya sxemləri üzrə sığorta polisləri, əgər vaxtından əvvəl imtina seçimi yoxdursa və ya polis girov kimi istifadə edilə bilməzsə.
- İşçilər üçün təqaüd ödənişləri təmin edən, ödənişlərin əməkhaqqından tutulmalar vasitəsilə edildiyi və sistem qaydalarına əsasən üzvün sistemdəki payının başqasına verilməsinə icazə verilmədiyi pensiya, təqaüdçüxma sistemləri və ya digər sistemlər.
- Müəyyən növ müştərilər üçün müvafiq qaydad müəyyən edilmiş və məhdud xidmətlər təqdim edən və maliyyə xidmətlərinin əhatəsinin genişləndirilməsi məqsədləri üçün xidmətlərə çıxışın artırılması məqsədi daşıyan maliyyə məhsulları və xidmətləri.

(c) Dövlət və ya coğrafi ərazi üzrə risk amilləri:

- Etibarlı mənbələrdə, məsələn qarşılıqlı qiymətləndirmə və ya ətraflı qiymətləri hesabatlarında və ya çap edilmiş əlavə hesabatlarda, effektiv PL/TMM sisteminə malik olduğu bildirilən dövlətlər.
- Korrupsiya və ya digər cinayətkar fəaliyyət səviyyəsinə aşağı olması etibarlı mənbələr tərəfindən müəyyən edilmiş dövlətlər.

Risk qiymətləndirməsinin aparılmasında dövlətlər və ya maliyyə təsisatları müvafiq hallarda müxtəlif regionlar və ya ölkə daxilindəki ərazilər arasında pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riski ilə bağlı mümkün fərqlilikləri də nəzərə ala bilərlər.

18. Eyniləşdirmə və verifikasiya məqsədləri üçün pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskinin aşağı olması eyni müştərinin avtomatik olaraq bütün növ eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri, xüsusən əməliyyatların mütəmadi monitorinqi üzrə aşağı riskli olması demək deyildir.

Risk dəyişənləri

19. Müştərilərin növləri, dövlətlər və ya coğrafi ərazilər, habelə spesifik məhsullar, xidmətlər, əməliyyatlar və xidmət kanalları ilə əlaqədar pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini qiymətləndirən zaman maliyyə təsisatı həmin risk kateqoriyaları ilə bağlı risk dəyişənlərini nəzərə almalıdır. Həmin dəyişənlər istər ayrılıqda, istərsə də kombinasiya şəklində potensial riski artırır və ya azalda, beləliklə də eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin müvafiq səviyyəsinə təsir göstərə bilər.

Belə dəyişənlərin nümunələrinə daxildir:

- Hesab və ya münasibətlərin məqsədi.
- Müştəri tərəfindən deposit ediləcək aktivlərin səviyyəsi və ya həyata keçirilən əməliyyatların həcmi.
- İşgüzar münasibətlərin mütəmadiyyəti və müddəti.

Əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri

20. Maliyyə təsisatları aşkar iqtisadi və ya hüquqi məqsədi olmayan bütün mürəkkəb, qeyri-adi iri məbləğdə əməliyyatları və bütün qeyri-adi əməliyyat nümunələrini mümkün dərəcədə yoxlamalıdır. Pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin yüksək olduğu hallarda, maliyyə təsisatlarından müəyyən edilmiş risklərə uyğun olan əlavə eyniləşdirmə və verifikasiyasının aparılması tələb olunmalıdır. Onlar xüsusilə həmin əməliyyatların və ya fəaliyyətlərin qeyri-adi və ya şübhəli olub-olmamasını müəyyən etmək üçün işgüzar fəaliyyətin monitorinqinin səviyyəsini yüksəltməli və xarakterini sərtləşdirməlidirlər. Yüksək riskli işgüzar münasibətlərlə bağlı olaraq tətbiq ediləcək əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri nümunələrinə aşağıdakılar daxildir:

- Müştəri barədə əlavə məlumatın (məsələn, peşə, aktivlərin həcmi, ictimai məlumat bazaları, internetdə olan məlumatlar və s.) əldə edilməsi və müştəri və benefisiar mülkiyyətçi barədə eyniləşdirmə məlumatlarının daha davamlı surətdə yenilənməsi.
- İşgüzar münasibətlərin nəzərdə tutulan xarakteri barədə əlavə məlumatların əldə edilməsi.
- Müştərinin vəsaitlərinin, var-dövlətinin mənbəi barədə məlumatların əldə edilməsi.
- Nəzərdə tutulan və ya həyata keçirilmiş əməliyyatların səbəbləri haqqında məlumatların əldə edilməsi.
- İşgüzar münasibətlər yaratmaq və ya davam etdirmək üçün yuxarı rəhbərliyin razılığının alınması.
- Tətbiq edilən nəzarət tədbirlərinin sayının və mütəmadiyyətinin artırılması vasitəsilə işgüzar münasibətlərin gücləndirilmiş monitorinqinin aparılması, habelə daha dərin təhlilə ehtiyac duyulan əməliyyat nümunələrinin seçilməsi.
- İlk ödənişin oxşar eyniləşdirmə və verifikasiya standartlarının tətbiq edildiyi bankda yerləşən müştərinin adına olan hesab vasitəsilə həyata keçirilməsini tələb etmək.

Sadələşdirilmiş eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri

21. Pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri aşağı olduqda, maliyyə təsisatlarına aşağı riskin xarakterini nəzərə almalı olan sadələşdirilmiş eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərini tətbiq etməyə icazə verilə bilər. Sadələşdirilmiş tədbirlər aşağı risk amillərinə uyğun olmalıdır (məsələn, sadələşdirilmiş tədbirlər yalnız müştərilərin qəbulu tədbirləri və ya mütəmadi monitorinqin aspektləri ilə əlaqədar ola bilər). Mümkün tədbirlərin nümunələri aşağıdakılardır:

- işgüzar münasibətlərin yaradılmasından sonra müştərinin və benefisiar mülkiyyətçinin verifikasiyası (məsələn, əgər hesabla əlaqədar əməliyyatlar müəyyən edilmiş minimal həddən yuxarıya qalxarsa).
- müştərilərin eyniləşdirilməsi üzrə yeniləmələrin mütəmadiyyətinin azaldılması.

- müvafiq məbləğdə minimal hədd əsasında mütəmadi monitoring və əməliyyatların təhqiqi səviyyəsinin azaldılması.
- İşgüzar münasibətlərin məqsədi və nəzərdə tutulmuş xarakterinin öyrənilməsi üçün spesifik məlumatların toplanmaması və ya spesifik tədbirlərin görülməməsi, lakin onların məqsəd və xarakteri barədə məlumatların aparılan əməliyyatlar və yaradılmış işgüzar münasibətlərdən əldə edilməsi. Pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi şübhəsi olduqda və ya spesifik yüksək riskli hallar meydana çıxdıqda, sadələşdirilmiş eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin tətbiqi yolverilməzdir.

Minimal həddlər

22. 10-cu Təvsiyəyə əsasən, birdəfəlik əməliyyatlar üzrə müəyyən edilmiş minimal hədd 15 000 ABŞ dolları/Avrodur. Müəyyən edilmiş minimal həddən yuxarı maliyyə əməliyyatlarına əqdin bir əməliyyat və ya bir-biri ilə əlaqədar olan bir neçə əməliyyat vasitəsilə həyata keçirildiyi hallar daxildir.

Mütəmadi eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri

23. Maliyyə təsisatlarından eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri çərçivəsində toplanmış sənədlərin və ya məlumatların davamlı olaraq yenilənməsini və mövcud məlumatlara, xüsusən yüksək riskli müştərilər kateqoriyası üzrə məlumatlara baxış keçirməklə onların aidiyyəti olmasını təmin etmək tələb olunur.

12-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYDLƏR (SİYASİ XADİMLƏR)

Maliyyə təsisatları həyat sığortası şəhadətnaməsinin və ya tələb olunduqda, benefisiarın benefisiar sahibinin siyasi xadim olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müvafiq tədbirlər yerinə yetirməlidirlər. Bu, ən gec ödəniş zamanı baş verməlidir. Müəyyən edilmiş risklərin yüksək olduğu hallarda, müştərinin normal eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin tətbiqindən əlavə, maliyyə təsisatlarından:

- a) sığorta şəhadətnaməsi üzrə ödənişin verilməsindən əvvəl yuxarı rəhbərliyi məlumatlandırmaq; və
- b) şəhadətnamənin məxsus olduğu şəxsə bütün işgüzar münasibətlərin daha dərinlən araşdırmasını aparmaq və şübhəli əməliyyatlara dair məlumatın təqdim edilməsini nəzərdən keçirmək tələb oluna bilər.

13-CÜ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (MÜXBİR BANK MÜNASİBƏTLƏRİ)

Maliyyə təsisatlarının (a)-(e) meyarlarını tətbiq etməli olduğu oxşar münasibətlərə, məsələn, qiymətli kağızlar üzrə əməliyyatlar və pul köçürmələrinin aparılması məqsədilə başlıca qurum olaraq xarici dövlətin maliyyə təsisatı və onun müştəriləri üçün yaradılmış münasibətlər daxildir. *Tranzit hesablar* termini dedikdə, üçüncü tərəflərin öz adlarından işgüzar münasibətləri həyata keçirmək üçün birbaşa istifadə etdikləri müxbir hesablar nəzərdə tutulur

14-CÜ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ YA QİYMƏTLİLƏR ÜZRƏ KÖÇÜRMƏ XİDMƏTLƏRİ)

Dövlətin artıq maliyyə təsisatı olaraq həmin dövlətdə lisenziyalaşdırılmış və ya qeydiyyatata alınmış (FATF Təvsiyələrində göstərilədiyi kimi) və həmin lisenziya, yaxud qeydiyyat əsasında pul vəsaitlərin və ya qiymətlilərin köçürülməsi üzrə xidmətlər göstərməsinə icazə verilmiş və artıq FATF Təvsiyələri çərçivəsində müvafiq öhdəliklərin tam olaraq tətbiq edildiyi fiziki və ya hüquqi şəxslərə münasibətdə ayrıca lisenziyalaşdırma və ya qeydiyyat sistemi tətbiq etməsinə ehtiyac yoxdur.

16-CI TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (ELEKTRON KÖÇÜRMƏLƏR)

A. MƏQSƏD

1. 16-cı Tövsiyə terrorçuların və digər cinayətkarların öz vəsaitlərinin hərəkəti üçün elektron köçürmələrə məhdudiyətsiz çıxışının olmasının qarşısını almaq və sui-istifadə halları baş verdikdə onları aşkar etmək məqsədilə hazırlanmışdır. Bu Tövsiyə xüsusən elektron köçürmənin emitent və benefisiarı barədə əsas məlumatları əldə etməklə aşağıdakı orqanların həmin məlumatlara çıxışını təmin etmək məqsədi daşıyır:

(a) terrorçuların və digər cinayətkarların aşkarlanması, istintaqa cəlb edilməsi və cinayət təqibinin həyata keçirilməsində və həmin şəxslərin aktivlərinin izlənməsində yardım göstərmək məqsədilə müvafiq hüquq-mühafizə və ya prokurorluq orqanlarının;

(b) şübhəli və ya qeyri-adi fəaliyyətin təhlili və zəruri hallarda bu məlumatların aidiyyəti üzrə təqdim edilməsi üçün maliyyə monitorinqi orqanlarının, habelə,

(c) şübhəli əməliyyatların aşkar edilməsi və onlara dair məlumatların təqdim edilməsini təmin etmək, terrorçuluq və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması və onlara qarşı mübarizə ilə bağlı olan BMT TŞ-nin müvafiq qətnamələrində, o cümlədən 1267 (1999-cu il) nömrəli qətnamə və sonrakı aidiyyəti qətnamələr və 1373 (2001-ci il) nömrəli qətnamədə göstərilmiş öhdəliklərə uyğun olaraq, siyahıya daxil edilmiş şəxslərlə və təsisatlarla əməliyyatların aparılması qadağalarına əməl etmək və dondurulma tədbirinin həyata keçirilməsi ilə bağlı tələbləri yerinə yetirmək məqsədilə emitent, vasitəçi və benefisiar maliyyə təsisatlarının.

2. Bu məqsədlərə nail olmaq üçün dövlətlər bütün elektron köçürmələri izləmək iqtidarında olmalıdırlar. Kiçik məbləqli elektron köçürmələrin yaratdığı potensial terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi təhlükəsi səbəbindən, dövlətlər limiti əməliyyatların gizli surətdə həyata keçirilməsi riskini və maliyyə xidmətlərinin əhatəsinin genişləndirilməsinin əhəmiyyətini nəzərə alaraq həddi minimuma endirməlidirlər. Ödəniş sisteminə mənfi təsir göstərə biləcək sərt standartların müəyyən edilməsi və yalnız yeganə bir əməliyyat proseduruna icazə verilməsi FATF-ın məqsədini təşkil etmir.

B. ƏHATƏ DAİRƏSİ

3. 16-cı Tövsiyə transsərhəd elektron köçürmələri, ölkədaxili elektron köçürmələri, o cümlədən serial ödənişlər və kover ödənişlərə aiddir.

4. 16-cı Tövsiyə aşağıdakı ödəniş növlərini ehtiva etmir:

(a) kredit, debet və ya əvvəlcədən ödənilmiş kartlardan istifadə etməklə məhsulların və ya xidmətlərin alınması üçün həyata keçirilən əməliyyatdan irəli gələn hər hansı köçürmə, əgər kredit, debet və ya əvvəlcədən ödəmə kartlarının nömrələri əməliyyatdan irəli gələn bütün köçürmələri müşayiət edərsə. Lakin şəxsdən-şəxsə elektron pul köçürməsini həyata keçirmək üçün kredit, debet və ya əvvəlcədən ödənilmiş kartlardan ödəniş sistemi kimi istifadə edilərsə, əməliyyat 16-cı Tövsiyənin təsiri altına düşür və zəruri məlumat bildirişə daxil edilməlidir.

(b) Maliyyə təsisatından-maliyyə təsisatına köçürmələr və ödəmələr, həm emitent, həm də benefisiarın öz adından hərəkət edən maliyyə təsisatları olduğu hallarda.

5. Dövlətlər aşağıdakı tələbləri tətbiq etməklə transsərhəd elektron köçürmələr üzrə limit (1000 ABŞ dolları/Avro) qəbul edə bilirlər:

(a) Dövlətlər maliyyə təsisatlarının belə köçürmələrə aşağıdakıları daxil etməsini təmin etməlidirlər: (i) emitentin adı; (ii) benefisiarın adı; və (iii) hər birinin hesab nömrəsi və ya əməliyyatın xüsusi istinad nömrəsi. Bu məlumatın dəqiqliyinin yoxlanılmasına ehtiyac yoxdur, lakin əgər pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi şübhəsi olarsa, maliyyə təsisatı müştərisi ilə bağlı məlumatı verifikasiya etməlidir.

(b) Buna baxmayaraq, dövlətlər minimal həddən aşağı məbləğdə daxil olan transsərhəd elektron köçürmələrin emitent barədə tələb olunan və dəqiq məlumatlara malik olmasını tələb edə bilərlər.

C. TƏLƏBLƏRƏ CAVAB VERƏN TRANSSƏRHƏD ELEKTRON KÖÇÜRMƏLƏR

6. Tələblərə cavab verən bütün elektron köçürmələri müşayiət edən məlumatlara hər bir halda aşağıdakılar daxil olmalıdır:

(a) emitentin adı;

(b) emitentin hesab nömrəsi, bu, elə bir hesabın nömrəsi olmalıdır ki, o, əməliyyatın emalı üçün istifadə edilsin;

(c) emitent ünvanı, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədinin nömrəsi, yaxud müştəri eyniləşdirmə nömrəsi³⁵ və ya doğum tarixi və yeri;

(d) benefisiarın adı; və

(e) benefisiarın hesab nömrəsi, bu, elə bir hesabın nömrəsi olmalıdır ki, o, əməliyyatın emalı üçün istifadə edilsin.

7. Hesab olmadıqda, əməliyyatın izlənməsinə imkan yaradan əməliyyatın xüsusi istinad nömrəsi daxil edilməlidir.

8. Bir emitentin bir neçə ayrı-ayrı transsərhəd elektron köçürməsi benefisiarlara ötürülmə məqsədilə bir paket fayla daxil edilərsə, onlara münasibətdə emitentə dair məlumatla bağlı 6-cı bəndin tələbləri tətbiq edilməyə bilər, bir şərtlə ki, onlara emitentin hesab nömrəsi və əməliyyatın xüsusi istinad nömrəsi (yuxarıdakı 7-ci bənddə qeyd edilən) daxil edilsin və paket fayla emitentə dair tələb olunan və dəqiq məlumatları, benefisiar dövlətdə tam surətdə izlənilə bilən benefisiar barəsində tam məlumat daxil olsun.

D. ÖLKƏDAXİLİ ELEKTRON KÖÇÜRMƏLƏR

9. Ölkədaxili elektron köçürmələrə dair məlumatların müvafiq orqanlara və benefisiar maliyyə təsisatlarına digər vasitələrlə təqdim edilməsi mümkün olduğu halda, həmin məlumatlar, transsərhəd elektron köçürmələrdə olduğu kimi, emitentə dair məlumatları da ehtiva etməlidir. İkinci halda, emitent maliyyə təsisatının yalnız hesab nömrəsi və ya əməliyyatın xüsusi istinad nömrəsini daxil etməsinə ehtiyac vardır, bir şərtlə ki, bu nömrələr əməliyyatın öz emitent və ya benefisiarı ilə əlaqələndirilməsinə imkan yaratsın.

10. Məlumat benefisiar maliyyə təsisatı və ya müvafiq səlahiyyətli orqanlardan sorğunun qəbul edildiyi tarixdən üç iş günü ərzində emitent maliyyə təsisatı tərəfindən təqdim edilməlidir. Hüquq-mühafizə orqanları belə məlumatları dərhal əldə etmək etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar.

E. EMİTENT, VASİTƏÇİ VƏ BENEFİSİAR MALİYYƏ TƏSİSATLARININ ÖHDƏLİKLƏRİ

11. Emitent maliyyə təsisatı tələblərə cavab verən elektron köçürmələrin emitent barədə tələb olunan və dəqiq məlumatlara, habelə benefisiar barədə tələb olunan məlumatlara malik olmasını təmin etməlidir.

12. Emitent maliyyə təsisatı hər hansı bir müvafiq minimal həddən aşağı məbləğdə olan transsərhəd elektron köçürmələrinə emitentin adı və benefisiarın adı və hər birinin hesab nömrəsi, yaxud əməliyyatın xüsusi istinad nömrəsi barədə məlumatların daxil olunmasını təmin etməlidir.

13. Emitent maliyyə təsisatı 11-ci Təvsiyəyə uyğun olaraq, emitent və benefisiar barədə toplanmış bütün məlumatları saxlamalıdır.

14. Elektron köçürmə yuxarıda qeyd edilmiş tələblərə cavab vermədikdə, emitent maliyyə təsisatına onu icra etməyə icazə verilməməlidir.

³⁵ Müştərinin eyniləşdirmə nömrəsi emitentlə emitent maliyyə təsisatını xüsusi surətdə əlaqələndirən bir nömrədir və 7-ci bənddə göstərilən əməliyyatın xüsusi istinad nömrəsindən fərqlənir. Müştərinin eyniləşdirmə nömrəsi ən azı aşağıdakılardan birinin daxil olduğu, emitent maliyyə təsisatında saxlanılan bir məlumatdır: müştərinin ünvanı, şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin nömrəsi və doğum tarixi və yeri

Vasitəçi maliyyə təsisatı

15. Transsərhəd elektron köçürmələrə münasibətdə, belə elektron köçürmələr zəncirinin vasitəçilik elementinin prosesinqini həyata keçirən maliyyə təsisatları elektron köçürməni müşayiət edən emitent və benefisiarlarla bağlı bütün məlumatların əməliyyata dair məlumatlarla birgə saxlanılmasını təmin etməlidirlər.

16. Texniki məhdudiyyətlər transsərhəd elektron köçürməsini müşayiət edən emitent və benefisiar barədə tələb olunan məlumatların aidiyyəti ölkədaxili elektron köçürmə ilə birgə saxlanılmasını qeyri-mümkün edərsə, emitent maliyyə təsisatı və ya digər vasitəçi maliyyə təsisatından alınmış bütün məlumatlar köçürməni qəbul edən vasitəçi maliyyə təsisatı tərəfindən ən azı beş müddətində saxlanmalıdır.

17. Vasitəçi maliyyə təsisatı emitent və ya benefisiar üzrə tələb edilən məlumatların olmadığı transsərhəd elektron köçürmələri müəyyən etmək üçün müvafiq tədbirlər görməlidir. Belə tədbirlər tam dəqiq prosesinqə uyğun aparılmalıdır.

18. Vasitəçi maliyyə təsisatı (i) emitent və ya benefisiar üzrə tələb edilən məlumatların olmadığı elektron köçürmələri icra etmək, icrasından imtina etmək və ya dayandırmaq və (ii) müvafiq əlavə tədbir barədə qərar vermək üçün effektiv risk əsaslı siyasətlərə və prosedurlara malik olmalıdır.

Benefisiar maliyyə təsisatı

19. Benefisiar maliyyə təsisatı emitent və ya benefisiar üzrə tələb edilən məlumatların olmadığı transsərhəd elektron köçürmələri müəyyən etmək üçün müvafiq tədbirlər görməlidir. Belə tədbirlərə hadisə sonrası monitorinq və ya mümkün olduqda, real zaman çərçivəsində monitorinq daxil edilə bilər.

20. Tələblərə cavab verən elektron köçürmələrlə bağlı olaraq benefisiar maliyyə təsisatı, benefisiarın verifikasiyasını həyata keçirməmişdirsə, bunu yerinə yetirməli və 11-ci Təvsiyəyə uyğun olaraq bu məlumatları saxlamalıdır.

21. Benefisiar maliyyə təsisatı emitent və ya benefisiar üzrə tələb edilən məlumatların olmadığı elektron köçürmələri icra etmək, icrasından imtina etmək və ya dayandırmaq və (ii) müvafiq əlavə tədbir barədə qərarlar qəbul etmək üçün effektiv risk əsaslı siyasətlərə və prosedurlara malik olmalıdır.

F. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ YA QIYMƏTLİLƏR ÜZRƏ KÖÇÜRMƏ XİDMƏTLƏRİ

22. Pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidməti göstərənlərdən birbaşa və ya agentləri vasitəsilə fəaliyyət göstərdikləri dövlətlərdə 16-cı Təvsiyənin bütün müvafiq tələblərinə riayət etmək tələb olunmalıdır. Pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidməti göstərən elektron köçürmənin həm emitent, həm də benefisiar tərəflərinə nəzarət etdiyi təqdirdə, pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidməti göstərən:

- (a) şübhəli əməliyyata dair məlumatın təqdim edilib-edilməməsinə dair qərar qəbul etmək üçün həm emitent, həm də benefisiar tərəflərdən alınmış bütün məlumatları nəzərə almalı; və
- (b) şübhəli elektron köçürmənin təsir etdiyi istənilən dövlətdə maliyyə monitorinqi orqanına şübhəli əməliyyata dair məlumat və əməliyyata dair müvafiq məlumatları təqdim etməlidir.

Təvsiyədə istifadə edilmiş spesifik terminlərin lüğəti	
“Dəqiq” sözü	dəqiqliyi verifikasiya edilmiş məlumatları təsvir etmək istifadə edilir.
Paket köçürmə	eyni maliyyə təsisatlarına göndərilən, lakin eyni və ya fərqli şəxslərlə əlaqədar ola biləcək bir neçə ayrı-ayrı elektron köçürmədən ibarət köçürmədir.
Benefisiar	emitent tərəfindən həyata keçirilməsi barəsində göstəriş alınmış elektron köçürməni alan tərəf kimi göstərilmiş fiziki və ya hüquqi şəxs,

		yaxud hüquqi təsisatdır.
Benefisiar maliyyə təsisatı		emitent maliyyə təsisatından birbaşa və ya vasitəçi maliyyə təsisatı vasitəsilə elektron köçürməni alan və vəsaitləri benefisiara təqdim edən maliyyə təsisatıdır.
Kover ödəniş		emitent maliyyə təsisatından benefisiar maliyyə təsisatına birbaşa göndərilmiş ödəniş bildirişi ilə bir və ya daha çox vasitəçi maliyyə təsisatı vasitəsilə emitent maliyyə təsisatından benefisiar maliyyə təsisatına göndərilmiş ödəniş tapşırığını birləşdirən elektron köçürmədir.
Transsərhəd elektron köçürmə	elektron	emitent maliyyə təsisatının və benefisiar maliyyə təsisatının ayrı-ayrı dövlətlərdə yerləşdiyi hər hansı <i>elektron köçürmədir</i> . Bu termin, həmçinin, elektron köçürmədə iştirak edən ən azı bir maliyyə təsisatının başqa bir dövlətdə yerləşdiyi hər hansı bir <i>elektron köçürmə</i> zəncirini də ifadə edir.
Ölkədaxili köçürmələr	elektron	Eyni dövlətdə yerləşən emitent maliyyə təsisatı və benefisiar maliyyə təsisatının həyata keçirdiyi hər hansı bir <i>elektron köçürmədir</i> . Odur ki, bu termin ödəniş bildirişinin ötürülməsi üçün istifadə edilən sistemin digər dövlətdə yerləşməsinə baxmayaraq, bütövlükdə bir dövlətin sərhədləri daxilində baş verən hər hansı bir <i>elektron köçürmə</i> zəncirini ifadə edir. Bu termin habelə bütövlükdə Avropa İqtisadi Regionunun sərhədləri daxilində reallaşan hər hansı bir <i>elektron köçürmə</i> zəncirini də ifadə edir ³⁶ .
Vasitəçi maliyyə təsisatı		emitent maliyyə təsisatının və benefisiar maliyyə təsisatının və ya digər vasitəçi maliyyə təsisatının adından elektron köçürmə qəbul edən və göndərən serial və kover ödənişlər zəncirindəki maliyyə təsisatıdır.
Emitent maliyyə təsisatı		emitentdən elektron köçürmə barəsində sifarişi qəbul etdikdə elektron köçürməni başlayan və vəsaiti göndərən maliyyə təsisatıdır.
Emitent		öz hesabından elektron köçürmənin həyata keçirilməsinə icazə verən hesab sahibi və ya hesab olmadıqda, elektron köçürmənin yerinə yetirilməsini emitent maliyyə təsisatına sifariş edən fiziki və ya hüquqi şəxsdir.
Tələblərə cavab verən elektron köçürmələr		16-cı Təvsiyəyə İzahlı Qeydin 5-ci bəndində göstərilən hər hansı müvafiq minimal həddən yuxarı məbləğdə olan transsərhəd elektron köçürmədir.
Tələb edilən məlumat		tələb olunan bütün məlumat elementlərinin təqdim edilməsini təsvir etmək üçün istifadə edilir. 6(a), 6(b) və 6(c) alt-bəndlərində <i>emitent</i>

³⁶ 16-cı Təvsiyə məqsədləri üçün və onun tələblərinə uyğunluğun qiymətləndirilməsi məhdudlaşan məqsədlərlə istənilən qurum beynəlxalq yurisdiksiya kimi tanınması məqsədilə FATF-a müraciət edə bilər.

	<i>barədə tələb edilən məlumatlar</i> göstərilmişdir. 6(d) və 6(e) alt-bəndlərində <i>benefisiar barədə tələb edilən məlumatlar</i> göstərilmişdir.
Serial ödənişlər	elektron köçürmə və müşayiətedici ödəniş bildirişi emitent maliyyə təsisatından birbaşa və ya bir, yaxud bir neçə vasitəçi maliyyə təsisatı (məsələn, müxbir banklar) vasitəsilə benefisiar maliyyə təsisatına göndərilən birbaşa ardıcıl ödəniş zənciridir.
Birbaşa emal	mexaniki müdaxilə olmadan elektron surətdə həyata keçirilən ödəniş əməliyyatlarına aiddir.
Əməliyyatın xüsusi istinad nömrəsi	elektron köçürmələr üçün istifadə edilən ödəniş sistemləri və ya bildiriş protokollarına uyğun olaraq, ödəniş xidməti göstərən tərəfindən müəyyən edilmiş hərf, rəqəm və simvolların kombinasiyasıdır.
Elektron köçürmə	emitentin adından maliyyə təsisatı vasitəsilə elektron surətdə müəyyən məbləğdə vəsaitin benefisiar maliyyə təsisatındakı benefisiara təqdim edilməsi məqsədilə emitent və benefisiarın eyni şəxs olub-olmamasından asılı olmayaraq həyata keçirilən hər hansı bir əməliyyatdır ³⁷ .

³⁷ Belə hesab edilir ki, elektron köçürmələr üzrə hesablaşmalar netto hesablaşmalar qaydasında aparıla bilər. Bu izahlı qeyd vəsaitlərin resipientə verilməsini təmin etmək üçün emitent maliyyə təsisatından benefisiar maliyyə təsisatına, o cümlədən vasitəçi maliyyə təsisatı vasitəsilə, göndərilən sifarişlər daxil edilməli olan məlumata istinad edir. Maliyyə təsisatları arasında hər hansı bir netto hesablaşma 4(b) alt-bəndinə əsasən bu tələblərin tətbiqindən azad olmalıdır.

17-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (ÜÇÜNCÜ TƏRƏFLƏRƏ ETİBAR)

1. Bu Tövsiyə autsorsinq (işin icrası üçün icraçının kənardan cəlb edilməsi) və ya agent münasibətlərində tətbiq edilmir. Üçüncü tərəfə etibar ssenarisində üçüncü tərəfə 10-cu və 11-ci Tövsiyələrə uyğun olaraq müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası, habelə məlumatların saxlanması tələbləri, nəzarət və ya monitoring tətbiq edilməli və tənzimlənməlidir. Üçüncü tərəfin adətən müştəri ilə işgüzar münasibətləri mövcud olur, bu da müştəri tərəfindən etibar edən qurumla yaradılacaq münasibətlərdən ayrılır və üçüncü tərəf müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası tədbirlərinin yerinə yetirilməsi üçün öz prosedurlarını tətbiq edəcəkdir. Bu, autsorsinq/agentlik ssenarisi ilə müqayisə edilə bilər, bu halda, kənardan cəlb edilmiş təsisat müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası tədbirlərini ona bu funksiyaları həvalə etmiş maliyyə təsisatının adından onun prosedurlarına uyğun surətdə tətbiq edir və kənardan cəlb edilmiş təsisat tərəfindən həmin prosedurların effektiv icrasına müvafiq funksiyaları ona həvalə etmiş maliyyə təsisatı tərəfindən nəzarət həyata keçirilə bilər.
2. 17-ci Tövsiyənin məqsədləri üçün *müvafiq səlahiyyətli orqanlar* termini (i) mənsub olduğu dövlətin qrup səviyyəsində qrup siyasətlərini və sistemini öyrənmək üçün cəlb edilmiş orqanı və (ii) yerləşdiyi dövlətin filialları/törəmə şirkətlər baxımından cəlb edilən orqanları deməkdir.
3. *Üçüncü tərəflər* termini barəsində nəzarət həyata keçirilən və ya monitoring edilən və 17-ci Tövsiyənin tələblərinə cavab verən maliyyə təsisatları və qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları deməkdir.

18-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(DAXİLİ NƏZARƏT SİSTEMLƏRİ VƏ XARİCİ FİLİALLAR VƏ TÖRƏMƏ ŞİRKƏTLƏR)

1. Maliyyə təsisatlarının pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı proqramına aşağıdakılar daxil olmalıdır:

(a) Tələblərə uyğunluğun müvafiq idarə edilməsi tədbirləri daxil olmaqla, daxili siyasətlərin, prosedurların və sistemlərinin, habelə işçilərin iş qəbul zamanı yüksək standartların təmin edilməsi üçün müvafiq yoxlama prosedurlarının hazırlanması;

(b) işçilər üçün davamlı təlim proqramı; və

(c) sistemin yoxlanması üçün müstəqil audit xidməti.

2. Görüləcək tədbirlərin növü və səviyyəsi pulların leqallaşdırılması və terrorçuların maliyyələşdirilməsi riski və işgüzar fəaliyyətin həcmində müvafiq olmalıdır.

3. Tələblərə uyğunluğun idarə edilməsi mexanizmi məsul şəxsin rəhbərlik səviyyəsində təyin edilməsini də ehtiva etməlidir.

4. Maliyyə qruplarının pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı proqramları maliyyə qrupunun bütün filial və nəzarət-səhm paketinin maliyyə qrupunda olduğu törəmə şirkətlərini əhatə etməlidir. Bu proqramlara yuxarıdakı (a)-(c) bəndlərdə verilmiş tədbirlər daxil olmalı və onlar filiallar və nəzarət-səhm paketinin maliyyə qrupunda olduğu törəmə şirkətlərinin işgüzar fəaliyyətinə uyğun olmalıdır. Belə proqramlar filiallar və nəzarət-səhm paketinin maliyyə qrupunda olduğu törəmə şirkətləri səviyyəsində effektiv surətdə icra olunmalıdır. Bu proqramlara müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası və pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə risk idarəetməsi məqsədləri üçün tələb olunan məlumatların mübadiləsi siyasət və prosedurları da daxil olmalıdır. Qrup səviyyəsində tələblərə uyğunluq, audit və PL/TMM xidmətləri PL/TMM məqsədləri üçün zəruri olduqda filial və törəmə şirkətlərdən müştəri, hesab və əməliyyatlara dair məlumatlarla təmin edilməlidirlər. Məxfilik və mübadilə edilmiş məlumatların istifadəsinə dair müvafiq tədbirlər mövcud olmalıdır.

5. Maliyyə təsisatları PL/TMM tələbləri nisbətən “yumşaq” olan dövlətlə xarici əməliyyatları yerinə yetirərkən orada yerləşən filial və törəmə şirkətlərinin həmin ölkənin qanunvericiliyinin imkan verdiyi həddə öz ölkələrinin tələblərini tətbiq etməsini təmin etməlidirlər. Əgər filialların və törəmə şirkətlərin yerləşdiyi dövlət yuxarıdakı tədbirlərin müvafiq qaydada tətbiqinə icazə verməzsə, maliyyə qrupları pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin idarə edilməsi üçün müvafiq əlavə tədbirlər tətbiq etməli və mənsub olduqları dövlətin nəzarət orqanlarına məlumat verməlidirlər.

Əlavə tədbirlər kifayət etmədikdə, dövlətin səlahiyyətli orqanları maliyyə qrupu üzərinə əlavə nəzarət tədbirlərinin tətbiqi, o cümlədən, müvafiq hallarda, maliyyə qrupuna filial və ya törəmə şirkətin yerləşdiyi dövlətdə fəaliyyətini dayandırması barədə müraciətin ünvanlanması da daxil olmaqla, əlavə nəzarət tədbirlərinin tətbiqini nəzərdən keçirə bilirlər.

19-CU TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (YÜKSƏK RISKLİ DÖVLƏTLƏR)

1. Maliyyə təsisatları tərəfindən yerinə yetirilə biləcək əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinə 10-cu Təvsiyəyə İzahlı Qeydin 20-ci bəndində göstərilmiş və risklərin azaldılmasına oxşar təsir göstərən hər hansı digər tədbirlər daxildir.

2. Dövlətlər tərəfindən tətbiq edilə biləcək əks-tədbir nümunələri və risklərin azaldılmasında analogi təsirli istənilən digər tədbirlər aşağıdakılardır:

(a) Maliyyə təsisatlarından əlavə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirlərinin spesifik elementlərinin tətbiq edilməsinin tələbi;

(b) Maliyyə əməliyyatlarına dair müvafiq məlumatların təqdim edilməsi üzrə gücləndirilmiş mexanizmlərin və ya məlumatların sistemə surətdə təqdim olunmasını tətbiqi.

(c) Belə bir dövlətdən olan maliyyə təsisatının törəmə şirkətlərinin, filiallarının və ya nümayəndəliklərinin yaradılmasına razılıq verməmək, və ya müvafiq maliyyə təsisatının adekvat PL/TMM sistemə malik olmayan bir dövlətə mənsub olmasının başqa bir formada nəzərə alınması.

(d) Maliyyə təsisatlarına adekvat PL/TMM sistemi olmayan ölkələrdə filial və ya nümayəndəliklərin yaradılmasının qadağan edilməsi;

(e) Müəyyən edilmiş dövlət və ya dövlətlərdəki şəxslərlə işgüzar münasibətlərin və maliyyə əməliyyatlarının məhdudlaşdırılması.

(f) Maliyyə təsisatlarına müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası prosesinin elementlərinin yerinə yetirilməsinin belə bir dövlətdə yerləşən üçüncü tərəfə etibar edilməsinin qadağan olunması.

(g) Maliyyə təsisatlarından belə bir dövlətdəki maliyyə təsisatları ilə müxbir münasibətlərin nəzərdən keçirilməsinin və ona müvafiq dəyişikliklərin edilməsinin və ya zəruri hallarda ləğv edilməsinin tələb olunması.

(h) belə bir dövlətin ərazisində yerləşən maliyyə təsisatlarının filialları və törəmə şirkətlərinə münasibətdə nəzarət orqanları tərəfindən yoxlamaların və ya kənar audit tələblərinin gücləndirilməsinin tələb olunması.

(i) Maliyyə qruplarına münasibətdə onların belə bir dövlətdə yerləşən hər hansı filial və törəmə şirkətləri ilə bağlı kənar audit tələblərinin gücləndirilməsinin tələb edilməsi.

Maliyyə təsisatlarının digər dövlətlərinin PL/TMM sistemlərində mövcud olan çatışmazlıqlar barədə məlumatlandırılmasının təmin olunması üçün effektiv tədbirlər mövcud olmalıdır.

20-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(ŞÜBHƏLİ ƏMƏLIYYATLARA DAİR MƏLUMATLARIN TƏQDİM EDİLMƏSİ)

1. 20-ci Tövsiyədə cinayət fəaliyyətinə istinad pulların leqallaşdırılması baxımından predikativ cinayət olan bütün cinayət əməllərinə və ya ən azı 3-cü Tövsiyədə tələb olunan predikativ cinayət kimi qəbul edilən həmin hüquqpozmalara aiddir. Dövlətlərə bu alternativlərdən birincisini qəbul etmək qəti şəkildə tövsiyə olunur.
2. 20-ci Tövsiyədə terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə istinad spesifik terror aktına və ya aktlarına bağlılıq olmadıqda belə, terror aktlarının, habelə terror təşkilatlarının və ya fərdi terrorçuların maliyyələşdirilməsinə aiddir.
3. Bütün şübhəli əməliyyatlar, o cümlədən əməliyyatların aparılmasına cəhdlər barədə məlumatlar əməliyyatın məbləğindən asılı olmayaraq təqdim edilməlidir.
4. Məlumatların təqdim edilməsinə dair tələb birbaşa məcburi öhdəlik xarakteri daşmalıdır və istər pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayəti üzrə mümkün cinayət təqibi səbəbindən, istərsə də başqa bir formada (bunu dolayısı ilə məlumatların təqdim edilməsi də adlandırılır) şübhəli əməliyyatların təqdim edilməsinə dair hər hansı bir bilvasitə və ya dolaylı öhdəliyin olması qəbul edilməzdir.

22-Cİ VƏ 23-CÜ TÖVSIYƏLƏRƏ İZAHLI QEYD (MÜƏYYƏN EDİLMİŞ QEYRİ-MALİYYƏ TƏSİSATLARI VƏ PEŞƏKARLAR)

1. Əməliyyatlar üzrə müəyyən edilmiş limit aşağıdakı kimidir:

- Kazinolar (22-ci Tövsiyə çərçivəsində) – 3000 ABŞ dolları/Avro
- Qiymətli metalların və qiymətli daşların alqı-satqısı ilə məşğul olan şəxslər üçün nağd əməliyyat apararkən (22-ci və 23-cü Tövsiyələr çərçivəsində) – 15 000 ABŞ dolları/Avro .

Müəyyən edilmiş minimal limitdən maliyyə əqdlərinə əqdin bir əməliyyat və ya bir-biri ilə əlaqəli olduğu görünən bir neçə əməliyyat çərçivəsində yerinə yetirildiyi hallar daxildir.

2. Maliyyə təsisatlarına aid olan İzahlı Qeydlər müvafiq hallarda müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara da şamil edilir. 22-ci və 23-cü Tövsiyələrə uyğunluğun təmin edilməsi üçün dövlətlərin məxsusi olaraq vəkillər, notariuslar, mühasiblər və digər müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisat və peşəkarlarına aid olan qanunlar və ya normativ aktlar qəbul etməsinə, bu təsisat və ya peşəkarlar əsas fəaliyyətlərini əhatə edən qanunlar və ya normativ aktlara daxil edildiyi təqdirdə, ehtiyac yoxdur.

22-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(MÜƏYYƏN EDİLMİŞ QEYRİ-MALİYYƏ TƏSİSATLARI VƏ PEŞƏKARLAR – MÜŞTƏRİLƏRİN EYNİLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ VERİFİKASIYASI)

1. Daşınmaz əmlakın alqı-satqısı üzrə agentlər əmlakın həm alıcılarına, həm də satıcılarına münasibətdə 10-cu Tövsiyənin tələblərinə riayət etməlidirlər.
2. Müştərilər 3000 ABŞ dolları/Avro və ya daha çox məbləğdə maliyyə əqdləri apardıqlarında, kazinolar 10-cu Tövsiyəni, o cümlədən müştərilərin eyniləşdirilməsi və verifikasiyasını həyata keçirməlidirlər. Müştərilərin eyniləşdirilməsinin kazinonun girişində yerinə yetirilməsi qənaətbəxş hesab edilə, lakin mütləq surətdə qənaətbəxş hesab edilməyə də bilər. Dövlətlər kazinolardan istənilən bir müştəri üzrə eyniləşdirmə və verifikasiya məlumatların müştərinin kazinoda apardığı əməliyyatlarla əlaqələndirilməsinin təmin olunmasını tələb etməlidir.

23-CÜ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(MÜƏYYƏN EDİLMİŞ QEYRİ-MALİYYƏ TƏSİSATLARI VƏ PEŞƏKARLAR – DİGƏR TƏDBİRLƏR)

1. Peşə sirri və ya hüquqşünaslıq peşəsinin təmin etdiyi imtiyazla müvafiq məlumat əldə etdikləri təqdirdə, vəkillər, notariuslar, digər müstəqil hüquqşünaslar və müstəqil şəkildə hüquqşünas kimi fəaliyyət göstərən mühasiblərdən şübhəli əməliyyatlara dair məlumat təqdim etmək tələb edilmir.
2. Hər bir dövlət hüquqşünaslıq peşəsinin təmin etdiyi imtiyazı və ya peşə sirri kimi xarakterizə edilən məsələləri özü müəyyənləşdirir. Buna, bir qayda olaraq, vəkillər, notariuslar, yaxud digər müstəqil şəkildə hüquqşünas fəaliyyətini həyata keçirənlərin (a) müştərinin hüquqi statusunun müəyyən edilməsi və ya (b) müştərilərini məhkəmə, inzibati, arbiitrasiya və ya vasitəçilik proseslərində və ya belə proseslərlə bağlı olaraq müdafiə və ya təmsil edərkən müştərilərindən və ya onların vasitəsilə əldə etdikləri məlumatlar aiddir.
3. Dövlətlər vəkillər, notariuslar, digər müstəqil şəkildə hüquqşünas kimi fəaliyyət həyata keçirənlər və mühasiblərə şübhəli əməliyyatlara dair məlumatlarını müvafiq özünüidarə orqanlarına, bu orqanlarla Maliyyə Monitorinqi Orqanları arasında müvafiq əməkdaşlıq formaları müəyyən olunduğu təqdirdə, təqdim etməyə icazə verə bilirlər.
4. Vəkillər, notariuslar, digər müstəqil şəkildə hüquqşünas kimi fəaliyyət həyata keçirənlərvə müstəqil şəkildə hüquqşünas kimi fəaliyyət göstərən mühasiblər müştərini qeyri-qanuni fəaliyyətdən çəkəndirməyə çalışarlarsa, bu, görülməli tədbirlər haqqında məlumatları yayma hesab edilmir.

24-CÜ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(HÜQUQİ ŞƏXSLƏRDƏ ŞƏFFAFLIQ VƏ BENEFISIAR MÜLKİYYƏT)

1. Səlahiyyətli orqanlar ölkədə yaradılan³⁸ şirkətlər və digər hüquqi şəxslərdə benefisiar mülkiyyət və nəzarətlə (benefisiar mülkiyyətlə bağlı məlumat³⁹) bağlı müvafiq dəqiq və yenilənmiş məlumatları əldə etmək və ya vaxtında çıxış əldə etmək iqtidarında olmalıdırlar. Dövlətlər bu məqsədə nail olmaq üçün istifadə edilən mexanizmləri seçə bilirlər, eyni zamanda, onlar aşağıda verilmiş minimal tələblərə də riayət etməlidirlər. Dövlətlərin bu məqsədə nail olmaq üçün mexanizmlər kombinasiyasından istifadəyə ehtiyac duyacağı ehtimalı da böyükdür.

2. Hüquqi şəxslərlə bağlı adekvat şəffaflığın təmin edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi, dövlətlər aşağıdakı xüsusiyyətlərə ehtiva edən mexanizmlərə malik olmalıdırlar:

(a) ölkədəki hüquqi şəxslərin müxtəlif növ, forma və əsas xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirmək və təsvir etmək.

(b) (i) həmin hüquqi şəxslərin yaradılması və (ii) əsas və benefisiar mülkiyyətlə bağlı məlumatların əldə edilməsi və saxlanması ilə bağlı prosesləri müəyyənləşdirmək və təsvir etmək;

(c) yuxarıdakı məlumatın ictimaiyyətə açıqlamaq; və

(d) ölkədə yaradılan müxtəlif növ hüquqi şəxslərlə bağlı pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini qiymətləndirmək.

A. BAZA XARAKTERLİ MƏLUMATLAR

3. Şirkətin benefisiar mülkiyyətçilərinin kim olduğunu müəyyən etmək üçün səlahiyyətli orqanlar şirkət barəsində müəyyən baza xarakterli məlumatları tələb etməlidirlər və bu məlumatlara ən azı şirkətin hüquqi mülkiyyət və nəzarət strukturu da daxil olmalıdır. Bu məlumatlar şirkətin statusu və səlahiyyətləri, səhmdarları və rəhbər vəzifə şəxsləri barədə məlumatları ehtiva edəcəkdir.

4. Ölkədə təsis edilmiş bütün şirkətlər şirkət reyestrində qeydiyyatda alınmalıdırlar⁴⁰. Benefisiar mülkiyyətlə bağlı məlumatların (Bax: bölmə B) əldə edilməsi və qeydiyyata alınması üçün hansı mexanizm kombinasiyasından istifadə edilməsindən asılı olmayaraq, şirkət barəsində ilkin şərt olaraq şirkət⁴¹ tərəfindən əldə edilməli və qeydiyyatı aparılmalı olan bir qrup baza xarakterli məlumat vardır. Şirkət tərəfindən əldə edilməli və qeydiyyata alınmalı baza xarakterli minimal məlumatlara aşağıdakılar daxil olmalıdır:

(a) şirkətin adı, təsis edilməsini, hüquqi forma və statusunu sübut edən sənəd, qeydiyyat ünvanı, əsas tənzimləmə səlahiyyətləri (məsələn, əsasnamə), rəhbər vəzifəli şəxslərin siyahısı; və

(b) səhmdarların və üzvlərin adlarının, hər bir səhmdarın⁴² sahib olduğu səhmlərin sayı və səhmlərin kateqoriyaları (o cümlədən, səhmlərə sahibliyin verdiyi səsvermə hüquqları) barədə məlumatların əks olunduğu səhmdarlarının və üzvlərinin reyestri.

5. Şirkətin reyestrində yuxarıdakı 4(a) bəndində verilmiş bütün baza xarakterli məlumatlar qeyd olunmalıdır.

6. Şirkət yuxarıdakı 4(b) bəndində verilmiş baza xarakterli məlumatları ölkə ərazisində ya öz qeydiyyat ünvanında, ya da şirkət reyestrində göstərilən digər bir ünvanda saxlamalıdır. Lakin şirkət və ya şirkət

³⁸ Hüquqi şəxslərin yaradılması ilə bağlı istinadlara şirkətlərin təsis edilməsi və ya istifadə edilən digər mexanizmlər də daxildir.

³⁹ Hüquqi şəxslər üzrə benefisiar mülkiyyətlə bağlı məlumatlar 10-cu Tövsiyəyə izahlı qeydin 5(b)(i) bəndində istinad edilən məlumatdır. 10-cu Tövsiyəyə izahlı qeydin 5(b)(i) bəndində istinad edilən nəzarəti həyata keçirən səhmdarlar minimal hədd əsasında, məsələn, şirkətin səhmlərinin müəyyən hissəsindən çoxuna sahib olan hər hansı şəxslər müəyyən edilə bilər (məsələn, 25%).

⁴⁰ "Şirkət reyestri" dedikdə, bir qayda olaraq təsis etmə səlahiyyətinə malik orqan tərəfindən və ya onun üçün saxlanılan ölkədə təsis edilən və ya lisenziyalaşdırılan şirkətlərin ölkədəki reyestri nəzərdə tutulur. Burada şirkətin özü və ya onun saxlanılan informasiya nəzərdə tutulmur.

⁴¹ Bu məlumat şirkətin özü tərəfindən və ya şirkətin məsuliyyəti altında olmaqla, üçüncü bir şəxs tərəfindən qeydiyyata alınma bilər.

⁴² Bu, bütün qeydiyyata alınmış səhmlərin nominal sahibinə şamil olunur.

reyestri beneficial mülkiyyət barədə məlumatı ölkə ərazisində saxlayarsa, onda səhmdarların reyestri ölkə ərazisində olmaya da bilər, bir şərtlə ki, şirkət bu məlumatları sorğu əsasında dərhal təqdim edə bilsin.

B. BENEFİSIAL MÜLKİYYƏTƏ DAİR MƏLUMAT

7. Dövlətlər ya (a) şirkətdə benefisiar mülkiyyətə dair məlumatın həmin şirkət tərəfindən əldə edildiyini və ölkələrindəki müəyyən olunmuş ünvanda saxlandığını, ya da (b) şirkətdəki benefisiar mülkiyyətin vaxtında səlahiyyət orqan tərəfindən müəyyən edilməsi üçün mexanizmlərin mövcud olduğunu təmin etməlidirlər.

8. 7-ci bəndin tələblərinə riayət etmək üçün dövlətlər aşağıdakı mexanizmlərdən bir və ya bir neçəsini istifadə etməlidirlər:

(a) Şirkətlər və ya şirkət reyestrlərindən şirkətlərdə benefisiar mülkiyyətlə bağlı ən son məlumatların əldə edilməsini və saxlanmasını tələb etmək;

(b) Şirkətlərdən benefisiar mülkiyyətçiləri ilə bağlı ən son məlumatların əldə edilməsi və saxlanması üçün müvafiq tədbirlərin⁴³ yerinə yetirilməsini tələb etmək;

(c) Mövcud məlumatlardan, o cümlədən (i) maliyyə təsisatları və/və ya müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları tərəfindən 10-cu və 22-ci Təvsiyələrə⁴⁴ uyğun olaraq əldə edilmiş məlumatlardan; (ii) şirkətlərdə hüquqi və beneficial mülkiyyətlə bağlı digər səlahiyyətli orqanlarda saxlanılan məlumatlardan (məsələn, şirkət reyestrləri, vergi orqanları və ya maliyyə və digər tənzimləmə orqanları); (iii) yuxarıda A Bölməsində tələb olunduğu kimi, şirkətdə saxlanılan məlumatlardan; və (iv) məlumatı açıqlama tələblərinin benefisiar mülkiyyət barədə müvafiq şəffaflığın təmin olunması üçün tələblər müəyyən etdiyi hallarda (istər fond birjası qaydalarına, istərsə də qanun və ya normativ aktlar vasitəsilə), səhmləri fond birjasında yerləşdirilən şirkətlər haqqında mövcud məlumatlardan istifadə edilməsi.

9. Yuxarıda sadalanan mexanizmlərdən məhz hansının istifadə edilməsindən asılı olmayaraq, dövlətlər benefisiar mülkiyyətçinin müəyyən edilməsində şirkətlərin səlahiyyətli orqanlarla sıx əməkdaşlıq etməsini təmin etməlidirlər. Buraya aşağıdakılar daxil olmalıdır:

(a) Ölkədə yaşayan bir və ya bir neçə fiziki şəxsin baza xarakterli bütün məlumatların və benefisiar mülkiyyətlə bağlı mövcud məlumatların təqdim edilməsinə və orqanlara yardım göstərilməsinə görə şirkət⁴⁵ tərəfindən səlahiyyətləndirilməsini və səlahiyyətli orqanlar qarşısında cavabdehlik daşmasını tələb etmək; və/və ya

(b) baza xarakterli bütün məlumatların və benefisiar mülkiyyətlə bağlı mövcud məlumatların təqdim edilməsinə və orqanlara yardım göstərilməsinə görə müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatı və peşəkarının şirkət tərəfindən səlahiyyətləndirilməsini və səlahiyyətli orqanlar qarşısında cavabdehlik daşmasını tələb etmək; və/və ya

(c) dövlət tərəfindən spesifik olaraq müəyyən edilmiş effektiv əməkdaşlığın təmin edilməsi üçün digər oxşar tədbirlər.

10. Yuxarıda qeyd edilən bütün şəxslər, orqanlar və təsisatlar və şirkətin özü (və ya onun idarəçiləri, rəsmi ləğvedilmə prosesinin həyata keçirmək üçün səlahiyyətli şəxslər və şirkətin ləğvində iştirak edən digər şəxslər) istinad edilən məlumatları və qeydləri şirkətin ləğv edildiyi və başqa surətdə mövcudluğunu dayandırdığı tarixdən ən azı beş il müddətində və ya şirkətin peşəkar vasitəçinin və ya maliyyə təsisatının müştərisi olmağı dayandırdığı tarixdən beş il müddətində saxlamalıdırlar.

⁴³ Görülən tədbirlər şirkətin mülkiyyət strukturu və ya nəzarət edən səhmdarlarının xarakterindən irəli gələn risk və mürəkkəbliik səviyyəsinə mütənasib olmalıdır.

⁴⁴ Dövlətlər şirkətin ölkədəki maliyyə təsisatında hesabının olmasını vaxtında müəyyənləşdirmək iqtidarında olmalıdırlar.

⁴⁵ Şirkətin direktorlar şurasının və ya rəhbərliyinin üzvləri üçün şirkət tərəfindən xüsusi səlahiyyətin verilməsi tələb olunmaya bilər.

C. ƏN SON VƏ DƏQİQ MƏLUMATLARA VAXTINDA ÇIXIŞIN TƏMİN EDİLMƏSİ

11. Dövlətlər baza xarakterli məlumatların, o cümlədən şirkət reyestrinə təqdim edilmiş məlumatların dəqiq olduğunu və vaxtında yeniləndiyini təmin etmək üçün mexanizmlərə malik olmalıdırlar. Dövlətlər 7-ci bənddə istinad edilən hər hansı mövcud məlumatın dəqiq olmasını və ən son yeniləmələri mümkün dərəcədə əks etdirməsini, habelə məlumatların hər hansı bir dəyişiklikdən sonra məntiqi müddət çərçivəsində yenilənməsini tələb etməlidirlər.

12. Səlahiyyətli orqanlar, xüsusilə hüquq-mühafizə orqanları müvafiq tərəflərin malik olduqları baza xarakterli və benefisiar mülkiyyətlə bağlı məlumatlara vaxtında çıxış əldə etmək üçün bütün səlahiyyətlərə malik olmalıdırlar.

13. Dövlət öz şirkət reyestrlərindən maliyyə təsisatları, müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları və digər dövlətlərin səlahiyyətli orqanları tərəfindən malik olduqları ictimaiyyətə açıq məlumatlara, ən azı yuxarıdakı 4(a) bəndində qeyd edilən məlumatlara vaxtında çıxışın təmin edilməsini tələb etməlidirlər. Dövlətlər habelə maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları tərəfindən yuxarıdakı 4(b) bəndində qeyd edilən məlumatlara vaxtında çıxışın təmin olunmasını da nəzərdən keçirməlidirlər.

D. ŞƏFFAFLIQLA BAĞLI MANEƏLƏR

14. Dövlətlər aşağıdakı bir və ya bir neçə mexanizmi tətbiq etməklə, adsız səhmlərdən və adsız səhm şəhadətnamələrindən sui-istifadə hallarının qarşısını almaq üçün tədbirlər görməlidirlər: (a) onları qadağan etməklə; (b) onları qeydiyyatı alınmış səhmlər və ya səhm şəhadətnamələrinə çevirməklə (məsələn, dematerializasiya vasitəsilə); (c) onların tənzimlənən maliyyə təsisatı və ya peşəkar vasitəçi tərəfindən saxlanmasını tələb edərək adsız səhmləri və adsız səhm şəhadətnamələrini bir yere toplamaqla; və ya (d) nəzarət-səhm paketinə malik olan səhmdarların şirkəti məlumatlandırmasını və şirkətin onların kimliyinin qeydiyyatını aparmasını tələb etməklə.

15. Dövlətlər aşağıdakı bir və ya bir neçə mexanizmi tətbiq etməklə, nominal səhmlərdən və nominal vəzifəli şəxslərdən sui-istifadə hallarının qarşısını almaq üçün tədbirlər görməlidirlər: (a) nominal səhmdarlar və vəzifəli şəxslərdən şirkət reyestrinə və ya hər hansı bir digər reyestrə onları təyin etmiş şəxsin kimliyini açıqlamağı və bu məlumatın müvafiq reyestrə daxil edilməsini tələb etməklə; və ya (b) nominal səhmdarların və vəzifəli şəxslərin lisenziyaya malik olmasını, onların nominal statusunun şirkət reyestrlərində əks olunmasını, onları təyin etmiş şəxslərin kimliyi barədə məlumatların onlar tərəfindən saxlanmasını, bu məlumatın sorğu əsasında səlahiyyətli orqanlara təqdim edilməsini tələb etməklə.

E. DİGƏR HÜQUQİ ŞƏXSLƏR

16. Fondlar, Anstaltlar və məhdud məsuliyyətli ortaqlıqlarla bağlı olaraq, dövlətlər onlar forma və struktur fərqliliklərini nəzərə almaqla şirkətlər üçün müəyyən olunmuş tədbir və tələblərə oxşar tədbirlər görməli və tələblər müəyyən etməlidirlər.

17. Hüquqi şəxslərin digər növlərinə münasibətdə isə dövlətlər müvafiq şəffaflıq səviyyəsinə nail olmaq üçün hüquqi şəxslərin digər növlərinin forma və struktur fərqliliklərini və hər bir hüquqi şəxs növü ilə əlaqədar pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini nəzərə almalıdırlar. Dövlətlər ən azı baza xarakterli məlumatların oxşar növlərinin belə hüquqi şəxslər tərəfindən qeyd edilməsini, dəqiqliyini və yenilənmiş olmasını, habelə belə məlumatların səlahiyyətli orqanlara vaxtında təqdim edilməsini təmin etməlidirlər. Dövlətlər belə hüquqi şəxslərlə bağlı pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərini nəzərdən keçirməli və risk səviyyəsi əsasında səlahiyyətli orqanların belə hüquqi şəxslərlə bağlı benefisiar mülkiyyətə dair müvafiq, dəqiq və yenilənmiş məlumatlara çıxışının olmasını təmin etmək üçün görülməli tədbirləri müəyyən etməlidirlər.

F. MƏSULİYYƏT VƏ SANKSIYALAR

18. Bu İzahlı Qeydin tələblərinə riayət edilməsinə dair aydın surətdə ifadə olunmuş öhdəlik, habelə bu tələblərə müvafiq qaydada riayət etməyən hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsə qarşı məsuliyyət və effektiv, proporsional və çəkindirici sanksiyalar mövcud olmalıdır.

G. BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIQ

19. Dövlətlər 37-ci və 40-cı Təvsiyəyə əsasən, baza xarakterli və benefisiar mülkiyyətə dair məlumatla bağlı olaraq qısa zaman ərzində, konstruktiv və effektiv surətdə beynəlxalq əməkdaşlıq təmin etməlidirlər. Buraya aşağıdakılar daxil olmalıdır: (a) xarici səlahiyyətli orqanların şirkət reyestrlərində saxlanılan baza xarakterli məlumatlara çıxış təmin olunması; (b) səhmdarlarla bağlı məlumat mübadiləsinin aparılması; və (c) milli qanunvericiliyə uyğun olaraq, xarici tərəfdaşlar üçün benefisiar mülkiyyətlə bağlı məlumatların əldə edilməsi məqsədilə öz səlahiyyətlərindən istifadə edilməsi. Dövlətlər baza xarakterli və benefisiar mülkiyyətlə bağlı məlumatlar, yaxud xaricdə yaşayan benefisiar mülkiyyətçilərin yerinin müəyyən edilməsində yardım üzrə sorğulara cavab olaraq başqa dövlətlərin göstərdiyi yardımın keyfiyyətinə nəzarət etməlidirlər.

25-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (HÜQUQİ TƏSİSATLARDA ŞƏFFAFLIQ VƏ BENEFİSİAR MÜLKİYYƏT)

1. Dövlətlər qanunvericiliyi ilə tənzimlənən hər hansı ekspress trustın etibar edilənlərindən trustla əlaqədar olan benefisiar mülkiyyətə dair müvafiq, dəqiq və yenilənmiş məlumatları əldə etməyi və saxlamağı tələb etməlidirlər. Buraya trustın təsisçisinin, etibar edilən(lər)in, qəyyumun (əgər varsa), benefisiarlar və ya benefisiarlar qrupunun və ya trust üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən hər hansı bir fiziki şəxsin kimliyi barədə məlumat daxil olmalıdır. Dövlətlər qanunvericiliyi ilə tənzimlənən hər hansı trustın etibar edilənlərindən trustın digər tənzimlənən agentləri və ya ona xidmət göstərənlər, o cümlədən, investisiyalar üzrə məsləhətçilər və menecerlər, mühasiblər və vergi məsələləri üzrə məsləhətçilər barədə baza xarakterli məlumatları saxlamağı tələb etməlidir.

2. Bütün dövlətlər etibar edilənlərin öz statuslarını maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara işgüzar münasibətlərin qurulması və minimal həddən yuxarı məbləğdə birdəfəlik əməliyyatın etibar edilən olaraq həyata keçirilməsi zamanı açıqlamalarını təmin etmək üçün tədbirlər görməlidirlər. Səlahiyyətli orqanlara⁴⁶ trustla bağlı hər hansı bir məlumatın verilməsi və ya maliyyə təsisatlarına və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara sorğu əsasında benefisial mülkiyyət, işgüzar münasibətlər çərçivəsində trustın saxlanılan və ya idarə edilən aktivləri barəsində məlumat verilməsi etibar edilənlərə qanunla və ya normativ aktlarla qadağan olunmamalıdır.

3. Dövlətlərə tövsiyə olunur ki, digər müvafiq orqanlar, şəxslər və təsisatlar münasibət qurduqları bütün trustlar barəsində məlumatların saxlanmasını təmin etsinlər.. Trustlar, etibar edilənlər, trustların aktivləri barədə məlumatların potensial mənbələri aşağıdakılardır:

(a) Reyestrlər (məsələn, trustların və ya trustların aktivlərinin mərkəzi reyestri), yaxud torpaq, əmlak, nəqliyyat vasitələri, səhmlər və digər aktivlər üzrə aktivlərin reyestrləri.

(b) Trustlar və etibar edilənlər barədə məlumatları saxlayan digər səlahiyyətli orqanlar (məsələn, trustlarla əlaqədar aktivlər və gəlirlər üzrə məlumatları toplayan vergi orqanları).

(c) Digər agentlər və trustlar üçün xidmət göstərənlər, o cümlədən investisiyalar üzrə məsləhətçilər və menecerlər, vəkillər və ya trustlar və şirkətlərin təsis edilməsi xidmətlərini göstərənlər.

4. Səlahiyyətli orqanlar, xüsusən də hüquq-mühafizə orqanları etibar edilənlərin və ya digər tərəflərin, ələlxüsus maliyyə təsisatlarının və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və ya peşəkarların malik olduqları (a) benefisiar mülkiyyət, (b) etibar edilənin yaşadığı ünvan və (c) işgüzar münasibətlərə malik olduqları və ya onların adından birdəfəlik əməliyyatların keçirildiyi istənilən etibar edilənlərin maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və ya peşəkarlarda saxlanılan və onlar tərəfindən idarə edilən hər hansı aktivləri ilə bağlı məlumatlara vaxtında çıxış əldə etmək üçün zəruri olan bütün səlahiyyətlərə malik olmalıdır.

5. Peşəkar etibar edilənlərdən 1-ci bənddə qeyd edilən məlumatları trustla əlaqələri kəsildikdən sonra ən azı beş il müddətində saxlamaq tələb olunmalıdır. Dövlətlərə yuxarıdakı 3-cü bənddə göstərilən qeyri-peşəkar etibar edilənlərdən və digər orqanlardan, şəxslərdən və təsisatlardan məlumatların ən azı beş il müddətinə saxlanmasını tələb etmək tövsiyə olunur.

6. Dövlətlər yuxarıda 1-ci bəndə uyğun olaraq saxlanılan istənilən məlumatların mümkün qədər dəqiq və yenilənmiş olmasını və məlumatların hər hansı bir dəyişiklik edildiyi təqdirdə, müvafiq zaman müddəti ərzində yenilənməsini tələb etməlidirlər.

7. Dövlətlər trustlara dair 3-cü bənddə qeyd edilən digər orqanlar, şəxslər və təsisatların malik olduğu məlumatlara 10-cu və 22-ci Tövsiyələrdə göstərilən tələbləri həyata keçirən maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarının çıxışının olmasına şərait yaradan tədbirlərin tətbiqini nəzərdən keçirməlidirlər.

⁴⁶ Müvafiq beynəlxalq əməkdaşlıq sorğusuna uyğun olaraq, yerli səlahiyyətli orqanlar və ya digər dövlətin müvafiq səlahiyyətli orqanları.

8. Bu Tövsiyənin kontekstində dövlətlərdən trastları hüquqi səviyyədə tanınmaq tələb olunmur. Etibar edilənlərlə bağlı müvafiq öhdəliklər olduğu təqdirdə (məsələn, presedent hüquq vasitəsilə), dövlətlərin 1-ci, 2-ci və 6-cı bəndlərdəki tələbləri qanunvericiliyə daxil etməsinə ehtiyac yoxdur.

DİGƏR HÜQUQİ TƏSİSATLAR

9. Hüquqi təsisatların oxşar struktur və ya funksiyaya malik digər növləri ilə bağlı olaraq, dövlətlər müvafiq şəffafliq səviyyəsinə nail olmaq üçün trastlar üçün tələb olunan tədbirlərə oxşar tədbirlər tətbiq etməlidirlər. Dövlətlər trastlarla bağlı ən azı yuxarıda verilən məlumatlara oxşar məlumatların qeydiyyatına alınmasını, dəqiqliyini və yenilənmiş olmasını, habelə belə məlumatların səlahiyyətli orqanlara vaxtında təqdim edilməsini təmin etməlidirlər.

BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIQ

10. Dövlətlər 37-ci və 40-cı Tövsiyələrdə verilmiş əsaslarla trastlara və digər hüquqi təsisatlara, o cümlədən, benefisiar mülkiyyətə dair məlumatlarla bağlı olaraq qısa zaman ərzində, konstruktiv və effektiv surətdə beynəlxalq əməkdaşlıq təmin etməlidirlər. Buraya aşağıdakılar daxil olmalıdır: (a) xarici səlahiyyətli orqanların reyestrlərdə və ya yerli orqanlarda saxlanılan istənilən məlumatlara çıxışının təmin olunması; (b) trastlar və ya digər hüquqi təsisatlarla bağlı ölkədə mövcud olan məlumatların mübadiləsinin aparılması; və (c) milli qanunvericiliyə uyğun olaraq, xarici tərəfdaşlar üçün benefisiar mülkiyyətlə bağlı məlumatların əldə edilməsi məqsədilə öz səlahiyyətli orqanlarının səlahiyyətlərindən istifadə edilməsi.

MƏSULİYYƏT VƏ SANKSIYALAR

11. Dövlətlər bu İzahlı Qeydin tələblərinə riayət edilməsinə dair aydın surətdə ifadə olunmuş öhdəliklərin olmasını, etibar edilənlərin 1-ci, 2-ci, 6-cı və (müvafiq hallarda) 5-ci bəndlərdəki öhdəliklərin təmin olunması ilə əlaqədar vəzifələrin yerinə yetirilməməsinə görə hüquqi məsuliyyət daşmasını və ya tələblərə riayət edilməməsinə görə istər cinayət, istər mülki, istərsə də inzibati xarakterli təsirli, müvafiq və çəkindirici sanksiyaların olmasını təmin etməlidirlər⁴⁷. Dövlətlər səlahiyyətli orqanlara trastlarla əlaqədar 1-ci və 5-ci bəndlərdə qeyd edilən məlumatlara vaxtında çıxışın təmin edilməməsinə görə istər cinayət, istər mülki, istərsə də inzibati xarakterli təsirli, müvafiq və çəkindirici sanksiyaların mövcud olmasını təmin etməlidirlər.

⁴⁷ Bu, Tövsiyələrin digər hissələrində tələblərə riayət edilməməsinə görə müəyyən edilmiş effektiv, mütənasib və xəbərdaredici sanksiyalara təsir etmir.

26-CI TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(MALİYYƏ TƏSİSATLARININ TƏNZİMLƏNMƏSİ VƏ ONLARA NƏZARƏT)

Nəzarətə münasibətdə risk əsaslı yanaşma

1. Nəzarətə münasibətdə risk əsaslı yanaşma (a) nəzarət orqanının risk anlayışına uyğun olaraq öz resurslarını PL/TMM sahəsində nəzarətə yönəltdiyi ümumi prosesə və (b) PL/TMM risk əsaslı yanaşmasını tətbiq edən təsisatların spesifik nəzarət prosesinə istinad edir.

2. Maliyyə təsisatlarının PL/TMM system və prosedurlarına nəzarət edilməsi üçün risk əsaslı yanaşmanın qəbul edilməsi nəzarət orqanlarına resurslarını yüksək risk törətdiyi güman edilən sahələrə istiqamətləndirməyə şərait yaradır. Nəticədə, nəzarət orqanları öz resurslarını daha səmərəli surətdə istifadə edə bilirlər. Bu o deməkdir ki, nəzarət orqanları (a) dövlətlərində mövcud olan pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri barədə tam məlumatlı olmalı və (b) nəzarət etdikləri təsisatların müştəriləri, məhsulları və xidmətləri ilə bağlı, maliyyə təsisatı və ya qrupunun (yaxud qrupların, uyğun hallarda Əsas Prinsiplər təsisatları üzrə) PL/TMM tələblərinə uyğunluq xidmətinin keyfiyyəti daxil olmaqla, spesifik ölkədaxili və xarici risklər üzrə bütün aidiyyəti məlumatlara yerində və kənarından çıxış imkanına malik olmalıdırlar. Maliyyə təsisatları və ya qruplarına səyyar və kameral formada nəzarətin mütəmadiyyəti və intensivliyi nəzarət orqanı tərəfindən təsisatın və ya qrupun risk profilinin qiymətləndirilməsi ilə müəyyən edilmiş təsisat və ya qrupla bağlı pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri, siyasətləri, daxili nəzarət sistemləri və prosedurları, habelə dövlətdə mövcud olan pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinə əsaslanmalıdır.

3. Tələblərə qeyri-uyğunluq riskləri də daxil olmaqla, maliyyə təsisatı və ya qrupun pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə risk profilinin qiymətləndirilməsi dövlətin davamlı nəzarət üzrə praktikasına uyğun olaraq həm mütəmadi əsaslarla, həm də maliyyə təsisatı və ya qrupunun idarə edilməsində və fəaliyyətində mühüm hadisələr baş verdiyi hallarda nəzərdən keçirilməlidir. Bu qiymətləndirmə statik olmamalıdır: o, şərtlərin və təhlükələrin necə dəyişməsindən asılı olaraq dəyişəcəkdir.

4. Risk əsaslı yanaşma tətbiq edən maliyyə təsisatları və ya qruplarının PL/TMM nəzarəti risk əsaslı yanaşma çərçivəsində maliyyə təsisatı və ya qrupuna təqdim edilmiş fəaliyyət müstəqilliyi səviyyəsini nəzərə almalı və müvafiq qaydada bu fəaliyyət müstəqilliyinin əsasını təşkil edən risk qiymətləndirmələrinə, onun siyasət, daxili nəzarət sistemləri və prosedurlarının müvafiqliyi və icrasının nəzərdən keçirilməsini əhatə etməlidir.

5. Bu prinsiplər bütün maliyyə təsisatları/qruplarına şamil edilməlidir. Effektiv PL/TMM nəzarətini təmin etmək üçün nəzarət orqanları maliyyə təsisatlarının/qruplarının xüsusiyyətlərini, xüsusən maliyyə təsisatlarının müxtəlifliyini və sayını və risk əsaslı yanaşma çərçivəsində onlara verilmiş fəaliyyət müstəqilliyi səviyyəsini nəzərə almalıdırlar.

Nəzarət orqanlarının resursları

6. Dövlətlər maliyyə nəzarəti orqanlarının müvafiq maliyyə, insan və texniki resurslarla təmin olunmasını təmin etməlidirlər. Həmin nəzarət orqanları əsassız təsir və ya müdaxilədən müdafiənin təmin olunması üçün qənaətbəxş fəaliyyət müstəqilliyinə malik olmalıdırlar. Dövlətlər həmin orqanların işçi heyətinin konfidensiallıqla bağlı standartlar da daxil olmaqla, yüksək peşəkarlıq standartlarına, vicdanlılıq prinsiplərinə riayət etməsini və müvafiq vərdişlərə malik olmasını təmin edən prosedurlara malik olmalıdırlar.

28-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(MÜƏYYƏN EDİLMİŞ QEYRİ-MALİYYƏ TƏSİSATLARI VƏ PEŞƏKARLARIN TƏNZİMLƏNMƏSİ VƏ ONLARA NƏZARƏT)

1. Nəzarətə münasibətdə risk əsaslı yanaşma (a) nəzarət və ya özünüidarə orqanının risk anlayışına uyğun olaraq öz resurslarını PL/TMM sahəsində nəzarətə yönəltdiyi ümumi prosesə və (b) PL/TMM sahəsində risk əsaslı yanaşma tətbiq edən müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarına spesifik nəzarət və ya monitoring prosesinə istinad edir.
2. Nəzarət və ya özünüidarə orqanı PL/TMM sahəsində effektiv nəzarət və ya monitoringi təmin etmək üçün PL/TM riskləri barədə öz anlayışlarının əsasında və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların xüsusiyyətlərini, xüsusən onların müxtəlifliyi və sayını nəzərə alaraq müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlara münasibətdə öz nəzarət və ya monitoring tədbirlərinin mütəmadiyi və intensivliyini müəyyən etməlidirlər. Bu (a) hazırda dövlətdə mövcud olan və (b) müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların növü, müştəriləri, məhsulları və xidmətləri ilə bağlı pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri barəsində aydın təsəvvürə malik olmaq deməkdir.
3. Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarının PL/TMM sahəsində daxili nəzarət sistemləri, siyasətləri və prosedurlarının müvafiqliyini qiymətləndirən nəzarət və ya özünüidarə orqanları həmin müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların PL/TM risk profillərini və risk əsaslı yanaşma çərçivəsində onlara verilmiş fəaliyyət müstəqilliyi səviyyəsini nəzərə almalıdırlar.
4. Nəzarət və ya özünüidarə orqanları öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün müvafiq səlahiyyətlərə (monitorinqi həyata keçirmək və sanksiyalar tətbiq etmək səlahiyyətləri daxil olmaqla) və müvafiq maliyyə, insan və texniki resurslara malik olmalıdırlar. Dövlətlər həmin orqanların işçi heyətinin konfidensiallığı ehtiva edən standartlar da daxil olmaqla, yüksək peşəkarlıq standartlarına, vicdanlıq prinsiplərinə riayət etməsini və müvafiq vərdislərə malik olmasını təmin edən prosedurlara malik olmalıdırlar.

29-CU TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (MALİYYƏ MONİTORİNQİ ORQANLARI)

A. ÜMUMİ

1. Bu qeyd maliyyə monitorinqi orqanının (MMO) əsas mandat və funksiyalarını izah edir və standarta daxil edilmiş öhdəlikləri daha aydın surətdə təqdim edir. MMO dövlətin PL/TMM fəaliyyəti şəbəkəsinin bir hissəsi olmaqla bu şəbəkədə mərkəzi rol oynayır və digər səlahiyyətli orqanların fəaliyyətinə dəstək verir. MMO-nun müxtəlif modellərinin mövcud olmasını nəzərə alaraq, 29-cu Tövsiyə dövlətin hər hansı bir modeli seçməsinə mühakimə etmir və bu modellərin hər birinə bərabər səviyyədə tətbiq edilir.

B. FUNKSIYALAR

(a) Məlumatların qəbulu

2. MMO monitorinq subyektləri tərəfindən təqdim edilən məlumatların qəbulu üzrə mərkəzi orqan kimi xidmət göstərir. Bu məlumatlara ən azı 20-ci və 23-ü Tövsiyələrdə tələb edildiyi kimi, şübhəli əməliyyatlara dair məlumatlar, habelə milli qanunvericiliklə tələb edilən digər məlumatlar (məsələn, cari əməliyyatlara dair məlumatlar, elektron pul köçürmələrinə dair məlumatlar və digər minimal hədd prinsipinə əsaslanan bəyannamə/məlumatlar) da daxil olmalıdır.

(b) Təhlil

3. MMO-nun analitikləri MMO tərəfindən qəbul edilmiş və saxlanılan məlumatlarla bağlı əlavə dəyər qatmalıdırlar. Bütün məlumatlar nəzərdən keçirilməli olduğu halda, təhlildə əsas diqqət qəbul edilmiş məlumatların növ və həcmindən, habelə aidiyyəti üzrə təqdim edilməsindən sonra gözlənilən istifadəsindən asılı olaraq, ya qəbul edilmiş hər bir ayrı-ayrı məlumata, ya da müvafiq qaydada seçilmiş məlumata yönəldilə bilər. MMO-lara məlumatları daha səmərəli surətdə emalı və müvafiq əlaqələrin müəyyən edilməsinə yardım məqsədilə analitik proqram təminatlarından istifadə etmək tövsiyə edilməlidir. Lakin bu növ vasitələr təhlilin insan mühakiməsi elementini tam surətdə əvəz edə bilməz. MMO-lar aşağıdakı növ təhlil növlərini tətbiq etməlidirlər:

- Taktiki təhlildə spesifik hədəflərin (məsələn, şəxslər, aktivlər, cinayətkar şəbəkə və birliklər) müəyyən edilməsi, məxsusi fəaliyyət və əməliyyatların izlənməsi və həmin hədəflərlə cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlər, pulların leqallaşdırılması, predikativ cinayətlər və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi arasında əlaqələrin aşkarlanması məqsədilə mövcud və əldə edilə bilən məlumatlardan istifadə edilir.
- Strateji təhlildə PL/TM ilə bağlı tendensiya və sxemlərinin aşkarlanması üçün digər səlahiyyətli orqanlar tərəfindən təmin edilə bilən məlumatlar da daxil olmaqla, mövcud və əldə edilə bilən məlumatlardan istifadə edilir. Bu məlumat habelə daha sonra MMO və ya digər dövlət qurumları tərəfindən PL/TM ilə bağlı təhlükə və çatışmazlıqları aşkarlamaq məqsədilə istifadə olunur. Strateji təhlil MMO-na və ya daha geniş mənada PL/TMM rejimi daxilindəki təsisatlar üçün siyasətlərin və məqsədlərin müəyyən edilməsində kömək edə bilər.

(c) Məlumatların aidiyyəti üzrə təqdim edilməsi

4. MMO öz təşəbbüsü və ya sorğu əsasında məlumatları və aparılmış təhlilin nəticələrini aidiyyəti səlahiyyətli orqanlara təqdim etmək səlahiyyətinə malik olmalıdır. Məlumatların təqdim edilməsi üçün müstəqil, təhlükəsiz və mühafizə edilən kanallardan istifadə edilməlidir.

- **Öz təşəbbüsü əsasında məlumatların aidiyyəti üzrə ötürülməsi:** Pulların leqallaşdırılması, predikativ cinayətlər və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlılığa dair şübhə yaradan əsaslar olduqda, MMO məlumatları və aparılmış təhlilin nəticələrini səlahiyyətli orqanlara təqdim etmək səlahiyyətinə malik olmalıdır. MMO-nun apardığı təhlil əsasında məlumatların təqdim edilməsi seçmə əsaslarına malik olmalı və həmin məlumatları qəbul edən orqanlara əsas diqqəti müvafiq işlər/məlumatlara yönəltmək imkanı verməlidir.

- **Sorğu əsasında məlumatların aidiyyəti üzrə təqdim edilməsi:** MMO 31-ci Təvsiyəyə uyğun olaraq səlahiyyətli orqanlardan daxil olan məlumat sorğularını cavablandırmaq səlahiyyətinə malik olmalıdır. MMO səlahiyyətli orqandan belə bir sorğu qəbul etdikdə, təhlilin aparılmasına dair və ya sorğu edən orqana məlumat təqdim edilməsinə dair qərarı MMO verməlidir.

C. MƏLUMATLARA ÇIXIŞ

(a) Monitoring subyektlərindən əlavə məlumatın əldə edilməsi

5. Subyektlərin MMO-na təqdim etdiyi məlumatlara əlavə olaraq (məlumatların qəbulu funksiyası çərçivəsində), MMO təhlilini səmərəli surətdə yerinə yetirmək üçün ehtiyac duyduğu əlavə məlumatları monitoring subyektlərindən əldə etmək və istifadə etmək səlahiyyətinə malik olmalıdır. MMO-nın əldə etməsinə icazə verilməli olan məlumatlara FATF-ın müvafiq Təvsiyələrinə (10-cu, 11-ci və 22-ci Təvsiyələr) uyğun olaraq monitoring subyektləri tərəfindən saxlanması tələb olunan məlumatlar daxil ola bilər.

(b) Digər mənbələrdən olan məlumatlara çıxış

6. Təhlilin müvafiq qaydada aparılması üçün MMO mümkün qədər geniş miqyasda maliyyə, inzibati və hüquq-mühafizə məlumatlarına çıxışa malik olmalıdır. Bu məlumatlara açıq və ya ictimai mənbələrdən olan məlumatlar, digər orqanlar tərəfindən və ya onun adından toplanılan, yaxud saxlanılan müvafiq məlumatlar və kommersiya təşkilatlarının əlində olan məlumatlar daxil olmalıdır.

D. MƏLUMAT TƏHLÜKƏSİZLİYİ VƏ MƏXFİLİYİ

7. MMO tərəfindən qəbul və emal edilən, saxlanılan və ya aidiyyəti üzrə təqdim edilən məlumatlar təhlükəsiz qaydada, razılaşdırılmış prosedurlar, siyasətlər və müvafiq qanun və qaydalara uyğun formada qorunmalı, mübadilə və istifadə edilməlidir. Bu səbəbdən, MMO belə məlumatların təhlükəsizliyi və məxfiliyinə dair qaydalara, o cümlədən belə məlumatlarla iş, onların saxlanması, aidiyyəti üzrə təqdim edilməsi və qorunması, habelə belə məlumatlara çıxış üzrə prosedurlara malik olmalıdır. MMO öz işçi heyəti üzvlərinin zəruri təhlükəsizlik icazəsi səviyyəsinə malik olmasını və həssas və məxfi məlumatlarla iş və onların aidiyyəti üzrə təqdim edilməsi ilə bağlı öz öhdəliklərini bilməsini təmin etməlidir. MMO onun inzibati ofisinə və informasiya texnologiyaları sistemləri də daxil olmaqla, məlumatlarına çıxışın məhdudlaşdırılmasını təmin etməlidir.

E. FƏALİYYƏT MÜSTƏQİLLİYİ

8. MMO fəaliyyət baxımından müstəqil olmalıdır və bu isə o deməkdir ki, MMO öz funksiyalarını sərbəst surətdə həyata keçirmək, o cümlədən spesifik məlumatın təhlil edilməsi, sorğu edilməsi və ya aidiyyəti üzrə təqdim edilməsi üzrə müstəqil qərar qəbul etmək səlahiyyət və potensialına malik olmalıdır. Bütün hallarda, bu, MMO-nın məlumatı səlahiyyətli orqanlara ötürmək və ya təqdim etmək üzrə müstəqil hüquqa malik olduğu deməkdir.

9. MMO mövcud orqanının bir hissəsi kimi yaradıla bilər. MMO digər bir orqanın mövcud strukturu daxilində yerləşdikdə, MMO-nın əsas funksiyaları digər orqanın funksiyalarından fərqlənməlidir.

10. MMO müstəqilliyini təmin edən və öz səlahiyyətlərini effektiv surətdə icra etməyə imkan yaradan formada müvafiq maliyyə, insan və texniki resurslarla təmin edilməlidir. Dövlətlər MMO-nun işçi heyətinin konfidensiallıqla bağlı standartlar da daxil olmaqla, yüksək peşəkarlıq standartlarına, vicdanlılıq prinsiplərinə riayət etməsini və müvafiq vərdislərə malik olmasını təmin edən prosedurlara malik olmalıdırlar.

11. MMO müstəqil surətdə digər ölkədaxili səlahiyyətli orqanlar və ya xarici tərəfdaşlarla məlumat mübadiləsinə dair tədbirlər görmək və ya əməkdaşlıq etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar.

F. ƏSASSIZ TƏSİR VƏ YA MÜDAXİLƏ

12. MMO fərdi və ya davamlı əsasda onun fəaliyyət müstəqilliyinə mənfi təsir edə biləcək lüzumsuz siyasi, hökumət və ya sektor təsirlərindən və ya müdaxilələrindən azad surətdə öz funksiyalarını yerinə yetirmək üçün lazım olan resursları əldə etmək və ya istifadə etmək səlahiyyətinə malik olmalıdır.

G. EQMONT QRUPU

13. Dövlətlər MMO-nun Eqmont Qrupunun Məqsəd Bəyannaməsinə və Maliyyə Monitorinqi Orqanları arasında PL/TM Halları üzrə Məlumat Mübadiləsi Prinsiplərini (bu sənədlər MMO-ların rolu və funksiyaları barədə mühüm qaydaları və MMO-lar arasında məlumat mübadiləsi mexanizmlərini müəyyən edir) nəzərə almasını təmin etməlidirlər. MMO Eqmont Qrupuna üzvlük üçün müraciət etməlidir.

H. İRİ MƏBLƏĞDƏ NAĞD PUL ƏMƏLIYYATLARINA DAİR MƏLUMATLARIN TƏQDİM EDİLMƏSİ

14. Dövlətlər maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarının təyin olunmuş məbləğdən yuxarı olan bütün ölkədaxili və beynəlxalq valyuta əməliyyatlarına dair məlumat təqdim edəcəkləri bir sistemin həyata keçirilmə mümkünlüyünü və səmərəliliyini nəzərdən keçirməlidirlər.

30-CU TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(HÜQUQ-MÜHAFİZƏ VƏ İSTİNTAQ ORQANLARININ ÖHDƏLİKLƏRİ)

1. Maliyyə təhqiqatının aparılması vasitəsilə pulların leqallaşdırılması, predikativ cinayətlər, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə təhqiqatların müvafiq qaydada aparıldığını təmin etmək öhdəliyinə malik hüquq mühafizə orqanları müəyyən edilməlidir. Dövlətlər müsadirə ediləcək və ya edilməsi mümkün ola biləcək əmlakın müəyyənləşdirilməsi, izlənməsi, barəsində dondurulma və götürülmə qərarlarının verilməsi üçün bir və ya daha çox səlahiyyətli orqan müəyyən etməlidirlər.

2. “Maliyyə təhqiqatı” aşağıdakı məqsədlərlə cinayətkar fəaliyyət ilə bağlı maliyyə məsələlərinə dair araşdırma deməkdir:

- Cinayətkar şəbəkələrin və ya cinayətin miqyasının müəyyən edilməsi;
- Müsadirə ediləcək və ya edilmə ehtimalı olan cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin, terrorçuların vəsaitlərin və ya hər hansı digər aktivlərin aşkarlanması və izlənməsi; və
- Cinayət prosesində istifadə edilə biləcək sübutların yaradılması.

3. “Paralel maliyyə təhqiqatı” pulların leqallaşdırılması, predikativ cinayət(lər), terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə (ənənəvi) cinayətlərin istintaqı ilə yanaşı və ya onların kontekstində maliyyə təhqiqatının aparılması deməkdir. Predikativ cinayətlər üzrə hüquq-mühafizə təhqiqatçıları paralel təhqiqat zamanı ya hər hansı əlaqəli pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətlərinin istintaqını aparmaq, ya da işi belə təhqiqatların davam etdirilməsi üçün digər bir orqana təqdim etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar.

4. Dövlətlər milli səviyyədə pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə təhqiqatları aparan səlahiyyətli orqanlara şübhəli şəxslərin həbsinin və ya pul vəsaitlərinin götürülməsinin belə fəaliyyətlərdə iştirak edən şəxslərin müəyyənləşdirilməsi və ya sübutların toplanması məqsədilə təxirə salınması və ya yerinə yetirilməməsinə icazə verən tədbirlərin, o cümlədən qanunvericilik tədbirlərinin görülməsini nəzərdən keçirməlidirlər. Belə tədbirlər olmadan, nəzarətli göndəriş və cinayətkar qruplara və ya kriminogen obyektlərə daxil edilmə kimi prosedurların tətbiqi qarşısında maneələr meydana çıxır.

5. 30-cu Tövsiyə habelə *mahiyyəti baxımından* hüquq-mühafizə orqanı olmayan, lakin predikativ cinayətlər üzrə maliyyə təhqiqatlarının aparılması öhdəliyi olan səlahiyyətli orqanlarına, bu səlahiyyətli orqanların 30-cu Tövsiyə çərçivəsindəki funksiyaları yerinə yetirdiyi dərəcədə şamil edilir.

6. Hüquq-mühafizə səlahiyyətlərinə malik olan korrupsiyaya qarşı fəaliyyət göstərən hüquq-mühafizə orqanlarına 30-cu Tövsiyə çərçivəsində pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi cinayətlərindən irəli gələn və onlarla əlaqəli korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin istintaqı həvalə edilə bilər və bu orqanlar, habelə aktivlərin aşkar olunması, izlənməsi və dondurulması və ya götürülməsinin həyata keçirilməsi üzrə zəruri səlahiyyətlərə malik olmalıdırlar.

7. Yuxarıda qeyd edilən bütün hüquq-mühafizə və digər səlahiyyətli orqanlar, dövlətlər maliyyə təhqiqatları məqsədilə müxtəlif istiqamətli qruplardan istifadə etdiyi təqdirdə, nəzərə alınmalıdır.

8. Hüquq-mühafizə və prokurorluq orqanları müvafiq maliyyə, insan və texniki resurslarına malik olmalıdırlar. Dövlətlər bu orqanların işçi heyətinin konfidensiallıqla bağlı standartlar da daxil olmaqla, yüksək peşəkarlıq standartlarına, vicdanlılıq prinsiplərinə riayət etməsini və müvafiq vərdişlərə malik olmasını təmin edən prosedurlara malik olmalıdırlar.

32-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD (NAĞD PUL DAŞIYAN ŞƏXSLƏR)

A. MƏQSƏDLƏR

1. 32-ci Tövsiyə terrorçuların və digər cinayətkarların valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların sərhəddən fiziki keçirilməsi vasitəsilə öz fəaliyyətlərini maliyyələşdirməsinin və ya cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərini leqallaşdırmasının qarşısının alınması məqsədilə hazırlanmışdır. O, məxsusi olaraq dövlətlərin (a) valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların sərhəddən fiziki keçirilməsinin aşkarlanması; (b) pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı olduğu şübhəsi yaradan valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların dayandırılması; (c) yanlış bəyan edilmiş və ya açıqlanmış valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların dayandırılması; (d) yanlış bəyan etmə və açıqlamaya görə müvafiq sanksiyaların tətbiq edilməsi; və (e) pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı olan valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların müsadirəsinə şərait yaradılması tədbirlərinə malik olmasını təmin etmək məqsədini daşıyır.

B. NAĞD PUL DAŞIYAN ŞƏXSLƏR MƏSƏLƏSİNİN HƏLLİ ÜÇÜN TƏTBİQ EDİLƏ BİLİNƏCƏK SİSTEMLƏRİN NÖVLƏRİ

2. Dövlətlər aşağıdakı sistem növlərindən birini tətbiq etməklə 32-ci Tövsiyə və bu İzahlı Qeyd çərçivəsində öhdəliklərini yerinə yetirə bilərlər. Lakin dövlətlər valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların sərhəddən daxil olması və ya çıxarılması üçün eyni sistemdən istifadə etmək məcburiyyətində deyillər:

Bəyannamə sistemi

3. 15 000 ABŞ Dolları/Avro məbləğində əvvəlcədən müəyyən edilmiş maksimum hədd məbləğində valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların sərhəddən fiziki keçirilməsini həyata keçirən bütün şəxslərdən müəyyən edilmiş səlahiyyətli orqanlara doğru məlumatların əks olunduğu bəyannamə təqdim etmək tələb olunur. Dövlətlər bəyannamə sisteminin aşağıdakı üç müxtəlif növü arasında seçim edə bilərlər: (i) bütün səfər edənlər üçün yazılı bəyannamə sistemi; (ii) minimal həddən yuxarı məbləğdə valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızları daşıyan səfər edənlər üçün yazılı bəyannamə sistemi; və (iii) şifahi bəyannamə sistemi. Bu üç sistem səlis formada aşağıda təsvir edilir. Lakin dövlətlərin qarışıq sistemə üstünlük verməsi heç də qeyri-adi bir hal deyildir.

(a) *Bütün səfər edənlər üçün yazılı bəyannamə sistemi*: Bu sistemdə bütün səfər edənlərin ölkə ərazisinə daxil olmazdən əvvəl yazılı bəyannamə doldurması tələb olunur. Ümumi və ya gömrük bəyannaməsi formalarında verilən suallar bu halda da daxil ediləcəkdir. Praktikada səfər edənlər valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızları daşıyıb-daşmadıqlarını bildiren bəyannamə təqdim etməlidirlər (yəni, "Bəli" və ya "Xeyr" qutularını işarələməklə).

b) *minimal həddən yuxarı məbləğ daşıyan səfər edənlər üçün yazılı bəyannamə sistemi*: Bu sistemdə əvvəlcədən müəyyən edilmiş maksimum hədd məbləğində valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızlar daşıyan bütün səfər edənlərin yazılı bəyannamə forması doldurması tələb olunur. Faktiki olaraq, müəyyən edilmiş minimal həddən yuxarı məbləğdə valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızlar daşımadaqda, səfər edəndən hər hansı bir formanın doldurulması tələb edilmir.

(c) *Bütün səfər edənlər üçün şifahi bəyannamə sistemi*: Bu sistemdə bütün səfər edənlərin müəyyən edilmiş minimal həddən yuxarı məbləğdə valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızlar daşımadaqda bunu şifahi şəkildə bəyan etməsi tələb olunur. Bu, adətən gömrük giriş məntəqələrində səfər edənlərdən "qırmızı kanal" (bəyan edilməli mallar olduqda) və "yaşıl kanal" (bəyan edilməli mallar olmadıqda) arasında seçim etməyin tələb olunması ilə edilir. Səfər edənin kanal seçimi şifahi bəyannamə hesab edilir. Praktikada səfər edənlər yazılı bəyannamə təqdim etmir, lakin onlardan fəal surətdə gömrük məmuruna məlumat vermək tələb olunur.

Hesabat sistemi:

4. Dövlətlər səfər edənlərin orqanları sorğu əsasında müvafiq məlumatlarla təmin etməsini tələb edən sistemə üstünlük verə bilirlər. Belə sistemlərdə səfər edənlərin vicdanla yazılı və ya şifahi bəyannamə təqdim etməsi tələb olunmur. Praktikada səfər edənlərin səlahiyyətli orqanlarının sorğularına həqiqəti əks etdirən cavablar verməsinin tələb olunmasına ehtiyac vardır.

C. HƏR İKİ SISTEMƏ AİD ƏLAVƏ ELEMENTLƏR

5. Hansı sistemin tətbiq edilməsindən asılı olmayaraq, dövlətlər tətbiq edilən sistemin aşağıdakı elementlərini ehtiva etməsini təmin etməlidirlər:

(a) Bəyannamə/hesabat sistemi valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların sərhəddən həm daxil olmasına, həm də çıxarılmasına şamil edilməlidir.

(b) Valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızlar üzrə bəyannamə və ya digər hesabat xarakterli sənədlərin doldurulmasında saxtakarlığa yol verildiyinin aşkarlanması, yaxud onların bəyan edilmədiyi və ya açıqlanmadığı hallarda, aidiyyəti səlahiyyətli orqanlar onları daşıyan şəxsdən valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların əldə edilmə mənbəyi və ya istifadə məqsədi barədə əlavə məlumat tələb etmək və əldə etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar.

(c) İstər valyuta və sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların şübhəli surətdə sərhəddən fiziki şəkildə keçirilməsi halları barədə məlumatlara, istərsə də MMO-nun başqa bir formada bəyannamə/hesabat məlumatlarına birbaşa çıxışının təmin edilməsi vasitəsilə MMO bəyannamə/hesabat prosesində əldə edilmiş məlumatları əldə etmək imkanına malik olmalıdır.

(d) Ölkədaxili səviyyədə dövlətlər 32-ci Tövsiyənin icrası ilə bağlı məsələlər üzrə gömrük, immiqrasiya və digər aidiyyəti orqanlar arasında müvafiq əlaqələndirmənin olmasını təmin etməlidirlər.

(e) Aşağıdakı iki halda səlahiyyətli orqanlar pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı sübutların aşkar edilməsini təmin etmək məqsədilə nağd pul vəsaitləri və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların ağılabatan müddətdə dayandırılması səlahiyyətinə malik olmalıdırlar: (i) pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi şübhəsi olduğu halda; yaxud (ii) bəyannamə və ya digər hesabat xarakterli sənədin doldurulmasında saxtakarlığa yol verildiyinin aşkarlanması halında.

(f) Bəyannamə/hesabat sistemi 36-40-cı Tövsiyələrə uyğun olaraq ən geniş səviyyədə beynəlxalq əməkdaşlıq və yardımın təmin olunmasını nəzərdə tutmalıdır. Belə əməkdaşlığa şərait yaradılması üçün

(i) maksimal hədd olan 15 000 ABŞ dolları/Avro məbləğindən daha yüksək məbləğdə bəyannamə və ya digər hesabat xarakterli sənəd təqdim edildikdə və ya (ii) bəyannamə və ya digər hesabat xarakterli sənədin doldurulmasında saxtakarlığa yol verildiyində, yaxud (iii) pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi şübhəsi olduğu halda, bu məlumat səlahiyyətli orqanlar tərəfindən istifadə məqsədilə saxlanmalıdır. Bu məlumat ən azı aşağıdakıları əhatə etməlidir: (i) bəyan edilmiş, açıqlanmış və ya başqa bir formada aşkar edilmiş valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların məbləği; və (ii) daşıyan şəxs(lər) barədə eyniləşdirmə məlumatları.

(g) Dövlətlər 32-ci Tövsiyəni məlumatların müvafiq istifadəsinin təmin edilməsi üzrə sərt mexanizmlərə uyğun olaraq və (i) mallar və xidmətlər üzrə dövlətlərarası ticarət ödənişlərini və ya (ii) kapitalın hərəkət azadlığını hər hansı bir formada məhdudlaşdırmadan icra etməlidirlər.

D. SANKSIYALAR

6. Bəyannamə və ya digər hesabat xarakterli sənədin doldurulmasında saxtakarlığa yol verən şəxslərə münasibətdə istər cinayət, mülki, istərsə də inzibati xarakterli effektiv, mütənasib və xəbərdarlıq sanksiyaları tətbiq edilməlidir. Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, pulların leqallaşdırılması və ya predikativ cinayətlərlə bağlı valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların sərhəddən fiziki surətdə keçirilməsini həyata keçirən şəxslərə münasibətdə də istər cinayət, mülki, istərsə də inzibati

xarakterli təsirli, mütənasib və çəkendirici sanksiyaları və belə valyutanın və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların müsadirəsinə şərait yaradan 4-cü Tövsiyəyə uyğun tədbirlər tətbiq edilməlidir.

7. 32-ci Tövsiyənin tətbiqinə məsul olan orqanlar müvafiq maliyyə, insan və texniki resurslara malik olmalıdırlar. Dövlətlər bu orqanların işçi heyətinin konfidensiallıqla bağlı standartlar da daxil olmaqla, yüksək peşəkarlıq standartlarına, vicdanlılıq prinsiplərinə riayət etməsini və müvafiq vərdişlərə malik olmasını təmin edən prosedurlara malik olmalıdırlar.

E. QIZIL, QIYMƏTLİ METALLAR VƏ QIYMƏTLİ DAŞLAR

8. 32-ci Tövsiyənin məqsədləri üçün, yüksək likvidliyi və müəyyən hallarda mübadilə və dəyərin ötürülməsi vasitəsi kimi istifadə edilməsinə baxmayaraq, qızıl, qiymətli metallar və qiymətli daşlar daxil edilməmişdir. Bu məsələlər başqa bir formada gömrük qanunları və qaydaları ilə əhatə edilə bilər. Əgər dövlət qızıl, qiymətli metallar və qiymətli daşların sərbəst üzərindən qeyri-adi hərəkətini müəyyən edərsə, həmin əşyaların mənbəyi olan və ya çatdırılması nəzərdə tutulmuş dövlətlərin Gömrük Xidməti və ya digər səlahiyyətli orqanların müvafiq qaydada məlumatlandırılmasını nəzərdən keçirməli və belə əşyaların mənbəyi, son çatdırılma məkanının və hərəkətinin məqsədini müəyyən etmək və müvafiq tədbirlər görmək məqsədilə əməkdaşlıq etməlidir.

Bu Tövsiyədə istifadə edilən spesifik terminlərin lüğəti

Bəyannamənin doldurulmasında saxtakarlığa yol verilməsi	Burada daşınan valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların dəyərinin yanlış təqdim edilməsi və ya bəyannamədə təqdim olunması tələb edilən və ya başqa bir formada orqanlar tərəfindən tələb edilən digər aidiyyəti məlumatların yanlış təqdim olunması nəzərdə tutulur. Buraya bəyannamənin tələb edilən formada təqdim edilməməsi də daxildir.
Hesabat xarakterli sənədin doldurulmasında saxtakarlığa yol verilməsi	Burada daşınan valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların dəyərinin yanlış təqdim edilməsi və ya hesabat xarakterli sənəddə təqdim olunması və ya orqanlar tərəfindən başqa bir formada tələb edilən digər aidiyyəti məlumatların yanlış təqdim olunması nəzərdə tutulur. Buraya hesabat xarakterli sənədin tələb edilən formada təqdim edilməməsi də daxildir.
Sərbəddən fiziki olaraq keçirilmə	valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların fiziki olaraq bir dövlətdən digər dövlətə gətirilmə və ölkədən çıxarılmasıdır. Bu terminə aşağıdakı gətirilmə vasitələri daxildir: (1) fiziki şəxs tərəfindən və ya həmin şəxsin yanındakı yük və ya nəqliyyat vasitəsində fiziki surətdə gətirilmə və ya çıxarılma; (2) valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların konteynerləşdirilmiş yük vasitəsilə daşınması və ya (3) fiziki və ya hüquqi şəxs tərəfindən valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızların poçtla göndərilməsi.
Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya pulların leqallaşdırılması ilə bağlı	Bu ifadə valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızları təsvir etmək üçün istifadə edildikdə, (i) terrorçu təşkilatlara məxsus, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsində, terror aktlarında istifadə edilmiş və ya istifadəsi nəzərdə tutulmuş və ya bu

məqsədlə ayrılmış vəsaitlər; və ya (ii) leqallaşdırılmış, pulların leqallaşdırılması predikativ cinayətlərindən əldə edilmiş gəlirlər, yaxud bu cinayətlərin törədilməsi üçün istifadə edilmiş və ya istifadəsi nəzərdə tutulan vasitələr olan valyuta və ya sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızlara istinad edir.

38-Cİ TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(QARŞILIQLI HÜQUQİ YARDIM: DONDURULMA VƏ MÜSADİRƏ)

1. Dövlətlər hüquq-mühafizə, səhiyyə, təhsil və ya digər müvafiq məqsədlər üçün müsadirə edilmiş əmlakın tam və ya bir hissəsinin təqdim edildiyi aktivlərin müsadirəsi fondunun yaradılmasını nəzərdən keçirməlidirlər. Dövlətlər müsadirə edilmiş əmlakın, xüsusən müsadirə birbaşa və ya dolayısı ilə hüquq-mühafizə orqanlarının əlaqələndirilmiş fəaliyyətinin nəticəsində baş verdiyi təqdirdə, digər dövlətlərlə və ya onların arasında bölüşdürülməsi üçün zəruri tədbirlər görməlidirlər.
2. Cinayət mühakimə icraatından kənar müsadirə prosesləri əsasında təqdim edilmiş əməkdaşlıq sorğuları ilə bağlı olaraq, dövlətlərin bütün bu növ sorğular üzrə tədbirlər görməsi üçün səlahiyyətə malik olma məcburiyyəti yoxdur, lakin dövlətlər ən azı cinayətkarın ölümü, qaçması və aşkarlanmaması, yaxud kimliyinin məlum olmaması səbəbindən əlçatmaz olduğu hallarda, bunu etmək iqtidarında olmalıdırlar.

40-CI TÖVSIYƏYƏ İZAHLI QEYD

(BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIĞIN DİGƏR FORMALARI)

A. BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIĞIN BÜTÜN FORMALARINA ŞAMİL EDİLƏ BİLƏN PRİNŞİPLƏR

Sorğu edən orqanların öhdəlikləri

1. Əməkdaşlıq üzrə sorğuları təqdim edərkən, səlahiyyətli orqanlar sorğunun vaxtında və effektiv icrası üçün şərait yaradılması məqsədilə onun təcili xarakter daşdığı göstərilməsi, habelə sorğu edilən məlumatın nəzərdə tutulan istifadə məqsədi də daxil olmaqla, tam faktiki və müvafiq hallarda, hüquqi məlumatları təmin etmək üçün bütün mümkün tədbirləri görməlidirlər. Sorğu edildikdə, sorğu edən səlahiyyətli orqanlar əldə edilmiş məlumatın istifadəsi və faydalılığı barədə sorğu edilən səlahiyyətli orqana məlumat təqdim etməlidirlər.

Əsaslandırılmamış məhdudlaşdırıcı tədbirlər

2. Dövlətlər məlumat mübadiləsi və ya yardımın göstərilməsini qadağan etməməli, onların üzərinə əsaslandırılmamış məhdudlaşdırıcı şərtlər qoymamalıdırlar. Xüsusən, səlahiyyətli orqanlar yardım üçün sorğunun təmin edilməsindən aşağıdakı səbəblərdən imtina etməməlidirlər:

(a) sorğunun habelə maliyyə məsələləri ilə əlaqədar olduğu hesab edildiyindən; və/və ya

(b) qanunlar maliyyə təsisatlarının və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarların sirr və məxfiliyi qorumasını tələb etdiyindən (müvafiq sorğu edilən məlumatın hüquqi imtiyaz və ya hüquqi peşə sirlinin şamil olunduğu şərtlərdə saxladığı hallar istisna olmaqla); və/və ya

(c) sorğu edilən dövlətdə təhqiqat, istintaq və ya proses davam etdiyindən və təqdim ediləcək yardımın bu təhqiqat, istintaq və ya prosesə maneə törədəcəyi hesab edildiyindən; və/və ya

(d) sorğu edən səlahiyyətli orqanın xarakteri və ya statusu (mülki, inzibati, hüquq-mühafizə və s.) xarici orqanın xarakter və statusundan fərqli olduğundan.

Mübadilə edilmiş məlumatların qorunması mexanizmlər

3. Mübadilə edilmiş məlumatlar yalnız sorğu edildiyi və ya təmin edildiyi məqsəd üçün istifadə edilməlidir. Məlumatın digər orqanlara və ya üçüncü tərəflərə təqdim edilməsinə və ya bu məlumatın öncədən təsdiq edilmiş məqsədlərdən fərqli olan inzibati, təhqiqat, istintaq və ya məhkəmə məqsədləri üçün istifadəsinə sorğu edilən səlahiyyətli orqan tərəfindən əvvəlcədən razılıq verilməlidir.

4. Səlahiyyətli orqanlar hər iki tərəfin məxfilik və məlumatların mühafizəsi öhdəliklərinə uyğun olaraq istintaq və ya təhqiqat sirlinin qorunması⁴⁸ məqsədilə əməkdaşlıq üzrə hər bir sorğu və mübadilə edilmiş məlumatın müvafiq qaydada məxfiliyini təmin etməlidirlər. Səlahiyyətli orqanlar mübadilə edilmiş məlumatı ən azı yerli mənbələrdən əldə edilmiş oxşar məlumatlarla eyni səviyyədə qorunmalıdırlar. Dövlətlər səlahiyyətli orqanlar tərəfindən mübadilə edilmiş məlumatların yalnız icazə verilmiş qaydada istifadəsini təmin etmək üçün qaydalar və mexanizmlərə formalaşdırmalıdırlar. Məlumat mübadiləsi etibarlı kanallar və ya mexanizmlər vasitəsilə təhlükəsiz formada aparılmalıdır. Sorğu edilən səlahiyyətli orqanlar müvafiq hallarda sorğu edən səlahiyyətli orqanın məlumatı effektiv surətdə qoruya bilməyəyi təqdirə məlumat təqdim etməkdən imtina edə bilər.

Məlumat axtarmaq səlahiyyəti

5. Səlahiyyətli orqanlar xarici səlahiyyətli orqanın adından sorğular həyata keçirmək və ölkə daxilində belə sorğular həyata keçirməklə əldə edilə bilən bütün məlumatları öz xarici tərəfdaşları ilə mübadilə etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar.

B. BEYNƏLXALQ ƏMƏKDAŞLIĞIN SPESİFİK FORMALARINA ŞAMİL EDİLƏ BİLƏN PRİNŞİPLƏR

6. Yuxarıda təqdim edilmiş ümumi prinsiplər aşağıdakı bəndlərə uyğun olaraq tərəfdaşlar və ya tərəfdaş hesab edilməyən orqanlar arasında məlumat mübadiləsinin bütün formalarına şamil edilməlidir.

⁴⁸ Məlumatın açıqlanması əməkdaşlıq üzrə sorğunun həyata keçirilməsi üçün tələb olunarsa, məlumatı açıqlamaq olar.

MMO-lar arasında məlumat mübadiləsi

7. MMO-lar müvafiq statuslarında – inzibati, hüquq mühafizə, ədliyyə və ya digər – asılı olmayaraq xarici dövlətlərin MMO-ları ilə məlumat mübadiləsi həyata keçirməlidirlər. Bu məqsədlə, MMO-lar pulların leqallaşdırılması, aidliyyəti predikativ cinayətlər və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi üzrə əməkdaşlığın təmin edilməsi üçün müvafiq hüquqi bazaya malik olmalıdırlar.

8. Əməkdaşlıq üzrə sorğu təqdim edərkən, MMO-lar təhlil edilən işin təsviri və sorğu edilən dövlətlə mümkün bağlılığı da daxil olmaqla, tam faktiki və müvafiq hallarda, hüquqi məlumatları təmin etmək üçün bütün mümkün tədbirləri görməlidirlər. Sorğu əsasında və mümkün hallarda, MMO-lar xarici tərəfdaşlarına təqdim edilmiş məlumatın istifadəsinə, habelə təqdim edilmiş məlumat əsasında aparılmış təhlilin nəticəsinə dair məlumat verməlidirlər.

9. MMO-lar aşağıdakıları mübadilə etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar:

(a) FATF Təvsiyələri, xüsusən 29-cu Təvsiyə çərçivəsində birbaşa və ya dolayısı ilə çıxışın olduğu və ya əldə edilə bilən bütün məlumatlar; və (b) qarşılıqlılıq prinsipinə uyğun olaraq ölkədaxili səviyyədə onların birbaşa və ya dolayısı ilə əldə etmək və ya çıxış əldə etmək səlahiyyəti olduğu bütün digər məlumatlar.

Maliyyə nəzarəti orqanları arasında məlumat mübadiləsi⁴⁹

10. Maliyyə nəzarəti orqanları xarakter və ya statusundan asılı olmayaraq, xarici tərəfdaşları ilə əməkdaşlıq etməlidirlər. Maliyyə nəzarəti orqanları arasında səmərəli əməkdaşlıq maliyyə təsisatlarının effektiv PL/TMM nəzarətinə şərait yaratmaq məqsədi daşıyır. Bu məqsədlə, maliyyə nəzarəti orqanları əməkdaşlığın aparılması üçün müvafiq beynəlxalq nəzarət standartlarına uyğun, xüsusən PL/TMM məqsədləri baxımından aidliyyəti və ya əlaqədar olan nəzarət məlumatlarının mübadiləsi sahəsində müvafiq hüquqi bazaya malik olmalıdırlar.

11. Maliyyə nəzarəti orqanları ölkə daxilində malik olduqları, o cümlədən maliyyə təsisatlarında saxlanılan məlumatları xarici tərəfdaşlarla onların müvafiq ehtiyaclarına uyğun surətdə mübadilə etmək iqtidarında olmalıdırlar. Maliyyə nəzarəti orqanları, PL/TMM məqsədlərinə aid olduqda, aşağıdakı məlumatları xüsusən eyni qrup çərçivəsində fəaliyyət göstərən maliyyə təsisatları ilə bağlı müştərək məsuliyyətlərə malik olduqları digər aidliyyəti nəzarət orqanları ilə mübadilə etmək iqtidarında olmalıdırlar:

(a) Ölkədaxili tənziqləmə sistemi barədə məlumatlar və maliyyə sektorları barədə ümumi məlumatlar kimi tənziqləmə ilə bağlı məlumatlar.

(b) Xüsusən Əsas Prinsip Nəzarət Orqanları üçün maliyyə təsisatının işgüzar fəaliyyəti, benefisial sahiblik, idarəetmə və uyğunluq barədə məlumatlar kimi prudensial məlumatlar.

(c) daxili PL/TMM prosedurları və maliyyə təsisatlarının siyasətləri, müştərinin eyniləşdirilməsi və verifikasiyası məlumatları, müştəri dosyeleri, hesab və ya əməliyyatlar barədə məlumatların nümunələri kimi PL/TMM məlumatları.

12. Maliyyə nəzarəti orqanları xarici tərəfdaşların adından araşdırmalar aparmaq və müvafiq hallarda, effektiv qrup nəzarəti məqsədilə xarici tərəfdaşların özlərinin araşdırma aparmasına icazə vermək və ya buna şərait yaratmaq iqtidarında olmalıdırlar.

13. Nəzarət və nəzarətlə əlaqədar olmayan məqsədlər üçün mübadilə edilmiş məlumatların təqdim edilməsinə və ya istifadəsinə, sorğu edən maliyyə nəzarəti orqanının belə məlumatın açıqlanmasına və ya təqdim edilməsinə dair hüquqi öhdəliyi yoxdursa, sorğu edilən maliyyə nəzarəti orqanı tərəfindən əvvəlcədən icazə verilməlidir. Belə hallarda, sorğu edən maliyyə nəzarəti orqanı dərhal sorğu edilən orqanı bu öhdəlik barədə məlumatlandırılmalıdır. Əvvəlcədən verilmiş razılığa Anlaşma Memorandumu və ya Çoxtərəfli Anlaşma Memorandumu çərçivəsində mübadilə edilmiş məlumatlara şamil edilən, əsas prinsiplər standartlarını müəyyən edən qurum tərəfindən hazırlanmış Anlaşma Memorandumu və ya

⁴⁹ Burada səlahiyyətli orqan olan maliyyə nəzarəti orqanlarına istinad edilir.

Çoxtərəfli Anlaşma Memorandumu çərçivəsində əvvəlcədən verilmiş hesab edilən istənilən razılıq daxildir.

Hüquq-mühafizə orqanları arasında məlumat mübadiləsi

14. Hüquq-mühafizə orqanları ölkə daxilində mövcud məlumatları pulların leqallaşdırılması, aidiyyəti predikativ cinayətlər və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, o cümlədən cinayətdən əldə edilmiş gəlirlər və vasitələrin müəyyən edilməsi və aşkarlanması ilə əlaqədar kəşfiyyat və ya istintaq məqsədləri üçün xarici tərəfdaşlarla mübadilə etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar.

15. Hüquq-mühafizə orqanları xarici tərəfdaşlar üçün sorğuların aparılması və məlumatların əldə edilməsi məqsədilə habelə öz səlahiyyətlərindən, o cümlədən milli qanunvericiliklə təqdim edilən təhqiqat üsullarından istifadə etmək hüququna malik olmalıdırlar. Belə hüquq-mühafizə əməkdaşlığını tənzimləyən İnterpol, Avropol və ya Avroyust və ayrı-ayrı dövlətlər arasında müqavilələr kimi mövcud rejimlər və praktikalar, istifadə üzrə sorğu edilən hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən qoyulmuş məhdudiyyətləri tənzimləməlidir.

16. Hüquq-mühafizə orqanları təhqiqatların birlikdə aparılması üçün birgə təhqiqat qrupları formalaşdırmaq səlahiyyətinə malik olmalı və zəruri hallarda, dövlətlər belə birgə təhqiqatlar məqsədilə ikitərəfli və ya çoxtərəfli mexanizmlər formalaşdırmalıdırlar. Dövlətlərə PL/TMM sahəsində mövcud şəbəkələrə qoşulmaq və onları dəstəkləmək, habelə vaxtında və effektiv əməkdaşlığın təmin edilməsi üçün əlaqəli şəxslərin xaricdə yerləşdirilməsi də daxil olmaqla, xarici dövlətlərin hüquq-mühafizə orqanları ilə ikitərəfli münasibətlər qurmaq tövsiyə olunur.

Tərəfdaş hesab edilməyən qurumlar arasında məlumat mübadiləsi

17. Dövlətlər öz səlahiyyətli orqanlarına tərəfdaşları hesab edilməyən qurumlarla birbaşa olmadan yuxarıdakı müvafiq prinsipləri tətbiq etməklə məlumat mübadiləsi aparmasına icazə verməlidirlər. Birbaşa olmayan məlumatlar mübadiləsi dedikdə, sorğu edilən məlumatın sorğu edilən orqandan bir və ya daha çox yerli və xarici orqandan keçərək sorğu edən orqana çatdırılması nəzərdə tutulur. Belə məlumat mübadiləsi və ondan istifadə üçün sorğu edilən dövlətin bir və ya daha çox səlahiyyətli orqanının razılığı olmalıdır. Məlumatı sorğu edən səlahiyyətli orqan həmişə sorğunun məqsədi və onun kimin adından edildiyini aydın şəkildə göstərməlidirlər.

18. Dövlətlərə habelə tərəfdaş hesab edilməyən qurumlarla birbaşa sürətli və konstruktiv məlumat mübadiləsinə razılıq vermək tövsiyə olunur.

MALİYYƏ TƏSİSATLARI VƏ MÜƏYYƏN EDİLMİŞ QEYRİ-MALİYYƏ TƏSİSATLARI VƏ PEŞƏKARLAR ÜZRƏ TƏLƏBLƏRİN HÜQUQİ ƏSASI

1. Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları üzrə bütün tələblər ya (a) qanunda (bununla bağlı 10-cu, 11-ci və 20-ci Tövsiyələrdəki xüsusi tələblərə bax), ya da (b) digər bütün hallarda, qanun və ya digər normativ aktlarda nəzərdə tutulmalıdır (burada dövlət seçim hüququna malikdir).

2. 10-cu, 11-ci və 20-ci Tövsiyələrdə “qanun” termini parlament prosesi vasitəsilə və ya dövlətin konstitusion strukturu çərçivəsində oxşar vasitələrlə qəbul edilmiş, tələblərlə riayət edilməmə ilə bağlı sanksiyalarla birlikdə məcburi xarakterli tələblər tətbiq edən hər hansı qanunu nəzərdə tutur. tələblərlə riayət edilməmə ilə bağlı sanksiyalar təsirli, müvafiq və çəkindirici olmalıdır (bax 35-ci Tövsiyəyə). Qanun anlayışına habelə müvafiq tələblər tətbiq edən, dövlətin ərazisinin bütün hissələri üçün məcburi olan məhkəmə qərarları da daxildir.

3. “Məcburi xarakterli sənədlər” termini tələblərlə riayət edilməmə ilə bağlı sanksiyalarla birlikdə məcburi formada ifadə edilmiş məcburi xarakterli PL/TMM tələbləri müəyyən edən və səlahiyyətli orqan tərəfindən hazırlanmış və təsdiq edilmiş qaydalar, təlimatlar və ya digər sənəd, yaxud mexanizmlərə istinad edir. Tələblərlə riayət edilməmə ilə bağlı sanksiyalar təsirli, müvafiq və çəkindirici olmalıdır (bax 35-ci Tövsiyəyə).

4. Sənədin və ya mexanizmin *məcburi xarakterli sənədlərə* bərabər tutulan tələblərə malik olub-olmamasını nəzərdən keçirərkən, aşağıdakı amillər nəzərə alınmalıdır:

(a) FATF tövsiyələrindəki məsələlərə dair tələbləri müəyyən edən və ya gücləndirən, anlaşılan, aydın surətdə təqdim edilən tələblər təqdim edən sənəd və ya mexanizm olmalıdır. Məsələn:

(i) Məxsusi tələblərdə “-malı” şəkilçisindən istifadə edilərsə, bu məcburi hesab edilməlidir;

(ii) “-malı” şəkilçisindən bəzi istifadə hallarında, bu, həm tənzipləmə orqanının, həm də tənziplənən qurumların tədbirlərin birbaşa və ya dolayısı ilə tələb və ya icra olunduğunu sübut etdiyi təqdirdə, məcburi ola bilər; *tədbirlər tövsiyə olunur və ya təsisatlar nəzərdən keçirməlidirlər* kimi ifadələrin məcburi xarakterli hesab edilməsi ehtimalı azdır. Məcburiyyətin az olduğu ifadələrin istifadə edildiyi hallarda, bu ifadələrin məcburi xarakter daşmadığı hesab edilir (dövlətlər bunun əksini sübut edə bilmədiyi təqdirdə).

(b) Sənəd/mexanizm səlahiyyətli orqan tərəfindən qəbul edilməli və ya təsdiq edilməlidir.

(c) Tələblərə uyğunluğun olmaması ilə bağlı təsirli, müvafiq və çəkindirici xarakterli sanksiyalar (sanksiyalar tələbi müəyyən edən və ya gücləndirən həmin sənəddə verilməyə də və digər bir sənəddə verilə bilər, bir şərtlə ki, tələb və mövcud sanksiyalar arasında aydın bağlılıq olsun) olmalıdır. Buraya aşağıdakı məsələlərin nəzərdən keçirilməsi daxildir:

(i) şəxslər öz öhdəliklərinə əməl etmədiyi təqdirdə, müvafiq effektiv, proporsional və çəkindirici sanksiyalar tətbiq olmalıdır;

(ii) sanksiyalar birbaşa və ya dolayısı ilə PL/TMM sahəsində tələbə əməl edilməməsinə görə tətbiq edilməlidir. PL/TMM sahəsində tələbə əməl edilməməyə görə birbaşa müəyyən edilmiş sanksiya olmazsa, daha geniş tələblərin pozulmasına, məsələn müvafiq sistem və nəzarət sistemlərin olmaması və ya təhlükəsiz və sağlam surətdə fəaliyyət göstərməməyə görə müəyyən edilmiş sanksiyaların istifadəsi qənaətbəxş hesab edilir, bir şərtlə ki, ən azından bir və ya daha çox PL/TMM tələbinə riayət edilməməsinə görə PL/TMM sahəsi ilə əlaqəli olmayan əlavə prundensial pozuntuların sübuta yetirilməsinə ehtiyac olmadan müvafiq qaydada sanksiyalar tətbiq edilə bilsin (və ya müvafiq qaydada tətbiq edilsin); və

(iii) təsirli, müvafiq və çəkindirici sanksiyaların praktikada tətbiq edilməsi ilə bağlı qənaətbəxş sübutların olub-olmaması.

5. Bütün hallarda maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları tələblərə riayət edilməməsinə görə sanksiyaların tətbiq ediləcəyini və bu sanksiyaların məzmununu bilməlidirlər.

ÜMUMİ LÜĞƏT

Terminlər	İzahı
Hesablar	“Hesablar”a istinadlar maliyyə təsisatları və onların müştəriləri arasında digər oxşar işgüzar münasibətlərin də bu anlayışa daxil olması kimi başa düşülməlidir.
Dəqiq	16-cı Tövsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Agent	14-cü və 16-cı Tövsiyələrin məqsədləri üçün <i>agent</i> müqavilə və pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri təchizatçısının göstərişi ilə pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri təchizatçısının adından pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri göstərən hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsdir.
Müvafiq orqanlar	8-ci Tövsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Əlaqəli QKT-ları	8-ci Tövsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Paket köçürmə	16-cı Tövsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızlar	<i>Sərbəst tədavüldə olan adsız qiymətli kağızlara</i> adsız formada olan pul-kredit siyasəti vasitələri daxildir, məsələn, səyahət çekləri; ya adsız formada mövcud olan, saxta alan şəxsin adına verilmiş, məhdudiyət olmadan təsdiq edilmiş, yaxud təqdim edilməsi halında mülkiyyət hüququnun ötürüldüyü başqa bir formada olan, imzalanmış, lakin alan şəxsin adının olmadığı tam hesab edilməyən maliyyə vasitələri (çeklər, borc öhdəlikləri və pul köçürmələri daxil olmaqla) kimi dövriyyədə olan maliyyə vasitələri (çeklər, borc öhdəlikləri və pul köçürmələri daxil olmaqla).
Adsız səhmlər	<i>Adsız səhmlər</i> adsız səhm şəhadətnaməsinə malik olan şəxsə hüquq şəxsin kapitalında mülkiyyət payı təqdim edən sərbəst dövriyyədə olan vasitələrdir.
Benefisiar mülkiyyətçi	<i>Benefisiar mülkiyyətçi</i> müştərinin ⁵⁰ son nəticədə ⁵¹ sahibi olan və ya ona nəzarət edən fiziki şəxs(lər), yaxud əməliyyatın fayda əldə etməsi üçün həyata keçirildiyi fiziki şəxsdir. Ona həmçinin son nəticədə hüquq şəxs və ya təsisatı üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən şəxslər də daxildir.
Benefisiar	FATF Tövsiyələrində <i>benefisiar</i> termininin mənası kontekstdən asılıdır: <ul style="list-style-type: none"> • Trastlar haqqında qanunda benefisiar hər hansı trast təsisatından fayda

⁵⁰ Bu şərh habelə həyat və ya digər investisiya ilə əlaqədar sığorta polisi çərçivəsində benefisiarın benefisiar mülkiyyətçisinə də şamil edilməlidir.

⁵¹ “Son nəticədə sahibi olan və ya ona nəzarət edən” və “son nəticədə hüquq şəxs və ya təsisatı üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən” ifadələrinə istinadlar sahiblik və ya nəzarətin sahiblik zənciri və ya birbaşa olmayan nəzarət vasitəsilə həyata keçirildiyi hallara istinad edir.

əldə etmək hüququna malik olan şəxs və ya şəxslərdir. Benefisiar fiziki və ya hüquqi şəxs, yaxud təsisat ola bilər. Bütün trastlardan (xeyriyyə və ya əsasnaməsi təsdiq edilmiş qeyri-xeyriyyə trastlar) kimliyi təyin edilə bilən benefisiarlara malik olmaq tələb edilir. Trastlar hər zaman kimliyi təyin edilə bilən bir neçə benefisiara malik olması tələb edildiyi halda, müəyyən şəxslərin benefisiar kimi toplanma dövrü adlandırılan müəyyən edilmiş bir müddətin sonunda gəlir və ya kapitala hüququnun yaranmasına qədər onların hər hansı bir müəyyən mövcud benefisiarlarının olmaması da mümkündür. Bu dövr trast aktında adətən trast dövrü kimi qeyd edilən trastın davamlılığı müddəti ilə bir qaydada olaraq eyni müddətdə davam edir.

- Həyat sığortası və ya digər investisiya ilə əlaqəli sığorta polisi kontekstində benefisiar sığorta polisinin əhatə etdiyi sığorta edilmiş hadisə baş verən zaman və ya baş verdiyi təqdirdə, polisinin vəsaitlərinin ödənilməsi fiziki və ya hüquqi şəxs, yaxud hüquqi təsisat, şəxslər kateqoriyasıdır.

10-cu və 16-cı Təvsiyələrə İzahlı Qeydləri də nəzərdən keçirməyiniz xahiş olunur.

Benefisiar maliyyə təsisatı 16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.

Səlahiyyətli orqanlar

Səlahiyyətli orqanlar dedikdə, pulların leqallaşdırılması və/və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində müəyyən edilmiş öhdəlikləri olan bütün dövlət orqanları⁵² nəzərdə tutulur. Belə qurumlara xüsusən MMO, pulların leqallaşdırılması, aidiyyəti predikativ cinayətlər və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin istintaqını və ya cinayət təqibini həyata keçirmək, cinayətkarların aktivlərinin götürülməsi, dondurulması və müsadirə edilməsi funksiyalarına malik olan orqanlar, valyuta və dövriyyədə olan adsız qiymətli kağızların sərhəddən keçirilməsinə dair məlumatları qəbul edən orqanlar, maliyyə təsisatlarının və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarının PL/TMM tələblərinə riayət etməsinin təmin olunması məqsədilə nəzarət və ya monitoring öhdəliklərinə malik orqanlar daxildir. Özünüidarə orqanları səlahiyyətli orqan kimi qəbul edilməməlidir.

Müsadirə

Müsadirə termini, müvafiq hallarda dövlət nəfini alma da daxil olmaqla, səlahiyyətli orqanın və ya məhkəmənin qərarı əsasında pul vəsaitləri və ya digər aktivlərdən birdəfəlik olaraq məhrumetmə deməkdir. Müsadirə və ya dövlət nəfinə alma dövlətə keçəcək müəyyən edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər aktivlərin mülkiyyət hüququnun ötürülməsini təmin edən məhkəmə və ya inzibati prosedur vasitəsilə baş verir. Bu halda, müsadirə və ya dövlət nəfinə alma zamanı müəyyən edilmiş pul vəsaitlərində və ya

⁵² Buraya qanunla müəyyən edilmiş səlahiyyətlərə malik olan müstəqil qeyri-hökumət orqanları kimi təsis edilmiş maliyyə nəzarəti orqanları da daxildir.

digər aktivlərdə paya sahib olan şəxs(lər) və ya təsisat(lar) prinsip etibarilə müsadirə edilmiş və ya dövlət nəfinə alınmış pul vəsaitləri və ya digər aktivlərə olan bütün hüquqlarını itirir. Müsadirə və ya dövlət nəfinə alma qərarları adətən müsadirə edilmiş və ya dövlət nəfinə alınmış əmlakın qanun pozuntusundan əldə edilmiş və ya qanunun pozulması üçün istifadəsi nəzərdə tutulduğunun müəyyən edildiyi cinayət icraatı qaydasında hökm və ya məhkəmə qərarı ilə bağlı olur.

Əsas prinsiplər	<i>Əsas Prinsiplər</i> dedikdə, Bank Fəaliyyətinə Nəzarət üzrə Bazel Komitəsi tərəfindən hazırlanmış Effektiv Bank Nəzarətinin Əsas Prinsipləri, Qiymətli Kağızlar üzrə Komissiyaların Beynəlxalq Təşkilatının hazırladığı Qiymətli Kağızların Tənzimlənməsinin Məqsəd və Prinsipləri və Beynəlxalq Sığorta Nəzarətçiləri Assosiasiyasının Sığorta Nəzarəti Prinsipləri kimi sənədlər nəzərdə tutulur.
Müxbir bank münasibətləri	<i>Müxbir bank münasibətləri</i> bir bank ("müxbir bank") tərəfindən digər bir banka ("respondent bank") bank xidmətlərinin göstərilməsidir. İri beynəlxalq banklar bir qayda olaraq dünyadakı minlərlə digər bankın müxbir bankı kimi çıxış edirlər. Respondent banklara nağd pulların idarə edilməsi (yəni, müxtəlif valyutalarda faiz dərəcəsinə malik hesablar), beynəlxalq elektron köçürmələr, çeklərin klirinqi, transit hesablar və valyuta mübadiləsi xidmətləri kimi bir sıra xidmətlər göstərilə bilər.
Dövlət	FATF tövsiyələrində <i>dövlət</i> və ya <i>dövlətlər</i> sözlərinə istinadlar eyni dərəcədə həm ərazilərə, həm də dövlətlərə aiddir.
Kover ödəniş	16-cı Tövsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Cinayət fəaliyyəti	<i>Cinayət fəaliyyəti</i> dedikdə, (a) dövlətin ərazisində pulların leqallaşdırılması üzrə predikativ cinayət olan bütün cinayət əməlləri və ya (b) 3-cü Tövsiyədə tələb edildiyi kimi, ən azı predikativ cinayət olan bütün hüquqpozma nəzərdə tutulur.
Transsərhəd Elektron Köçürmə	16-cı Tövsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Valyuta	<i>valyuta</i> mübadilə vasitəsi olaraq dövriyyədə olan banknot və sikkələrdir.
Müəyyən edilmiş hüquqpozma kateqoriyaları	<i>Müəyyən edilmiş hüquqpozma kateqoriyaları</i> dedikdə: <ul style="list-style-type: none"> • Mütəşəkkil cinayətkar birlikdə və hədə-qorxu ilə tələb etmə əməlinə iştirak; • terrorçuluq, o cümlədən terrorçuluğu maliyyələşdirmə; • insan alveri və miqrantların sərhəddən qanunsuz keçirilməsi; • cinsi istismar, o cümlədən uşaqların cinsi istismarı; • narkotik və psixotrop maddələrin sərhəddən qanunsuz keçirilməsi;

- qanunsuz silah qaçaqmalçılığı;
- oğurluq və ya digər malların qanunsuz qaçaqmalçılığı;
- korrupsiya və rüşvətxorluq;
- dələduzluq;
- saxta pul hazırlama;
- malların saxtalaşdırılması və müəlliflik hüquqlarını və ya əlaqəli hüquqları pozma;
- ekoloji cinayətlər;
- adamöldürmə, sağlamlığa zərər vurma;
- adam oğurluğu, qanunsuz azadlıqdan məhrum etmə və adamları girov götürmə;
- oğurluq;
- qaçaqmalçılıq (o cümlədən, gömrük və aksiz rüsum və vergiləri ilə əlaqədar);
- vergi cinayətləri (birbaşa və ya dolayısı ilə vergilərlə əlaqədar);
- hədə-qorxu ilə tələb etmə;
- saxtalaşdırma;
- dəniz quldurluğu; və
- insayder tərəfindən xidməti məlumatdan qanunsuz istifadə və bazarda qiymətlərlə manipulyasiya.

Yuxarıda qeyd edilmiş kateqoriyaların hər hansı biri çərçivəsində predikativ cinayət kimi qəbul ediləcək hüquqpozmalara bərabər qərar verərkən, hər bir dövlət öz qanunvericiliyinə uyğun olaraq həmin hüquqpozmaları, habelə həmin hüquqpozmaların ağır cinayət hesab edilməsinə səbəb olan hər hansı spesifik elementlərin xarakterini necə müəyyən edəcəyinə dair qərar qəbul edə bilər.

Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarları

Müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarına aiddir:

- a) Kazinolar⁵³;
- b) Daşınmaz əmlakın alqı-satqısı üzrə agentlər;
- c) Qiymətli metalların alqı-satqısı üzrə agentlər;
- d) Qiymətli daşların alqı-satqısı üzrə agentlər;
- e) Vəkillər, notariuslar, digər müstəqil hüquq peşəkarları və mühasiblər – buraya yalnız müstəqil fəaliyyət göstərən şəxslərə, peşəkar firmaların tərəfdaşlarına və ya belə firmalarda çalışan peşəkarlar aiddir. Buraya nə başqa növ sahibkarlıq subyektində çalışan “daxili” peşəkarlar, nə də PL/TMM tədbirlərinin artıq tətbiq olunduğu dövlət idarələrində çalışan peşəkarlar daxildir.
- f) Trast və korporativ xidmətlər göstərənlər dedikdə, bu Təvsiyələrin digər bir hissəsində əhatə olunmamış və üçüncü tərəflərə sahibkarlıq subyektini olaraq aşağıdakı xidmətlərdən hər hansı birini göstərən bütün şəxslər və ya sahibkarlıq subyektləri nəzərdə tutulur:
 - Hüquqi şəxslərin təsis edilməsi ilə bağlı agent xidmətlərinin göstərilməsi;
 - Şirkətin direktoru və ya katibi, ortaqlığın ortağı kimi, yaxud digər

⁵³ FATF standartlarında *Kazinolar* anlayışı internet və gəmilərdə fəaliyyət göstərən kazinoları ehtiva edir.

hüquqi şəxslərdə oxşar vəzifədə fəaliyyət göstərmək (və ya digər şəxsin bu qisimdə fəaliyyət göstərməsini təşkil etmək);

- Şirkət, ortaqlıq, yaxud hər hansı digər hüquqi şəxs və təsisat üçün qeydiyyat ünvanının, iş ünvanının və məkanının, poçt və ya inzibati ünvanın təmin edilməsi;
- Ekspres trasta etibar edilən kimi fəaliyyət göstərmək (və ya digər şəxsin bu qisimdə fəaliyyət göstərməsini təşkil etmək) və ya hüquqi təsisatın digər bir forması üçün oxşar vəzifənin yerinə yetirilməsi;
- Digər bir şəxs üçün nominal səhmdar kimi çıxış etmək (və ya digər şəxsin bu qisimdə çıxış etməsini təşkil etmək).

Siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisat

Siyahıya daxil edilmiş şəxs və ya təsisat termininə daxildir:

(i) Əl-Qaidə, yaxud Əl-Qaidə ilə əlaqəli təsisatlar, digər qruplar və müəssisələrlə bağlı olan şəxslər olaraq Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən 1267 (1999-cu il) nömrəli qətnaməyə əsasən yaradılmış Komitə (1267 Komitəsi) tərəfindən siyahıya daxil edilmiş şəxs, qrup, müəssisə və təsisatlar;

(ii) Əfqanıstanda sülhə, sabitliyə və təhlükəsizliyə hədə olmaqla Taliban, yaxud Taliban ilə əlaqəli təsisatlar, digər qruplar və müəssisələrlə bağlı olan şəxslər olaraq Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən 1988 (2011-ci il) nömrəli qətnaməyə əsasən yaradılmış Komitə (1988 Komitəsi) tərəfindən siyahıya daxil edilmiş şəxs, qrup, müəssisə və təsisatlar;

(iii) Yurisdiksiyalar və ya beynəlxalq yurisdiksiya tərəfindən Təhlükəsizlik Şurasının 1373 nömrəli qətnaməsi (2001-ci il) ilə siyahıya daxil edilmiş hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxs və ya təsisat;

(iv) Təhlükəsizlik Şurasının 1718 (2006-cı il) nömrəli qətnaməsi və sonrakı aidiyyəti qətnamələrinə əsasən müvafiq qətnamələrin əlavələrində Təhlükəsizlik Şurası və ya Təhlükəsizlik Şurasının 1718 (2006-cı il) nömrəli qətnaməyə əsasən yaradılmış Komitəsi (1718 Komitəsi) tərəfindən ünvanlı maliyyə sanksiyalarının tətbiqi ilə əlaqədar siyahıya daxil edilmiş hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxs; və

(v) Təhlükəsizlik Şurasının 1737 (2006-cı il) nömrəli qətnaməsi və sonrakı aidiyyəti qətnamələrinə əsasən müvafiq qətnamələrin əlavələrində Təhlükəsizlik Şurası və ya Təhlükəsizlik Şurasının 1737 (2006-cı il) nömrəli qətnaməyə əsasən yaradılmış Komitəsi (1737 Komitəsi) tərəfindən ünvanlı maliyyə sanksiyalarının tətbiqi ilə əlaqədar siyahıya daxil edilmiş hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxs.

Siyahıya daxil etmə

Siyahıya daxil etmə termini aşağıdakılara əsasən ünvanlı maliyyə sanksiyalarının məruz qalan şəxsin⁵⁴ və ya təsisatın müəyyən edilməsidir:

- BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının 1267 (1999-cu il) nömrəli qətnaməsi və sonrakı aidiyyəti qətnamələri;
- Təhlükəsizlik Şurasının 1373 (2001-ci il) nömrəli qətnaməsi, o cümlədən müvafiq sanksiyaların şəxsə və ya təsisata tətbiq ediləcəyinə

⁵⁴ Fiziki və ya hüquqi.

		dair qərar və həmin qərarın ictimaiyyətə çatdırılması;
		<ul style="list-style-type: none"> • Təhlükəsizlik Şurasının 1718 (2006-cı il) nömrəli qətnaməsi və sonrakı aidiyyəti qətnamələri; • Təhlükəsizlik Şurasının 1737 (2006-cı il) nömrəli qətnaməsi və sonrakı aidiyyəti qətnamələri; və • Təhlükəsizlik Şurasının kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsi baxımından ünvanlı maliyyə sanksiyaları müəyyən edən gələcəkdə qəbul ediləcək istənilən qətnamələri.
Ölkədaxili köçürməsi	pul	16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Normativ-hüquqi aktlar		Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar üzrə tələblərin hüquqi əsasına dair qeydə istinad edin.
Birtərəfli qaydada		<i>Birtərəfli qaydada</i> termini barəsində tədbir görülən tərəfi əvvəlcədən məlumatlandırmadan və ya onun iştirakı olmadan müvafiq tədbirlərin yerinə yetirilməsi deməkdir.
Ekspress trust		<i>Ekspress trust</i> adətən sənəd formatında, məsələn, yazılı trust aktı formatında təsisçi tərəfindən yaradılan trustdır. Onlar qanunun fəaliyyəti vasitəsilə yaradılan və təsisçinin trust və ya oxşar hüquqi təsisat yaratması niyyətindən və ya qərarından irəli gəlməyən trustlarla müqayisə edilməlidir (məsələn, təsis edilmə niyyətinə əsaslanmayan trust).
Bəyannamənin doldurulmasında saxtakarlığa yol verilməsi		32-ci Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Hesabat xarakterli sənədin doldurulmasında saxtakarlığa yol verilməsi		32-ci Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Maliyyə qrupu		<i>Maliyyə qrupu</i> qrup səviyyəsində PL/TMM siyasət və prosedurlarının tətbiq edildiyi filiallar və törəmə şirkətlərlə yanaşı, Əsas Prinsiplər çərçivəsində qrup nəzarətinin tətbiqi baxımından qrupun qalan hissəsi üzərində nəzarəti həyata keçirən və funksiyaların uzlaşdırılmasını təmin edən ana şirkət və ya digər növ hüquqi şəxsdən ibarət olan qrupdur.
Maliyyə təsisatları		<i>Maliyyə təsisatları</i> sahibkarlıq subyekti olaraq müştəri üçün və ya onun adından aşağıdakı fəaliyyət və ya əməliyyatlardan birini və ya daha çoxunu həyata keçirən hər hansı bir fiziki və ya hüquqi şəxsdir:

1. Əhalidən əmanətlərin və digər kompensasiya edilə bilən vəsaitlərin qəbulu⁵⁵
2. Borc vermə⁵⁶.
3. Maliyyə lizinqi⁵⁷
4. Pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri⁵⁸
5. Ödəniş vasitələrinin verilməsi və idarə edilməsi (məsələn, kredit və debit kartları, çeklər, yol çekləri, pul köçürmələri və tratta, elektron pul).
6. Maliyyə təminatı və öhdəlikləri.
7. Alqı-satqı fəaliyyəti:
 - (a) pul bazarı alətləri (çeklər,veksellər, əmanət şəhadətnamələri, törəmə qiymətli kağızlar və s.) üzrə;
 - (b) xarici valyuta üzrə;
 - (c) mübadilə, faiz dərəcəsi və indeks alətləri üzrə;
 - (d) sərbəst köçürülə bilən qiymətli kağızlar üzrə;
 - (e) əmtəə fyuçerslərinin alqı-satqısı üzrə.
8. Qiymətli kağızlar bağlı fəaliyyətlərdə iştirak və bu fəaliyyətlərlə əlaqədar maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi.
9. Fərdi və kollektiv portfel idarəetməsi.
10. Digər şəxslər üçün nağd pul və ya likvid qiymətli kağızların mühafizəsi və idarə edilməsi.
11. Digər şəxslər üçün pul vəsaitlərinin investisiyasının yerinə yetirilməsi və ya idarə edilməsi.
12. Həyat sığortası və ya digər investisiya xarakterli sığortanın anderraytinqi təminatı və yerləşdirilməsi⁵⁹.
13. Pul və ya valyutanın dəyişdirilməsi.

Xarici tərəfdaşlar

Xarici tərəfdaşlar dedikdə, xarici dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarının fərqli xarakter və ya statusa malik olmasına baxmayaraq, tələb olunan əməkdaşlıqla əlaqədar oxşar öhdəlikləri və funksiyaları yerinə yetirən xarici dövlətlərin səlahiyyətli orqanları nəzərdə tutulur (məsələn, ölkədən asılı olaraq, müəyyən maliyyə sektorlarına PL/TMM nəzarəti prudensial nəzarət öhdəliklərinə malik nəzarət orqanı və ya MMO-nun nəzarət bölməsi tərəfindən yerinə yetirilə bilər).

Dondurulma

Müsadirə və qəti-imkan tədbirləri kontekstində (məsələn, 4-cü, 32-ci və 38-ci Təvsiyələr), dondurulma termin olaraq səlahiyyətli orqan və ya məhkəmənin dondurulma mexanizmi çərçivəsində görülən tədbir əsasında, yaxud onun qüvvədə olduğu müddət daxilində və ya səlahiyyətli orqan tərəfindən dövlət nəfinə alma və ya müsadirə barədə qərar edilənə qədər əmlakın, avadanlığın və digər vasitələrin ötürülməsi,

⁵⁵ Buraya həmçinin fərdi bankçılıq da daxildir.

⁵⁶ *Digərləri ilə yanaşı*, buraya daxildir: istehlakçı krediti, ipoteka krediti; faktoring, reqress hüququ ilə və ya olmadan və kommersiya əməliyyatlarının maliyyəsi (forfeiting də daxil olmaqla).

⁵⁷ Buraya istehlakçı malları ilə bağlı maliyyə lizinqi sazişləri aid deyildir.

⁵⁸ Bu, vəsaitlərin köçürülməsi üçün maliyyə təsisatlarını yalnız mesaj və ya digər dəstək sistemləri ilə təmin edən hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsə şamil edilmir. Bax 16-cı Təvsiyəyə İzahlı Qeyd.

⁵⁹ Bu, həm sığorta müəssisələrinə, həm də sığorta vasitəçilərinə (agentlər və brokerlər) şamil olunur.

mənimsənilməsi və ya hərəkətinin qadağan edilməsi deməkdir. Ünvanlı maliyyə sanksiyalarının tətbiqi üzrə 6-cı və 7-ci Təvsiyələrin məqsədləri üçün dondurulma termin olaraq BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası və ya Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə uyğun olaraq səlahiyyətli orqan və ya məhkəmə tərəfindən görülən tədbir əsasında, yaxud onun qüvvədə olduğu müddət çərçivəsində siyahıya daxil edilmiş şəxslər və ya təsisatlara məxsus olan və ya nəzarətində olan hər hansı pul vəsaitləri və ya digər əmlakın ötürülməsi, mənimsənilməsi və ya hərəkətinin qadağan edilməsi deməkdir.

Bütün hallarda barəsində dondurulma qərarının tətbiq edildiyi əmlak, avadanlıq, vasitələr, pul vəsaitləri və ya digər aktivlər dondurulma qərarının verilməsi zamanı onlar barəsində hüquqa sahib olan fiziki və ya hüquqi şəxs(lər)in əmlakı olaraq qalır və onların üçüncü tərəflər və ya həmin fiziki və ya hüquqi şəxs(lər)in dondurulma mexanizmi çərçivəsində qərarın qəbul edilməsindən əvvəl təsis etdiyi digər təsisatlar tərəfindən və ya milli qanunvericiliyin digər müddəalarına əsasən idarə edilməsi davam etdirilə bilər. Dondurulma qərarının tətbiqinin bir hissəsi olaraq, ölkədən çıxarılmasının qarşısının alınması üçün dövlətlər əmlak, avadanlıq, vasitələr, pul vəsaitləri və ya digər aktivlərin nəzarət altına alınmasına qərar verə bilərlər.

Milli qanunvericiliyin fundamental prinsipləri

Burada milli qanunvericilik sisteminin əsaslandığı və milli qanunların hazırlandığı və səlahiyyətlərin həyata keçirildiyi çərçivəni təmin edən əsas hüquqi prinsiplərə istinad edilir. Bu fundamental prinsiplər, bir qayda olaraq, dövlət konstitusiyasında və ya oxşar sənədlərdə, yaxud milli qanunvericiliyin icrası məcburi şərhini və ya izahını təqdim etmək səlahiyyətinə malik ən yüksək məhkəmə instansiyasının qərarları vasitəsilə saxlanılır və ya ifadə edilir. Ölkədən-ölkəyə fərqlərin olacağına baxmayaraq, belə fundamental prinsiplərə nümunələrə ədalətli mühakimə, təqsirsizlik prezumsiyası və şəxsin məhkəmə tərəfindən effektiv surətdə qorunmasına hüququ daxildir.

Pul vəsaitləri

Pul vəsaitləri termini dedikdə, istər maddi və ya qeyri-maddi, daşınar və ya daşınmaz, real və ya qeyri-real istənilən növ aktivlər və həmin aktivlərə və ya onlarda müəyyən paya sahiblik hüququnu təsdiq edən hüquqi sənəd, yaxud alətlər, o cümlədən elektron və ya rəqəmsal hüquqi sənəd və ya alətlər nəzərdə tutulur.

Pul vəsaitləri və ya digər aktivlər

Pul vəsaitləri və ya digər aktivlər dedikdə, maliyyə aktivləri, iqtisadi resurslar, əldə edilmiş istər maddi və ya qeyri-maddi, daşınar və ya daşınmaz istənilən növ əmlakın daxil olduğu və bununla məhdudlaşmayan istənilən aktivlər və bank kreditləri, yol çekləri, bank çekləri, pul köçürmələri, sənədlər, qiymətli kağızlar, istiqrazlar, çeklər, akkreditivlər, habelə bu növ pul vəsaitləri və ya aktivlərdən toplanılan və ya qazınan faiz, dividend və ya digər gəlir və dəyərin daxil olduğu və bununla məhdudlaşmayan bu növ pul vəsaitləri və digər aktivlərə sahiblik və ya onlarda müəyyən paya sahiblik hüququnu təsdiq edən hüquqi sənəd,

	yaxud alətlər, o cümlədən elektron və ya rəqəmsal hüquqi sənəd və ya alətlər.
Eyniləşdirmə məlumatları	<i>Eyniləşdirmə məlumatları</i> termini etibarlı, müstəqil mənbə sənədləri və ya məlumatlarıdır.
Vasitəçi maliyyə təsisatı	16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Beynəlxalq təşkilatlar	Beynəlxalq təşkilatlar öz üzv-dövlətləri arasında rəsmi siyasi müqavilələrin bağlanması ilə yaradılan, beynəlxalq müqavilə statusuna malik olan, mövcudluğu öz üzv dövlətləri tərəfindən tanınan, ərazisində yerləşdiyi dövlətin rezident institusional qurumu kimi qəbul edilməyən təsisatlardır. Beynəlxalq təşkilatlara nümunə olaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və onunla bağlı olan Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı kimi beynəlxalq təşkilatları; Avropa Şurası, Avropa İttifaqının qurumları, Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı və Amerika Dövlətləri Birliyi kimi beynəlxalq regional təşkilatları; Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı (NATO) kimi beynəlxalq hərbi təşkilatları və Ümumdünya Ticarət Təşkilatı və ya Cənub-Şərqi Asiya Dövlətlərinin Assosiasiyası kimi iqtisadi təşkilatları və s. göstərmək olar.
Qanun	Maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlar üzrə tələblərin hüquqi əsasına dair qeydə istinad edin.
Hüquqi təsisatlar	<i>Hüquqi təsisatlar</i> ekspress trustlar və ya digər oxşar hüquqi təsisatlardır. Digər oxşar təsisatlara nümunə kimi (PL/TMM məqsədləri üçün) fidusi (<i>trust növüdür, fransız trustı</i>), treuhand (<i>trust növüdür, alman trustı</i>) və bank trustı (<i>fideicomiso</i>).
Hüquqi şəxslər	<i>Hüquqi şəxslər</i> maliyyə təsisatı ilə daimi müştəri münasibətləri yarada bilən və ya başqa bir formada mülkiyyətə sahib ola bilən, fiziki şəxslərdən başqa hər hansı digər təsisatlardır. Buraya şirkətlər, korporasiyalar, fondlar, anstaltlar, ortaqlıqlar, yaxud assosiasiyalar və digər müvafiq oxşar təsisatlar daxil ola bilər.
Pulların leqallaşdırılması cinayəti	<i>Pulların leqallaşdırılması cinayətinə</i> istinadlar (3-cü Təvsiyə istisna olmaqla) yalnız əsas cinayət və ya cinayətlərə deyil, habelə ikinci dərəcəli cinayətlərə aiddir.
Pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri	<i>Pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri</i> nağd pul, çeklər, digər monetar alətlər və ya qiymətlilərin qəbul edilməsini və rəbitə, mesaj, köçürmə və pul vəsaitləri və ya qiymətlilər üzrə köçürmə xidmətləri göstərən aid olduğu klirinq şəbəkəsi vasitəsilə benefisiara müvafiq məbləğin nağd və ya digər surətdə ödənilməsini ehtiva edən maliyyə xidmətləridir. Bu xidmətlər vasitəsilə həyata keçirilən əməliyyatlara bir və

	ya daha çox vasitəçi cəlb oluna, üçüncü tərəfə yekun ödənişin edilməsi nəzərdə tutula, habelə hər hansı yeni ödəniş üsulları daxil ola bilər. Bəzən bu xidmətlər məxsusi coğrafi regionlarla bağlı olur və müxtəlif spesifik terminlərdən, məsələn <i>havalı, hundi və fei-çen</i> , istifadə edilməklə təsvir edilir.
Cinayət mühakimə icraatından kənar müsadirə	<i>Cinayət mühakimə icraatından kənar müsadirə</i> cinayət hökmünün olmasının tələb olunmadığı cinayətlə əlaqədar məhkəmə prosesləri vasitəsilə müsadirədir.
Qeyri-kommersiya təşkilatları	8-ci Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Emitent	16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Emitent maliyyə təsisatı	16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Tranzit hesablar	12-ci Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Sərhəddən fiziki surətdə keçirilmə	32-ci Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
“Siyasi xadimlər”	<i>Xarici dövlətlərin siyasi xadimləri</i> xarici dövlətdə yüksək ictimai vəzifələr tutmuş və ya tutan şəxslərdir, məsələn dövlət və ya hökumət başçıları, yüksək vəzifəli siyasətlər, yüksək vəzifəli hökumət, məhkəmə və ya hərbi məmurlar, dövlətə məxsus müəssisələrin rəhbər işçiləri, siyasi partiyaların mühüm funksionerləri. <i>Yerli siyasi xadimlər</i> ölkədə yüksək ictimai vəzifələr tutmuş və ya tutan şəxslərdir, məsələn dövlət və ya hökumət başçıları, yüksək vəzifəli siyasətlər, yüksək vəzifəli hökumət, məhkəmə və ya hərbi məmurlar, dövlətə məxsus müəssisələrin rəhbər işçiləri, mühüm siyasi partiyaların mühüm funksionerləri. <i>Beynəlxalq təşkilatda yüksək vəzifə tutmuş və ya tutan şəxslər dedikdə</i> , yuxarı rəhbərliyin üzvləri nəzərdə tutulur, yəni direktorlar, director müavinləri və ya idarə heyəti üzvləri, yaxud oxşar vəzifələr. Siyasi xadim terminində yuxarıdakı kateqoriyalara orta və ya daha aşağı dərəcəli şəxslər daxil edilmir.
Gəlirlər	<i>Gəlirlər</i> dedikdə, cinayətin törədilməsi yolu ilə birbaşa və ya dolayısı ilə əldə edilmiş hər hansı əmlak nəzərdə tutulur.
Əmlak	<i>Əmlak</i> istər maddi və ya qeyri-maddi, daşınar və ya daşınmaz, real və ya qeyri-real istənilən növ aktivlər və həmin aktivlərə və ya onlarda müəyyən paya sahiblik hüququnu təsdiq edən hüquqi sənəd, yaxud alətlər deməkdir.

Tələblərə cavab verən elektron köçürmələr	16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Müvafiq tədbirlər	<i>Müvafiq tədbirlər</i> termini dedikdə, pulların leqallaşdırılması və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinə uyğun olan müvafiq tədbirlər nəzərdə tutulur.
Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi və ya pulların leqallaşdırılması ilə əlaqəli	32-ci Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Tələb olunan	16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Risk	<i>Riskə</i> dair bütün istinadlar pulların leqallaşdırılması və/və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riski ilə bağlıdır. Bu termin 1-ci Təvsiyəyə İzahlı Qeydlə birlikdə oxunmalıdır.
Əminlik	Maliyyə təsisatının müəyyən bir məsələ ilə bağlı <i>əmin olduğu</i> barədə qeyd verildikdə, həmin maliyyə təsisatı öz dəyərləndirməsini səlahiyyətli orqanlar qarşısında sübut etmək iqtidarında olmalıdır.
Götürülmə	<i>Götürülmə</i> termini dedikdə, səlahiyyətli orqan və ya məhkəmənin dondurulma mexanizmi çərçivəsində yerinə yetirilən tədbir əsasında əmlakın ötürülməsi, mənimsənilməsi və ya hərəkətinin qadağan edilməsi nəzərdə tutulur. Ancaq dondurulma tədbirindən fərqli olaraq, götürülmə səlahiyyətli orqan və ya məhkəmənin müvafiq əmlakı nəzarəti altına almasına şərait yaradan mexanizm vasitəsilə həyata keçirilir. Götürülmüş əmlak götürülmə zamanı müvafiq əmlakla bağlı müəyyən hüququ olan fiziki və ya hüquqi şəxsin əmlakı olaraq qalır, baxmayaraq ki, bir çox hallarda səlahiyyətli orqan və ya məhkəmə götürülmüş əmlaka sahiblik və onun idarəetməsi öz üzərinə götürür.
Özünüidarə orqanı	Özünüidarə orqanı peşə sahəsini (məsələn, vəkillər, notariuslar, digər müstəqil hüquq peşəkarları və mühasiblər) təmsil edən və həmin peşə sahəsində çalışan üzvlərdən ibarət olan, orqana üzv olmaq üçün müvafiq ixtisaslılığa malik olan və bu peşə sahəsində fəaliyyət göstərən şəxslərin fəaliyyətinin tənzimlənməsində müəyyən rol oynayan və müvafiq nəzarət və ya monitoring tipli funksiyaları yerinə yetirən orqandır. Belə orqanlar müvafiq peşə sahəsində fəaliyyət göstərənlərin yüksək etika və mənəvi standartlara əməl etdiyini təmin etmək üçün qaydalar tətbiq etməlidirlər.
Serial Ödəniş	16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.

Təsisçi	<i>Təsisçilər</i> trust aktı və ya digər razılıq vasitəsilə öz aktivlərinə sahibliyi etibar edilənlərə ötürən fiziki və ya hüquqi şəxslərdir.
Şell bank	<i>Şell bank</i> dedikdə, təsis edildiyi və lisenziyalaşdırıldığı dövlətdə fiziki mövcudluğu olmayan, effektiv sağlam nəzarətin tətbiqi edildiyi tənzimlənən heç bir maliyyə qrupu bağlılığı olmayan bir bankdır. <i>Fiziki mövcudluq</i> qərarları qəbul edənlərin və idarəedicilərin ölkədə olması deməkdir. Sadəcə yerli agentin və ya aşağı dərəcəli işçi heyətinin mövcudluğu fiziki mövcudluq demək deyildir.
“-malı” şəkilçisi	FATF Təvsiyələrinə uyğunluğun qiymətləndirilməsi məqsədləri üçün “-malı” şəkilçisi ifadə etdiyi mənə eyni qalır.
Tam dəqiq prosessinq	16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.
Nəzarət orqanları	<i>Nəzarət orqanları</i> dedikdə, maliyyə təsisatları və/və ya müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarının (“ <i>maliyyə nəzarəti orqanları</i> ” ⁶⁰) pulların leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi tələblərinə riayət etməsini təmin etmək öhdəliklərinə malik olan müəyyən edilmiş səlahiyyətli orqanlar və ya qeyri-dövlət orqanları nəzərdə tutulur. Qeyri-dövlət orqanları (buraya özünüidarə orqanlarının müvafiq növləri daxil ola bilər) PL/TMM tələbləri ilə əlaqədar olaraq maliyyə təsisatları və ya müəyyən edilmiş qeyri-maliyyə təsisatları və peşəkarlarına nəzarət etmək və onlara qarşı sanksiya tətbiq etmək səlahiyyətinə malik olmalıdırlar. Bu qeyri-dövlət orqanlarına yerinə yetirdikləri funksiyaların həyata keçirilməsi üçün habelə qanunla səlahiyyət verilməli və bu funksiyaları ilə əlaqədar olaraq səlahiyyətli orqan tərəfindən onlara nəzarət edilməlidir.
Ünvanlı maliyyə sanksiyaları	<i>Ünvanlı maliyyə sanksiyaları</i> termini həm aktivlərin dondurulması, həm də siyahıya daxil edilmiş şəxslər və ya təsisatların faydalanması üçün pul vəsaitləri və ya digər əmlaka birbaşa və ya dolayısı ilə çıxışın qarşısının almaq üçün qadağa tədbirlərini əhatə edir.
Terrorçu	<i>Terrorçu</i> termini dedikdə, (i) istənilən vasitələrlə birbaşa və ya dolayısı ilə, qanunsuz surətdə və bilərək terror aktlarını törədən və ya törətməyə cəhd edən; (ii) terror aktlarında köməkçi kimi iştirak edən; (iii) terror aktlarını təşkil edən və digərlərinin terror aktlarını törətməyə sövq edən; və ya (iv) ümumi məqsəd üçün hərəkət edən şəxslər qrupu tərəfindən terror aktlarının törədilməsinə könüllü, terror aktına dəstək vermək məqsədilə və ya qrupun terror aktı törətmək niyyətini bilərək yardım göstərən hər hansı bir fiziki şəxs nəzərdə tutulur.

⁶⁰ FATF Təvsiyələrinin icrası ilə bağlı nəzarət funksiyalarını yerinə yetirən Əsas Prinsiplər üzrə nəzarət orqanları da daxil olmaqla.

Terror aktı	<p><i>Terror aktına</i> daxildir:</p> <p>(a) aşağıdakı müqavilələrdən birinin çərçivəsində və tərəfindən cinayət əməli kimi müəyyən edilmiş əməl: (i) Hava gəmilərinin qanunsuz zəbt edilməsinə qarşı mübarizə haqqında Konvensiya (1970-ci il); (ii) Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında Konvensiya (1971-ci il); (iii) Beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə, o cümlədən diplomatik agentlərə yönəlmiş cinayətlərin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında Konvensiya (1973-cü il); (iv) "Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında" Beynəlxalq Konvensiya" (1979-cu il); (v) "Nüvə materialının fiziki mühafizəsi haqqında" Konvensiya (1980-cı il); (vi) Mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinə qarşı yönəldilən qanunsuz hərəkətlər əleyhinə mübarizə haqqında Konvensiyamı tamamlayan Beynəlxalq mülki aviasiyaya xidmət göstərən aeroportlarda qanunsuz zorakılıq hərəkətləri əleyhinə mübarizə haqqında Protokol (1988-ci il); (vii) Dəniz gəmiçiliyinin təhlükəsizliyinə qarşı yönəlmiş qeyri-qanuni aktlarla mübarizə haqqında Konvensiya (2005-ci il); (viii) "Kontinental şelfdə yerləşən stasionar platformaların təhlükəsizliyinə qarşı yönəlmiş qeyri-qanuni aktlarla mübarizə haqqında" Protokol (2005-ci il); (ix) Bomba terrorizmi ilə mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiya (1997-ci il); və (x) BMT-nin Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiyası (1999-cu il).</p> <p>(b) mülki şəxsin və ya silahlı münaqişə vəziyyətində qarşıdurmalarda fəal iştirak etməyən hər hansı bir digər şəxsin ölümü və ağır bədən xəsarəti alması ilə nəticələnməsi nəzərdə tutulan istənilən digər bir əməl, belə əməlin məqsədi öz xarakteri və ya məzmunu baxımından əhalini qorxutmaq və Hökuməti və ya beynəlxalq təşkilatı hər hansı bir addımı atmağa və ya müəyyən bir addımdan çəkinməyə məcbur etmək olduqda.</p>
Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi	<i>Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi</i> terror aktlarının, terrorçuların və terror təşkilatlarının maliyyələşdirilməsidir.
Terrorçuluğu maliyyələşdirmə cinayəti	<i>Terrorçuluğu maliyyələşdirmə cinayətinə</i> istinadlar (4-cü Tövsiyə istisna olmaqla) yalnız əsas cinayət və ya cinayətlərə deyil, habelə ikinci dərəcəli cinayətlərə aiddir.
Terror təşkilatı	Terror təşkilatı (i) istənilən vasitələrlə birbaşa və ya dolayısı ilə, qanunsuz surətdə və bilərək terror aktlarını törədən və ya törətməyə cəhd edən, (ii) terror aktlarında köməkçi kimi iştirak edən, (iii) terror aktlarını təşkil edən və digərlərinin terror aktlarını törətməyə sövq edən; və ya (iv) ümumi məqsəd üçün hərəkət edən şəxslər qrupu tərəfindən terror aktlarının törədilməsinə könüllü, terror aktına dəstək vermək məqsədilə və ya qrupun terror aktı törətmək niyyətini bilərək kömək edən terrorçuların hər hansı bir qruplaşmasıdır
Üçüncü tərəflər	6-cı və 7-ci Tövsiyələrin məqsədləri üçün <i>üçüncü tərəf</i> termininə maliyyə təsisatları və müəyyən edilmiş maliyyə təsisatları və peşəkarları da

daxildir, lakin bununla məhdudlaşmır.
17-ci Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.

Etibar edilən

Trast və *etibar edilən* terminləri *Trastlar və onların tanınması üzrə qanunlara dair Haaqa Konvensiyasının* 2-ci Maddəsində təsvir edildiyi kimi və ona uyğun formada başa düşülməlidir⁶¹. Etibar edilənlər işgüzar münasibətlər ərzində etibar edilən kimi çıxış etdiyinə görə müəyyən ödəniş aldığı təqdirdə peşəkar (məsələn, yurisdiksiyadan asılı olaraq, vəki və ya trast şirkəti), yaxud qeyri-peşəkar (məsələn, ailənin adındansa ödəniş almadan bu vəzifədə çıxış edən şəxs) ola bilər.

Əməliyyatın xüsusi istinad nömrəsi

16-cı Təvsiyəyə dair İQ-yə baxın.

Təxirəsalınmadan

Təxirəsalınmadan sözü ideal şərtlərdə BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası və ya onun müvafiq Sanksiyalar Komitəsi (məsələn, 1267 Komitəsi, 1988 Komitəsi, 1718 Sanksiyalar Komitəsi və ya 1737 Sanksiyalar Komitəsi) tərəfindən siyahıya daxil edilməyə dair qərar verildikdən sonrakı bir neçə saat ərzində deməkdir. 1373 nömrəli qətnamənin (2001-ci il) məqsədləri üçün *təxirəsalınmadan* dedikdə, şəxsin və ya təsisatın terrorçu, terrorçuluğu maliyyələşdirən və ya terror təşkilatı olduğundan şübhələnməyə və belə gümün etməyə müvafiq əsas və ya əsasların aşkarlandığı an nəzərdə tutulur. Hər iki halda, *təxirəsalınmadan* sözü terrorçular, terror təşkilatları, terrorçuluğu maliyyələşdirənlər, habelə kütləvi qırğın silahlarının maliyyələşdirilməsi ilə əlaqəli olan vəsaitlərin və ya digər aktivlərin qaçırılmasının və ya itkisinin qarşısını almaq ehtiyacı və bu qaçışın qarşısını çevik surətdə almaq üçün uzlaşdırılmış global tədbirlərin görülməsinə olan ehtiyac kontekstindən çıxış edərək şərh edilməlidir.

⁶¹ Haaqa Konvensiyasının 2-ci Maddəsində deyilir:

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün "trast" termini şəxs, təsisçi tərəfindən şəxsin sağlığında və ya ölümündən sonra aktivlərin benefisiarın faydalanması və ya müəyyən bir məqsəd üçün etibar edilənin nəzarətinə təqdim edilməsi ilə yaradılan hüquqi münasibətlərdir.

Trast aşağıdakı xüsusiyyətlərə malikdir -

a) Aktivlər ayrıca fondan ibarət olur və etibar edilənin öz aktivlərinin bir hissəsi deyildir;

b) Trast vəsaitlərinə olan hüquq etibar ediləndə və ya etibar edilənin adından başqa bir şəxsədir;

c) Etibar edilən trastın şərtlərinə və onun üzərinə qanunla qoyulmuş xüsusi vəzifələrə uyğun olaraq aktivləri idarə etmək, istifadə etmək və ya ləğv etmək səlahiyyəti və vəzifəsinə malikdir və onlara görə cavabdehlik daşıyır.

Təsisçi tərəfindən müəyyən hüquq və səlahiyyətlərin məhdudlaşdırılması və etibar edilənin özünün benefisiar kimi hüquqlara malik ola bilməsinin mümkünlüyü trastın mövcudluğuna zidd hesab edilmir.

AKRONİMLƏRİN CƏDVƏLİ

PL/TMM Pulların leqallaşdırılması və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə

PL/TM Pulların leqallaşdırılması və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsi

FATF Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrup

MMO Maliyyə monitorinqi orqanı

İQ İzahlı Qeyd

PL Pulların leqallaşdırılması (Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması)

QKT Qeyri-kommersiya təşkilatı

Palermo Konvensiyası BMT-nin "Transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı" Konvensiyası, 2000-ci il

T. Tövsiyə

XT. Xüsusi tövsiyə

Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə qarşı Konvensiya

BMT-nin Terrorizmin maliyyələşdirilməsi ilə mübarizə haqqında Beynəlxalq Konvensiyası, 1999-cu il

BMT Birləşmiş Millətlər Təşkilatı

Vyana Konvensiyası BMT-nin narkotik və psixotrop maddələrin qeyri-qanuni dövriyyəsinə qarşı mübarizə haqqında Konvensiyası, 1988-ci il

ƏLAVƏ: FATF-IN KÖMƏKÇİ SƏNƏDLƏRİ

Məlumatları təqdim edən Maliyyə Təsisatları və Digər Şəxslərin Məlumatlandırılmasına dair Səmərəli Təcrübə üzrə Vəsait (İyun 1998-ci il)

Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinin Aşkarlanması üzrə Maliyyə Təsisatları üçün Köməkçi Vəsait (Aprel 2002-ci il).

Səmərəli Beynəlxalq Təcrübələr: Qeyri-kommersiya təşkilatlarından sui-istifadə hallarına qarşı mübarizə (Oktyabr 2002-ci il).

Səmərəli Beynəlxalq Təcrübələr: Alternativ Köçürmə Sistemlərindən sui-istifadə hallarına qarşı mübarizə (İyun 2003-cü il)

Kütləvi Qırğın Silahlarının yayılmasına qarşı mübarizə məqsədilə BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının Qətnamələrinin Maliyyə Müddəalarının Tətbiqi (İyun 2007-ci il).

Risk Əsaslı Yanaşmaya dair Köməkçi Vəsait (İyun 2007 - Oktyabr 2009)

Risk Əsaslı Yanaşmaya dair Köməkçi Vəsait də daxil olmaqla, aşağıdakı sahələrdə doqquz sənəd:

- Maliyyə Sektoru;
- Daşınmaz əmlakın alqı-satqısı ilə məşğul olan agentlər;
- Mühasiblər;
- Trast və korporativ xidmətlər göstərənlər;
- Qiymətli metalların və qiymətli daşların alqı-satqısı ilə məşğul olan şəxslər;
- Kazinolar;
- hüquqşünaslar;
- Köçürmə xidmətləri göstərənlər; və
- Həyat sığortası sektoru.

BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının 1737 nömrəli Qətnaməsinin Fəaliyyətə əsaslanan Maliyyə Qadağalarının tətbiqi (Oktyabr 2007-ci il).

Aşağı potensiala malik dövlətlərdə qarşılıqlı qiymtləndirmələr və FATF Standartlarının tətbiqi məqsədilə potensialın gücləndirilməsi (Fevral 2008-ci il).

Ticarətə əsaslanan Pulların Leqallaşdırılması üzrə Səmərəli Təcrübə Sənədi (İyun 2008-ci il).

BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının 1803 nömrəli Qətnaməsinin Maliyyə Müddəalarının Tətbiqi (Oktyabr 2008-ci il).

Səmərəli Beynəlxalq Təcrübələr: Terrorçuların Aktivlərinin Dondurulması (İyun 2009-cu il)

Səmərəli Təcrübə Sənədi: Müsadirə (R.3 və 38) (Fevral 2010-cu il).

Səmərəli Beynəlxalq Təcrübələr: Nağd pul vəsaitlərinin və Sərbəst tədavüldə olan adsız maliyyə alətlərinin qanunsuz olaraq sərhəddən keçirilməsinin aşkarlanması və qarşısının alınması (Fevral 2010-cu il).

Səmərəli Beynəlxalq Təcrübələr: Vergi Tələblərinə Könüllü Riayət edilməsi Proqramlarının Pulların Leqallaşdırılmasına və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə siyasəti baxımından nəticələrinin idarə edilməsi (Oktyabr 2010-cu il).

Pulların Leqallaşdırılmasına və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə qarşı Tədbirlər və Maliyyə Xidmətlərinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsinə dair FATF-in Köməkçi Vəsaiti (İyun 2011-ci il).